

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
อาจารย์ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริป็น

หมายรับสั่งที่ ๓๗๙๕๒

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๒

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรราชาธิมาตย์พิบูลย์มา พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา และของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ ไปวางที่หน้าหีบศพ นายพันธ์เลิศ บุรณศิริ ป.ม.,ท.จ. ณ ศาลาวัดอุโมงค์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

วันจันทร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ประกาศ/พิมพ์/๓๗๙๕๒ /ท.จ.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายพันธ์เลิศ บุรณศิริ
	เพื่อทราบ

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

/s/... 3/6-

ผู้รับรับสั่ง

Call n d/w 573/a

12/20/2000 00129

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ พพ๙/๕๑

สำนักพระราชวัง

๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๒

พระราชทานเพลิงศพ นายพันต์เลิศ บุรณศิริปิ่น ป.ม.,ท.จ. อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ สุสานวัดโป่งน้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๕.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

ประกาศพระณ/พิมพ์/๑๘๓๓/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายพันต์เลิศ บุรณศิริปิ่น	
	เพื่อทราบ	
	ติดต่อขอรับทึบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี	
	สำนักพระราชวังไปปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.	

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

/๑๖๖๖๖/๖๖

ผู้รับรับสั่ง

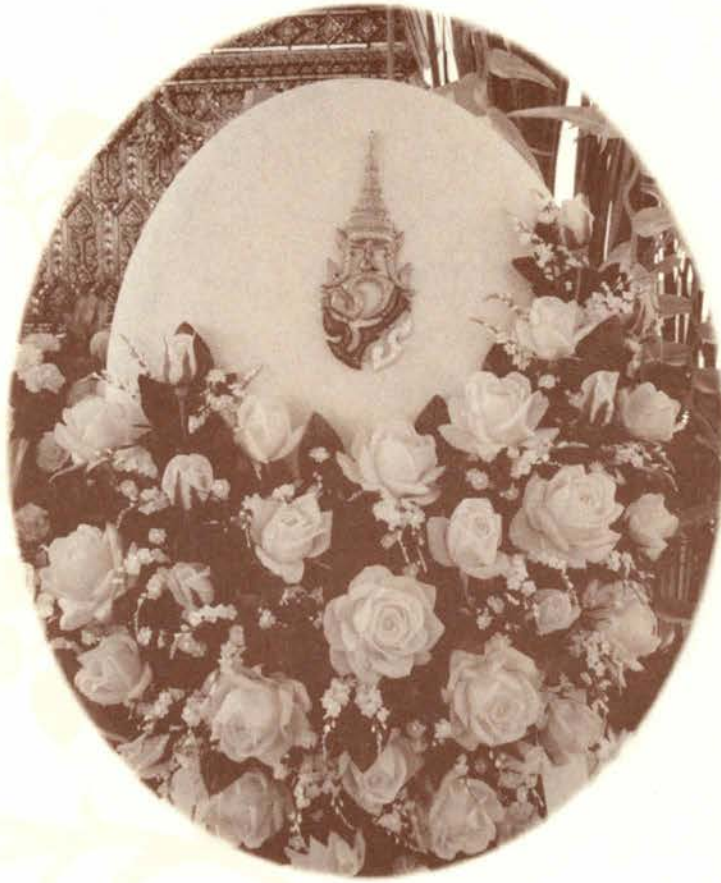
อาจารย์ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน

ชาตะ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2469

มรณะ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2552

สิริอายุรวม 83 ปี

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

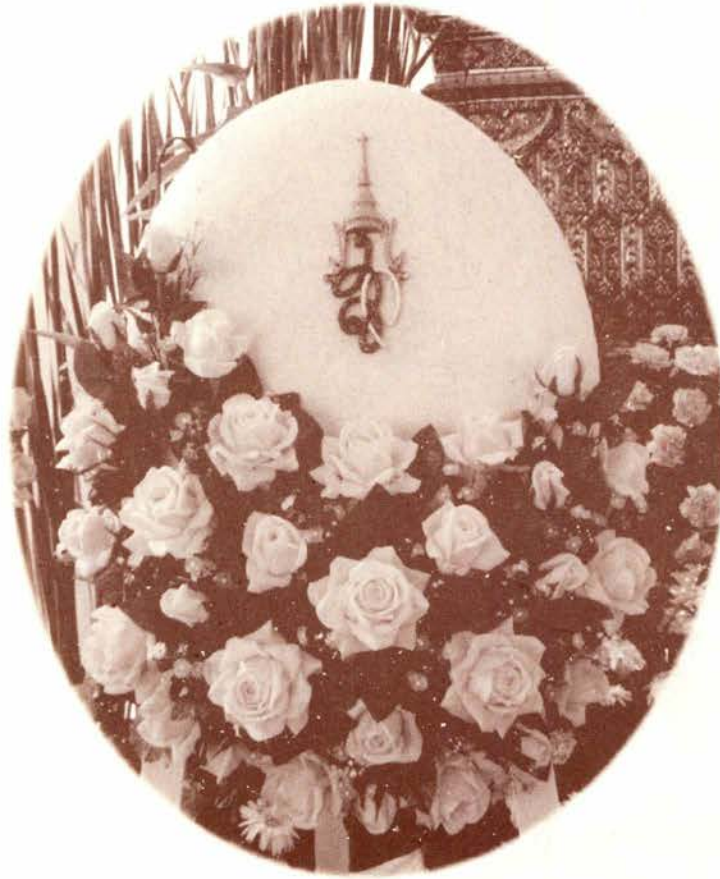

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาวางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิน
นางดาววัน บุรณศิริปิน

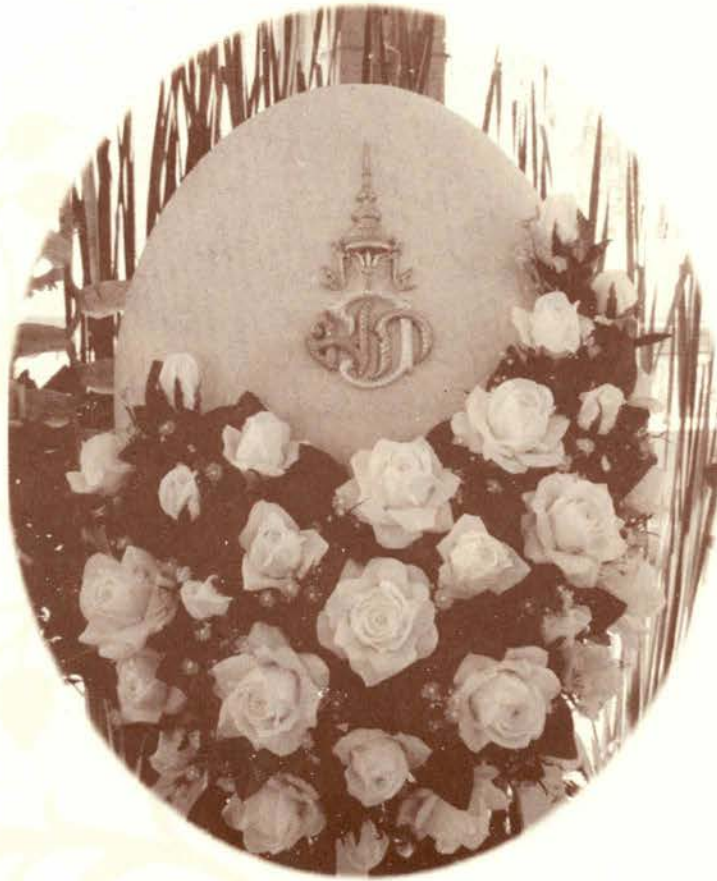

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาวางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้เป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภรียา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมทูลขอบพระคุณด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิน
นางดาววัน บุรณศิริปิน

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาวงหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิน
นางดาววัน บุรณศิริปิน

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาวงหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิ่น อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมทาบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิ่น
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิ่น
นางดาววัน บุรณศิริปิ่น

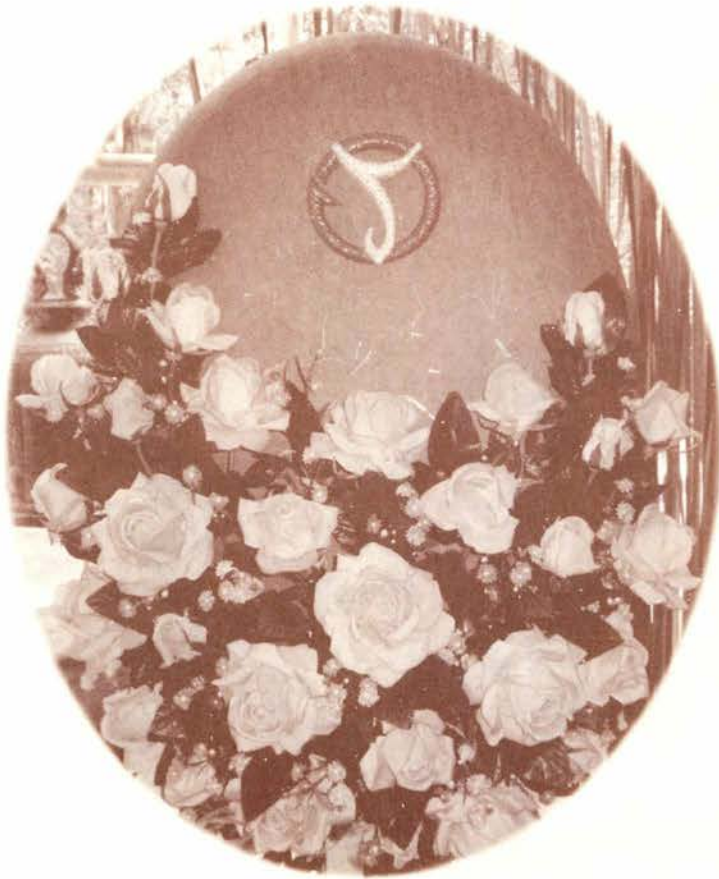

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงพระกรุณาโปรด พระราชทานพวงมาลาวางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็น
พระกรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิลป์ อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา
บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท
ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิลป์
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิลป์
นางดาววัน บุรณศิลป์

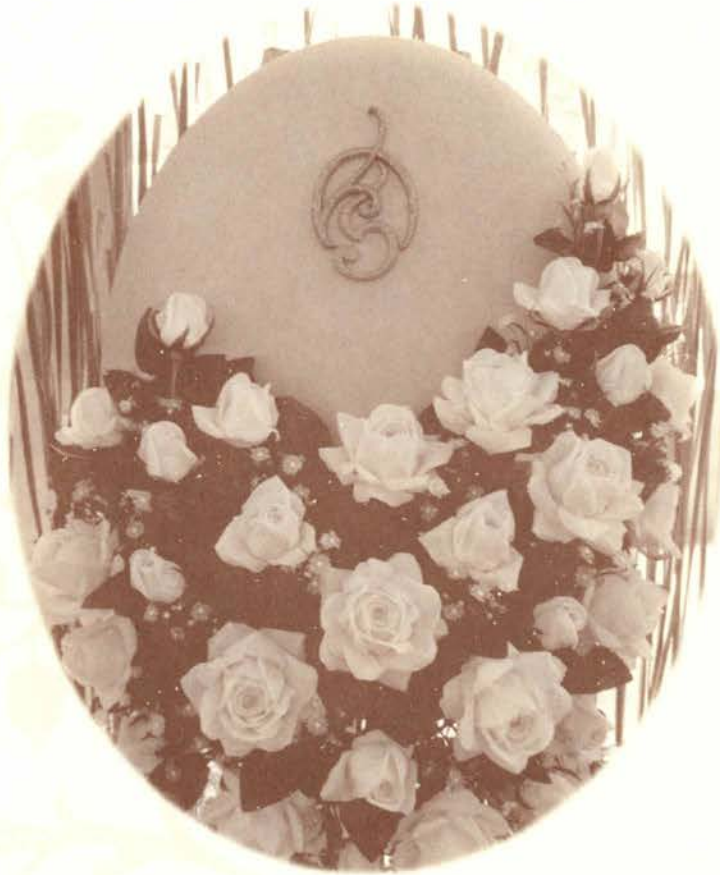

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พุดกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี โปรดประทาน พวงมาลาวางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิ่น อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภรียา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมทูลขอบพระคุณคุณบาท ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิ่น
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิ่น
นางดาววัน บุรณศิริปิ่น

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงโปรดประทานพวงมาลาวางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน
 นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิน
 นางสาววัน บุรณศิริปิน

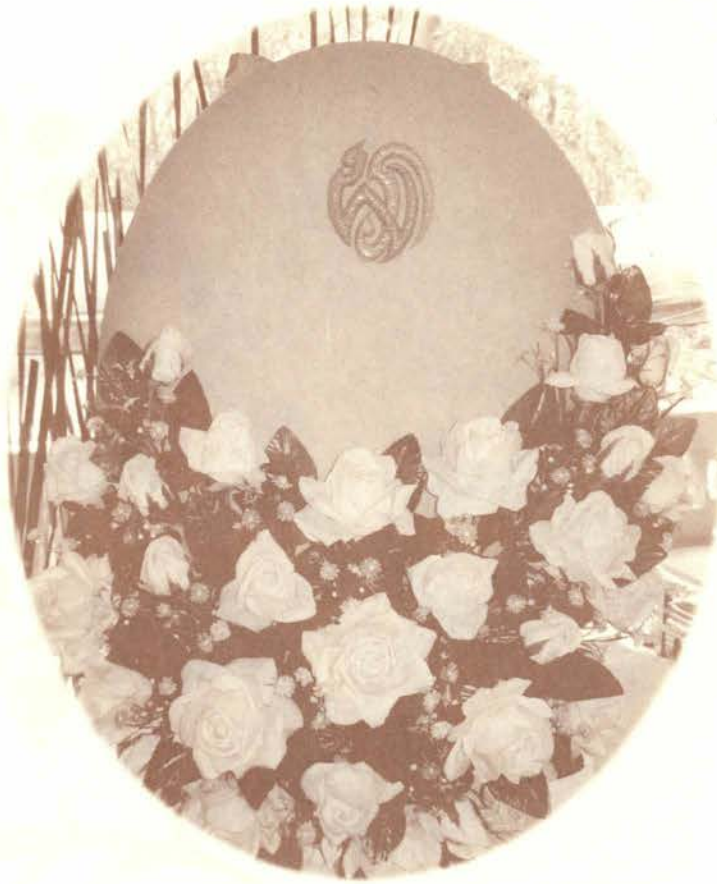

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้ทรงโปรดประทาน พวงมาลาวางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิ่น อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภรียา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคม แทบบ้างพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิ่น
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิ่น
นางดาววัน บุรณศิริปิ่น

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้ทรงโปรดประทานพวงมาลา
วางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้นับเป็นพระกรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน
อย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบ
ถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม
หาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิน
นางดาววัน บุรณศิริปิน

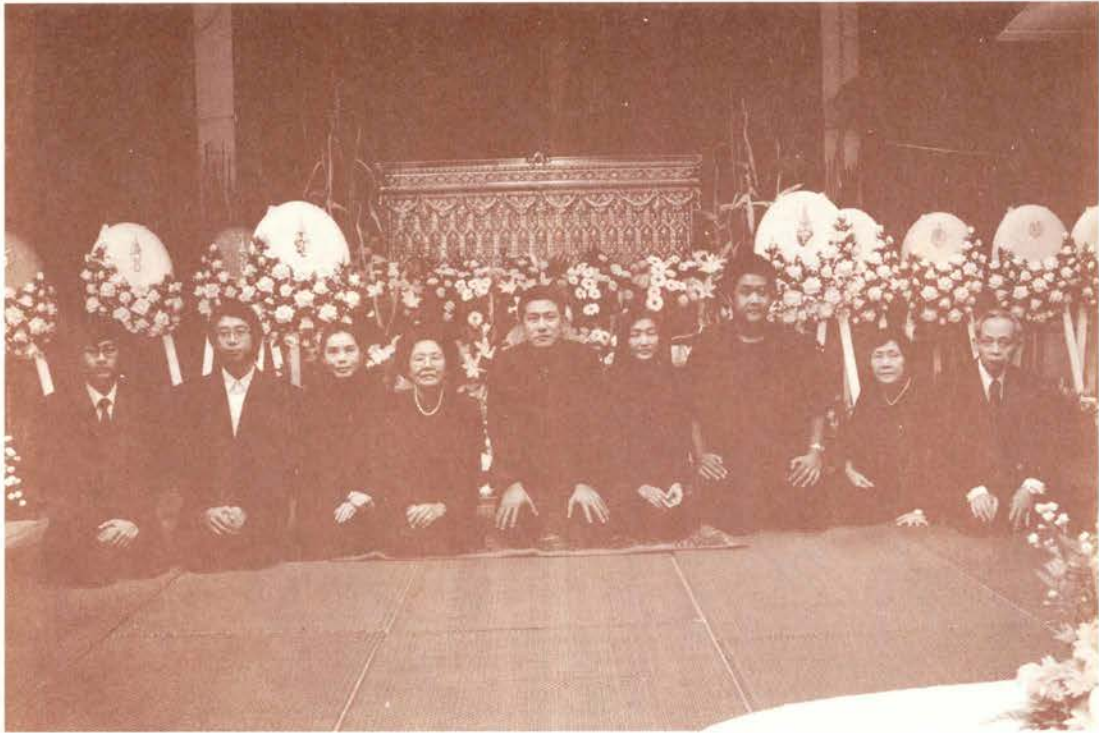
สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ ได้ทรงโปรดประทานพวงมาลา
วางหน้าหีบเป็นเกียรติยศ ทั้งนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณแก่ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน อย่างยิ่ง
ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา บุตร ธิดา บุตรสะใภ้ หลาน ขอพระราชทานกราบถวายบังคมแทบเบื้อง
พระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

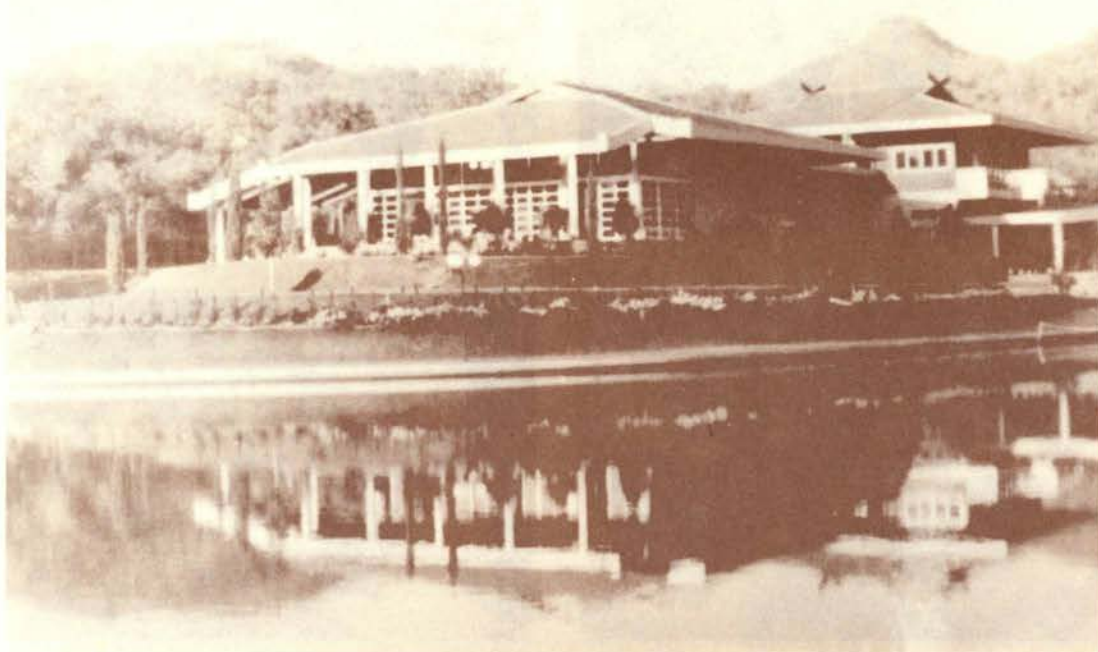
ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน
นายชีวิน - นางเมทินี บุรณศิริปิน
นางดาววัน บุรณศิริปิน

ภาพการรับเสด็จ

การสาธิตการย่อยวัชพืช

ถวายคำปรึกษาทางด้านชลประทานและการเกษตร

การสาธิตเครื่องเปิด-ปิดน้ำอัตโนมัติ (ราคาถูกกว่าอิสราเอลหลายเท่า)

ฯพณฯ รมช. กษ. ตามเสด็จตรวจราชการ
ไปที่ จ.นราธิวาส พ.ศ. 2517

ขั้นตอนการทำปลั๊กแห้ง

คุณพ่อ คุณแม่ ลูกชาย และลูกสาว

พ.ศ. 2517 ได้รับเชิญจากสาธารณรัฐประชาชนจีน
ไปติดต่อดำเนินงานด้านเกษตรกรรม ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน

ประวัติ

อาจารย์ ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน
เกิดเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2469 ที่ กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

การศึกษาระดับประถมศึกษา

โรงเรียนเทพศิรินทร์ อำเภอบ่อมปราบ กรุงเทพฯ พ.ศ.2474-2477

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนเทพศิรินทร์ อำเภอบ่อมปราบ กรุงเทพฯ พ.ศ.2478-2483

การศึกษาระดับอุดมศึกษา

เตรียมอุดมศึกษาเกษตรศาสตร์ แม่โจ้ พ.ศ.2484-2486

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2486-2491 ได้รับประกาศนียบัตร อนุปริญญาเกษตรศาสตร์,
ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์กิตติมศักดิ์) เมื่อ 7 กรกฎาคม 2515, ได้รับปริญญา
วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (เกษตรศาสตร์) เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2528

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (เกษตรศาสตร์)
เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2520

ประวัติการรับราชการและการประกอบอาชีพ

พ.ศ.2491-2492 รับราชการในตำแหน่งพนักงานเกษตรตรี กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ.2493-2494 รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ตรี กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้
กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ.2495 บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ชาวพุทธคนที่ 2

บุกเบิกสร้างสวนส้มวังน้ำค้าง ต.บ้านกาด อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

พ.ศ.2517-2518 รับราชการในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ.2518-2519 รับราชการในตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ.2519-2520 รับราชการในตำแหน่งสมาชิกสภาปฏิรูปฯ

เกียรติคุณที่ได้รับ

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปดมาภรณ์มงกุฎไทย, ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2518
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้า, ชั้นที่ 2 ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2527
- ได้รับโล่เกียรตินิยมประจำปี 2510 จากสมาคมนิสิตเก่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- โล่เกียรติคุณ นิสิตเก่าดีเด่นประจำปี 2518 จากสมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เกียรติบัตร จากสมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2519
- ได้รับเกียรตินิยมยกย่องเป็นเกษตรกรตัวอย่างของจังหวัดเชียงใหม่ ประเภทธุรกิจเกษตรขนาดใหญ่ ประจำปี 2521 จากจังหวัดเชียงใหม่
- เกียรติบัตร เป็นนักศึกษาเก่ากิตติมศักดิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2530
- ได้รับโล่เกียรติคุณในการประกอบวิชาชีพและสร้างชื่อเสียงให้แก่พืชสวนจากภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2530

สมรสกับ คุณหญิงเจ้าเดือนฉาย บุรณศิริปิน (ลีโรส)

มีบุตรธิดาร่วมกัน 2 คน คือ นายชีวิน บุรณศิริปิน

นางดาววัน บุรณศิริปิน

กษัตริย์เกษตรของแผ่นดิน

ระพี สาคริก

เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีวาระหนึ่งในฐานะที่ฉันเป็นพลนิกรชาวไทยคนหนึ่ง อีกทั้งเป็นเพื่อนที่ให้ความเคารพรักเธอทุกคนบนแผ่นดินผืนนี้ จึงขออนุญาตเชิญชวนให้น้อมเกล้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลด้วยร้อยกรองบทหนึ่ง ซึ่งเขียนออกมาจากใจเท่าที่ได้มีโอกาสเฝ้าพระยุคลบาทมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ดังเนื้อความต่อไปนี้

จากพระราชหฤทัยอันเจิดจ้าทำให้
ปลุกคุณค่าอารยะแห่งมนุษย์
หัวใจคนหยั่งได้ควรให้ถึง
ด้วยดวงใจถึงพระทัยเราได้คิด
ด้วยสีทองอุดมทัศน์พระหัตถ์ผู้
วางครรลองคลองธรรมใช้เพื่อใคร
เป็นพลังในวันหน้าที่กล้าแกร่ง
เป็นรากแก้วทรหดทั้งดงาม

ผู้สร้างสรรค์เกษตรไทยได้พิสุทธิ
พร้อมชี้จุดความดีให้ชีวิต
จึงสามารถสอนซึ่งถึงถูกผิด
จากนิมิตที่ไม่ทิ้งความจริงใจ
แต่ละวันทรง ดำรงอยู่อย่างผู้ให้
คงหวังให้ประเทศไทยได้เดินตาม
เป็นสร้อยแสงสีทองส่องสยาม
ตรึงนิยามคำว่าไทยด้วยใจจริง

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2552 ที่ผ่านมามีชาวไทยที่วีได้เข้ามาสัมผัสผ่านถึงที่บ้านเกี่ยวกับล้านเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ถามว่าองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานการสอนอะไรไว้แก่คนไทยบ้าง ? ฉันได้ตอบไปว่า ถ้าเราเข้าใจคำว่า (พุทธธรรม) ได้อย่างลึกซึ้ง ประเด็นนี้ก็ยังสามารถเข้าใจได้เอง

ปกติ หากได้ยินคำถามดังกล่าว ฉันมักพูดกับทุกคนว่า "สอนก็ได้ไม่สอนก็ได้" ถ้าใครเข้าใจว่าการสอนด้วยการรับสั่งนั้น ยังน้อยกว่าการสอนจากการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ได้ทรงงานโดยเสด็จลงไปอยู่ที่พื้นดินร่วมทุกข์ร่วมสุขกับชาวบ้าน สิ่งนี้แหละคือการสอนที่ลงถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมไทย พระองค์ท่านคงไม่ได้เอ่ยพระโอษฐ์สอนอะไรมากนัก แต่ทรงปฏิบัติอย่างมีความสุข เพราะฉะนั้น การที่เราพูดกันมาตลอดว่า จะเดินตามรอยพระยุคลบาทหากใครปฏิบัติได้ย่อมถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้นยังช่วยให้สังคมที่กำลังย่ำแย่อยู่ในขณะนี้ดีขึ้นได้ด้วย

จากช่วงที่ผ่านมา การที่พระเจ้าอยู่หัวทรงประจักษ์ทำให้คนไทยทั้งชาติรู้สึกเป็นห่วง นอกจากนั้นยังกล่าวด้วยว่าจะถวายความจงรักภักดีอย่างหาที่สุดมิได้ เรื่องนี้ฉันเคยพูดไว้ในที่ต่าง ๆ แล้วว่า "พระโสมนัสที่สามสามารถรักษาพระองค์ท่านให้หายจากการประชวรนั้น ถ้าทุกคนทำตัวให้ดีเพื่อเป็นเกียรติและเป็นศรีแก่ตัวเอง อีกทั้งยังช่วยให้บ้านเมืองซึ่งกำลังเกิดปัญหาอย่างหนักได้รับ

การแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นนั้น นี่แหละคือพระโสดนนานเอกซึ่งฉันเชื่อว่ามีผลรักษาโรคร้ายไข้เจ็บของพระองค์ท่านในระดับพื้นฐาน"

อนึ่ง ทุกครั้งของการทำงานซึ่งฉันพบว่า มีบุคคลใดก็ตามที่เกิดความคิดในลักษณะย้อนกลับมาทำร้ายตัวเองรวมทั้งส่งผลถึงสังคมร่วมด้วยนั้น พฤติกรรมดังกล่าวได้ช่วยให้ฉันหวนกลับมาคิดถึงเรื่องราวของการจัดการศึกษา

ซึ่งประเด็นนี้หากใครยังรู้ความจริงได้จากรากฐานจิตใจที่อิสระ ย่อมรู้ได้ว่าการจัดการศึกษาเท่าที่เป็นมาแล้วนั้น ได้ส่งผลทำให้คนในสังคมมีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นฉันจึงหวนกลับมาคิดพิจารณา ซึ่งช่วยให้ตัวเองหันมาสนใจในกระบวนการจัด **"การศึกษาทางเลือก"**

แม้ว่าสังคมซึ่งตนมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจความหมายของการจัดการศึกษาทางเลือกมากนัก แต่ฉันก็ได้พูดฝากไว้แล้วว่า

"ไม่มีความมากความน้อยอยู่ในโลกแห่งความจริง"

เพราะเหตุใดหรือ ? ก็เพราะเหตุว่าวันนี้มีมาก วันหน้ามันก็อาจมีน้อยได้ หรือแม้มีน้อยมันก็อาจมีมากได้ ดังนั้นเราจึงควรอยู่อย่างไม่ประมาท หากปฏิบัติอย่างดีที่สุด โดยถือเอาความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองเป็นที่ตั้ง

ส่วนความหมายของคำว่า **"โลก"** นั้น หากหมายถึงโลกภายนอกไม่ หากหมายถึง **"โลกที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ของทุกคน"** ซึ่ง ณ จุดนี้มีความจริงซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ตั้งแต่เกิดมาแล้ว จึงขอให้นำออกมาใช้ประโยชน์เพื่อการพิจารณาให้สามารถรู้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

จากสภาพดังกล่าวเท่าที่ได้นำมาลิสต์ไว้ ณ โอกาสนี้ทั้งหมด จากการที่ฉันให้ความสนใจตีความเพื่อค้นหาความรู้ จึงกล่าวได้ว่า จากการปฏิบัติขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ซึ่งคนไทยทุกคนควรจะสนใจเรียนรู้ได้เอง ฉันขออนุญาตกล่าวว่า จากการปฏิบัติขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่าที่ได้ผ่านพ้นมาแล้วทั้งหมดนั้น คือการสอนให้ทุกคนมีความรู้บนพื้นฐานคุณธรรมและจริยธรรม

หรืออีกนัยหนึ่งอาจสรุปได้ว่า **"การเรียนรู้ธรรมะนั้น ทำอะไรก็ได้ที่แต่ละคนให้ความรัก ความจริงใจแก่เพื่อนมนุษย์บนพื้นฐานสัจธรรมที่อยู่ในจิตใจตนเอง ย่อมถือว่าการศึกษาระยะอย่างถึงรากฐาน"**

ณ โอกาสนี้ฉันขออนุญาตนำความสำคัญของการเกษตรมาชี้แจงแสดงเหตุและผลเพื่อให้เธอทั้งหลายซึ่งเป็นที่รักของฉันสามารถรู้และเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

อนึ่ง การที่ฉันหยิบยกเอาความสำคัญของการเกษตรมากล่าวไว้ ณ โอกาสนี้หาใช่ว่า เพราะฉันเป็นคนเกษตรไม่ หากเชื่อว่าบุคคลใดก็ตามที่เกิดบนแผ่นดินผืนนี้แล้วไม่ลืมตัวก็คงเห็นความสำคัญของการเกษตรได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

ทั้งนี้เพราะเหตุว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรนั้นควรจะใช้ชีวิตติดพื้นดินอย่างเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว **"เมื่อใช้ชีวิตติดพื้นดินก็ย่อมมีความอดทนเป็นพื้นฐานสำคัญ"**

ดังนั้นบุคคลใดก็ตามที่เข้าถึงปรัชญาบทนี้อย่างแท้จริง จึงควรทำงานเพื่อสังคมร่วมกับคนระดับล่างอย่างมีความสุข

องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ได้ถูกมหาชนน้อมเกล้าฯ ถวายพระฉายานามว่า **"กษัตริย์เกษตร"** ดังนั้นคำว่ากษัตริย์เกษตรจึงมีความหมายอย่างลึกซึ้งและมีความเหมาะสมกับการอัญเชิญมาใช้เป็นพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติอย่างสำคัญยิ่ง

หลักธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า **"เมื่อมีสิ่งนั้นก็ย่อมมีสิ่งนี้"**

ทั้งนี้เนื่องจากตัวฉันเองคิดที่จะหยิบยกเอาประเด็นดังกล่าวมาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อใช้ภายในระบบการจักการศึกษาทางเลือก

ดังนั้น **"เป็นเพราะพระองค์ท่านทรงนำปฏิบัติมาแล้วด้วยระยะเวลาอันยาวนาน ดังนั้นการที่ตัวฉันเองได้นำปฏิบัติมาแล้วเช่นกัน จึงสามารถรับสนองพระมหากรุณาธิคุณจากคำสอนที่อยู่ในวิธีการนำปฏิบัติของพระองค์ท่านได้อย่างลึกซึ้ง"**

ช่วงหลัง ๆ ฉันจึงมักนำมากล่าวเน้นถึงความสำคัญจากการนำปฏิบัติอันเป็นธรรมชาติของพระองค์ท่านว่า **"ทรงเป็นครูของแผ่นดิน"**

ดังนั้นความหมายของคำว่าครูจึงหาได้หมายถึงผู้ที่ยืนสอนนักเรียนอยู่ในชั้นเรียนเท่านั้นไม่ หากใครคิดได้แค่นั้นก็ควรทวนกลับมาทบทวนตนเองเสียใหม่ว่า **"เรายังต้องนำปฏิบัติเพื่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อไปอีก"**

"ความหมายของคำว่าครูนั้นอยู่ที่ไหนและทำอะไรก็เป็นครูได้หากเราแต่ละคนนำปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและได้รับการยอมรับจากสังคมของคนทั่วไป โดยเฉพาะคนในชุมชนที่อยู่ระดับพื้นดินอย่างเป็นธรรมชาติ"

อนึ่ง สิ่งที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดภายในบทความเรื่องนี้ หากใครปฏิบัติได้ย่อมบังเกิดความสุขอันถือได้ว่าเป็นการน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลแก่พระองค์ท่านอย่างแท้จริง

แต่อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิลป์ ด้วยความอาลัยรัก

จาก
ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

ผมได้ทราบข่าวการจากไปอย่างสงบของอาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิลป์ ด้วยความรู้สึกที่สอนให้ตัวเองมองเห็นสัจธรรมของชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง

ทั้งนี้ แม้ผมจะอยู่มานานถึงช่วงซึ่งอายุย่างเข้า 88 ปีแล้ว และชีวิตอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ก็ได้ نابฎีปฏิบัติอย่างดีที่สุดโดยไม่ได้อยู่อย่างประมาทมาตลอด แต่การจากไปของชีวิตอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ก็ได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญที่สอนให้ตัวผมเองอยู่อย่างไม่ประมาท

ดังนั้น เหตุการณ์ครั้งนี้ อย่างน้อยก็เป็นกุศลผลบุญของชีวิตอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ที่ได้สอนผมให้อยู่อย่างมีสติในชั้นแรกแล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากมีส่วนสอนให้ผมชำระล้างกรรมที่อยู่ในใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ

อนึ่ง การอยู่อย่างมีสติสัมปชัญญะเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วได้ช่วยให้ตัวผมหวนกลับไปนึกถึงสิ่งซึ่งเป็นมาแล้วในอดีต แม้ว่าจะยาวนานเป็นเวลากว่า 67 ปี แต่ตัวผมเองก็ยังจำทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับชีวิตตัวเองที่สานเหตุผลถึงชีวิตอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ได้อย่างแม่นยำแทบทั้งหมด

อนึ่ง ในเรื่องนี้ผมขออนุญาตเริ่มต้นจากช่วงปี พ.ศ. 2482-2483 ซึ่งในช่วงนั้นเรา 2 คนต่างก็มีโอกาสเข้าไปศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนเตรียมวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณห้วยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งโดยปกติ ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมมีความต้องการน้ำเป็นอันดับแรก ดังที่พิสูจน์ได้ว่าไม่ว่าในร่างกายมนุษย์ ในดิน ใบ ดอก และทุกส่วนของต้นไม้ต่างก็มีน้ำเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงและทำหน้าที่หลายอย่างเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิตรวมทั้งการเจริญเติบโตไปด้วย ในส่วนอื่น ๆ แม้แต่ในดินและในฝนฟ้าอากาศก็ย่อมมีน้ำเป็นองค์ประกอบรวมอยู่ด้วย เช่นกัน

ดังนั้น ไม่ว่าที่ไหนมีศูนย์รวมของน้ำ ที่นั่นก็มักมีสิ่งมีชีวิตแม้กระทั่งมนุษย์ไปตั้งรกรากทำมาหากิน แม้กระทั่งช่วยให้เกิดชุมชนท้องถิ่นขึ้นที่นั่นเพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน

ที่ห้วยแม่โจ้ก็เช่นกัน ผลจากการสำรวจเพื่อจัดตั้งโรงเรียนเกษตรขึ้นที่นั่นก็ย่อมใช้บริเวณที่มีแหล่งน้ำเป็นองค์ประกอบโดยถือเป็นความสำคัญในระดับพื้นฐานที่มองข้ามเสียมิได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีน้ำเป็นศูนย์รวมก็หาใช่จะมีแต่โรงเรียนเกษตรเท่านั้น หากยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ภายในชุมชนท้องถิ่น อาทิเช่น การมีตลาดการค้าพืชผลเกษตรของชาวบ้าน มีวัดวาอาราม รวมทั้งสิ่งอื่น ๆ ตามความจำเป็นของชีวิตคนท้องถิ่น

โรงเรียนเกษตรที่แม่โจ้ในช่วงเริ่มแรกนั้นยังไม่มีน้ำประปาและไฟฟ้า แคมยังมีใช้ป่าชุมชน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนซึ่งสังเกตได้จากธรรมชาติของต้นสักที่เริ่มออกดอก อันหมายความว่าคือช่วง

เริ่มต้นของฤดูกาลที่มีไผ่ป่าเข้ามารุกรานชีวิตคนท้องถิ่นรวมทั้งนักเรียนซึ่งเข้าไปเรียนอยู่ที่นั่นเป็นประจำทุกปี

จนกระทั่งมีการพูดกันว่า **"นักเรียนแม่โจ้คนไหนที่ไม่ได้เป็นไผ่ป่า ควรถือว่ายังไม่ได้ประกาศนียบัตรที่แท้จริงจากแม่โจ้"** ซึ่งการเรียนรู้อะไรของทุกคน ณ ที่แห่งนั้น จำเป็นจะต้องเริ่มต้นทำงานอย่างหนักอีกทั้งยังต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติแทบจะรอบด้าน

จนกระทั่งมาถึงช่วงนี้ผมได้เขียนบทความเรื่องหนึ่งซึ่งกล่าวถึงชีวิตเกษตรกรไทยว่า **"ผู้ซึ่งทำการเกษตรจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีความอดทนอย่างหนักจึงจะประสบความสำเร็จ"**

ในช่วงนั้นชีวิตอาจารย์พันธุ์เลิศฯกับผมรวมทั้งเพื่อนๆอีกหลายคนจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องเข้าไปต่อสู้กับใจตนเองให้ได้ก่อนอื่น

ต่อมาภายหลังผมจึงทราบว่า **"การต่อสู้กับใจตนเองนั้น หมายถึงการศึกษารรรมอย่างถึงรากเหง้า"**

ในช่วงนั้นสภาพอันเป็นธรรมชาติของที่นี่ได้สอนให้แต่ละคนมีโอกาสดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้ตัวเอง แม้กระทั่งการลงทำนาอยู่บนพื้นดินตั้งแต่ฟ้าเริ่มสว่างไปจนถึงในยามค่ำคืนมืดมิด บางฤดูก็จะต้องลุกขึ้นมาจุดตะเกียงเพื่อนวดข้าวที่ขนมาจากพื้นนาในตอนกลางวันก่อนที่จะนำมาวางกองไว้บนลานนวด หลังจากกลับไปกินข้าวมื้อเย็นแล้วจึงหวนกลับไปจุดตะเกียงนวดข้าวบนลานนวด กว่า จะเสร็จก็ถึงเวลาค่ำคืนแม้สองยามตีหนึ่ง ก็ยังต้องแบกกระสอบข้าวเปลือกเข้าไปเก็บในยุ้งให้เสร็จก่อนที่จะกลับไปพักผ่อนท่ามกลางความหนาวเหน็บของสภาพอากาศในยามฤดูหนาวแม้มีเพื่อนบางคนที่อดคัดค้านจนกระทั่งแทบไม่มีเสื้อผ้าจะสวมใส่

แต่พ่อของผมก็ช่างดีใจหายเพราะเป็นคนที่มีลูกคนนี้ให้มีความอดทนสูง แม้กระทั่งไม่ยอมส่งเงินมาให้เป็นค่าใช้จ่ายติดตัว

ผมคิดว่าชีวิตที่แม่โจ้ช่วงนั้นมีส่วนสำคัญในการสอนให้ลูกแม่โจ้แม่เพียง 1 หรือ 2 คน ได้รู้ว่าการสอนให้วิถีชีวิตอนาคตของตนมีคุณค่าอย่างเหลือล้น

ส่วนการอยู่อย่างสำราญแม้รู้สึกถึงภัยพื้นดินเช่นคนทุกวันนี้ หากแต่งตัวสวย ๆ แล้วบอกว่านั่นคือความเจริญของเกษตรกรท้องถิ่น แต่แท้จริงแล้วมันคือการเนรคุณต่อแผ่นดินถิ่นเกิดที่ซ่อนอยู่ในจิตวิญญาณคนเป็นจำนวนมาก ดังเช่นที่หลักธรรมได้ชี้ไว้ว่า **"เมื่อด้านหนึ่งขึ้นอีกด้านหนึ่งก็ย่อมลงเป็นธรรมดา"**

ช่วงนั้นผมร่วมทำงานและร่วมใช้ชีวิตอยู่กับอาจารย์พันธุ์เลิศฯเป็นเวลานานถึง 2 ปี ผมเข้าใจว่าเรา 2 คนต่างก็หยั่งรู้คุณค่าที่แท้จริงของชีวิตตัวเองภายในกระแสสิ่งแวดล้อมจากที่นั่นทำให้รู้ใจกันอย่างลึกซึ้งแม้ไม่ได้พูดออกมาจากปาก

แม้จะได้ยินเพื่อน ๆ หลายคนปรารภออกมาอย่างเปิดเผยว่า **"แม้เป็นนกยูงก็ยังไม่ชอบบินผ่านแม่โจ้อีก"** ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชีวิตที่นั่นมันแสนลำบากยากเย็นเสียเหลือเกิน แต่ผมก็ไม่เคยได้ยินเสียงบ่นจากปากอาจารย์พันธุ์เลิศฯแม้แต่คำเดียว คงปรากฏรอยยิ้มทุกขณะที่ได้พบหน้าผมพร้อมทั้งมี

คำพูดสั้น ๆ ตามออกมาด้วยว่า "คุณระพี..." ซึ่งรอยยิ้มดังกล่าวยังอยู่ในหัวใจผมมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ แม้ร่างกายจะได้ลื่นไปแล้วก็ตาม

สัจธรรมยังได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า "ชีวิตคนเรานั้นถ้าเป็นอย่างไรก็มักมองคนอื่นว่าเป็นอย่างนั้นด้วย" ดังนั้นเมื่อไม่ได้ยินจากปากอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ก็ไม่ได้ยินจากปากผมด้วย ดังนั้นไม่ว่าเรื่องใด ถ้าไม่ได้ยินจากปากอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ก็คงไม่ได้ยินจากปากผมด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเราทั้งคู่ต่างก็มีรากฐานจิตใจที่เชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันจนกระทั่งเป็นเนื้อเดียวกันมาตลอด

ผมรู้ใจอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ว่าเป็นผู้ที่มิวิญญานหยั่งรู้คุณค่าแผ่นดินถิ่นเกิดของตัวเองอย่างลึกซึ้งสมกับเป็นเกษตรกรท้องถิ่น

แม้ตัวผมเอง ขณะปิดภาคปลายการศึกษาซึ่งแม่โจ้กลายเป็นเมืองร้างอีกทั้งยังมีคนพูดกันว่า "แม้แต่หมาตัวเดียวมันก็ยังอยู่ไม่ได้ ถ้าชินอยู่ก็คงอดตาย" แต่ผมก็ยังอยู่ที่นั่นตามลำพังเพราะมีจิตใจที่เข้มแข็งอดทนจนกระทั่งรู้คุณค่าตัวเองว่า การอยู่ที่นั่นอย่างโดดเดียวนั้น มันช่วยให้ตัวเองมีความสุขอย่างลึกซึ้งผมอยู่ที่นั่นอย่างโดดเดี่ยวมาเป็นเวลาร่วม 1 เดือนโดยที่เช้าขึ้นก็เดินออกจากหอพักไปเข้าป่าเพื่อหาของป่ามาเลี้ยงปากท้องอย่างมีความสุข ส่วนเวลากลางคืนนั้นตัวเองมักออกไปนั่งกลางทุ่งจากนั้นจึงเขียนเพลงต่าง ๆ ออกมาใช้ในวงดนตรีที่ตนเกี่ยวข้อง

จนกระทั่งอยู่มาวันหนึ่ง ได้มีโทรเลขจากกรุงเทพฯ ส่งมาเรียกตัวกลับบ้านทั้ง ๆ ที่ยังไม่อยากกลับ ส่วนอาจารย์พันธุ์เลิศฯ นั้นขณะที่เป็นนักศึกษาอยู่แม่โจ้ผมก็ยังสังเกตเห็นว่าเป็นคนสมถะทั้ง ๆ ที่เพื่อนภายในหอเดียวกันต่างก็วางตัวเป็นผู้ดีดินแปะซึ่งหมายความว่าเหยียบขี่ไก่ไม่พ้อ

หลังจบจากหลักสูตร 2 ปีที่แม่โจ้แล้ว ทั้งคณะการเรียนและคณะความประพฤติของเราทั้ง 2 คนก็เข้าเกณฑ์ที่จะมาเรียนต่อที่บางเขนได้อย่างสบาย จึงมาเข้าเรียนต่อในคณะเกษตรเมื่อปี พ.ศ. 2483-2484 ซึ่งเป็นช่วงที่สงครามมหาเอเชียบูรพาซึ่งมีกองทัพทหารญี่ปุ่นบุกขึ้นมายึดเมืองไทยโดยเข้าไปยึดที่พักในเกษตรกลางบางเขนทั้งหมด

ในช่วงนั้นแม้แต่เกษตรกลางบางเขนเราก็ไปเดินตามกันฝรั่ง เพราะความคิดแบบอเมริกันที่นำเอาสถาบันการศึกษากับสถานีวิจัยไปรวมไว้ด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม การที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถพึงจิตใจตนเองได้ หากไปนำเอารูปแบบมาจากใครก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างมันก็ไม่มีคามยั่งยืน นอกจากจิตใจคนที่สามารถพึ่งตนเองได้อย่างชัดเจนเท่านั้นที่จะช่วยให้การนำปฏิบัติบังเกิดความสุขสมบูรณ์เป็นศิริมงคลแก่ตนเองอีกทั้งยังช่วยให้เมืองไทยในอนาคตดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัย

ชีวิตที่มาอยู่บางเขนในช่วงนั้น หลังจากทหารญี่ปุ่นได้ถอนออกไปแล้ว นักศึกษาทุกคนจำเป็นจะต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในหอพักทั้งหมด ซึ่งช่วงนั้นสภาพของหอยังทำด้วยไม้ทั้งหลัง และมีหอพักสร้างเอาไว้รวม 5 หลังด้วยกัน

อาจารย์พันธุ์เลิศฯ พักอยู่ในหอ 1 ส่วนผมพักอยู่ในหอ 5 ซึ่งถ้าใครมองมาจากภายนอกก็อาจรู้สึกว่เราอยู่กันคนละฟาก

แต่แท้จริงแล้ว นั่นเป็นเพียงรูปวัตถุ ส่วนจิตใจเรานั้นสามารถเชื่อมโยงความจริงให้ถึงซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นธรรมชาติ แม้จะไม่มีการพูดออกมาจากปาก แต่การนำปฏิบัติจากใจย่อมหมายถึงความรักความจริงใจที่มีให้แกกันอย่างลึกซึ้ง แม้ขณะนี้ผมก็ยังมองเห็นหน้าอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ยิ้มให้กับผมในช่วงนั้นได้

หลังจากนั้นมาอีกหนึ่งปี พอถึงช่วงปี พ.ศ. 2486 วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ได้รับการสถาปนาขึ้นมาเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่เดิมเคยมีหลักสูตร 3 ปี หลังจากนั้นก็ได้รับประกาศนียบัตรอนุปริญญา

หลังจากปีพ.ศ. 2486 มาแล้ว อนุปริญญาตามหลักสูตร 3 ปีก็ยังคงอยู่ แต่มีหลักสูตรเข้ามาเพิ่มอีก 2 ปี รวมเป็น 5 ปี และมีการทำวิทยานิพนธ์ร่วมด้วย รวมแล้วนับได้ว่าเป็นหลักสูตร 5 ปี เพื่อจบปริญญาตรีโดยสมบูรณ์

ตรงช่วงนี้เองที่อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน กับผมต้องแยกทางกันอยู่โดยที่วิถีชีวิตของอาจารย์พันธุ์เลิศฯ จบหลักสูตร 3 ปี แล้วได้รับอนุปริญญา หลังจากนั้นจึงออกทำงานโดยไม่ได้อคิดว่าจะมีโอกาสเรียนต่อในมหาวิทยาลัยอีก ส่วนผมมีทั้งคะแนนการเรียนที่อยู่ในระดับสมบูรณ์ครบถ้วน นอกจากนั้นยังมีวิถีชีวิตที่ทำให้ต้องเรียนต่อ

ตรงนี้แหละที่ทำให้ผมเข้าใจได้ว่า ตัวเลขก็เป็นเพียงสิ่งสมมุติ ร่างกายคนก็คือสิ่งสมมุติ แต่จิตวิญญาณนั้นซึ่งเป็นของจริง

ดังนั้น เหตุใดเราจะต้องไปยึดติดอยู่กับสิ่งจอมปลอมว่าชีวิตเราจะต้องแตกต่างกัน หากรู้เท่าทันก็ย่อมรู้ว่า **"แม้ภายนอกจะแตกต่างกันแค่ไหน แต่ภายในรากฐานจิตใจเราก็อ่ยมเหมือนกันได้"**

อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน มีบุคลิกภาพและความคิดที่อิสระอย่างเด่นชัด ส่วนผมเองนั้น หากมองจากภายนอกอาจเห็นได้ยากแต่ถ้ามองได้ลึกซึ้งถึงเงื่อนไขที่อยู่ในจิตใต้สำนึกก็ย่อมพบความจริงได้ว่าต่างก็มีอิสระภาพภายในรากฐานจิตใจเช่นเดียวกัน

ดังนั้นในช่วงหลัง ๆ อาจพบข้อเขียนที่ผมเขียนฝากเอาไว้ในที่ต่าง ๆ ว่า **"แม้ภายนอกจะแตกต่างกันอย่างหลากหลาย แต่ภายในก็สามารถเป็นหนึ่งเดียวกันได้ สิ่งนี้หรือมิใช่ที่เรียกกันว่าคือการจัดการศึกษาที่นำวิถีชีวิตไปสู่ความสุขความสำเร็จในการทำงานอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน"**

ในช่วงนั้นแม้ว่าชีวิตผมจะเรียนจบปริญญาตามหลักสูตร 5 ปี แต่ตนเองก็คงประสบกับสภาพธรรมชาติที่ไม่แตกต่างไปจากอาจารย์พันธุ์เลิศฯ แม้แต่วันประกาศนียบัตรปริญญา ตัวผมเองก็ไม่มีเลื้อครุยมกจบออกไปแล้วยังสมัครไปทำงานโดยใช้ชีวิตเป็นคณงานชั่วคราวภายในไร่อยู่ที่แม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังคงไม่มีทั้งน้ำประปาและไฟฟ้าเหมือนเดิม แต่ผมก็รักที่จะใช้ชีวิตแบบนั้นอย่างมีความสุข เพราะต้องการจะช่วยคนที่ชีวิตตกทุกข์ได้ยากในชนบท ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ต้องการตัวเพื่อบรรจุเข้าเป็นอาจารย์ที่กรุงเทพฯ ส่วนอาจารย์พันธุ์เลิศฯ ก็คงสมัครที่จะใช้ชีวิตแบบเกษตรกรรมตามแต่เธอมีลักษณะพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง นั่นคือมีความคิดที่อิสระ ชอบแสวงหาแนวคิดแบบใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ริเริ่มสร้างงานที่มีความเป็นตัวของตัวเองโดยไม่ยอมตามกันใครเช่นเดียวกันกับผม

สิ่งนี้หรือมิใช่ที่เราทั้ง 2 คนมีบุคลิกลักษณะที่เชื่อมโยงถึงกัน แม้ต่อมาภายหลังเราจะต้องห่างเหินจากกันมานานหลายปี

ช่วงหลัง ๆ อาจารย์พันธุ์เลิศฯได้ลงมือทำสวนส้มอยู่ที่เชิงดอยอินทนนท์ด้านที่อยู่ใกล้กันกับน้ำตกแม่ยะ ซึ่งช่วงนั้นองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯได้ทรงเสด็จมาทรงสร้างวังที่ประทับอยู่ที่ยอดดอยปู่ แต่ก็ทำให้ว่าจะมีพระราชประสงค์เพื่อการพักผ่อนตากอากาศหาความสบายทางวัตถุไม่ หากต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดอยู่กับเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรชาวเขาซึ่งยังคงประกอบอาชีพปลูกฝิ่น เป็นต้นเหตุแห่งยาเสพติดอย่างสำคัญ

ในช่วงนั้นองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จมาพระราชทานการเยี่ยมเยียนอาจารย์พันธุ์เลิศ ฯ กับคุณหญิงเดือนฉาย อย่างเป็นกันเองอยู่เป็นประจำ บางครั้งก็มีกระแสพระราชดำรัสที่สะท้อนให้เห็นถึงความห่วงใยอยู่เสมอมิได้ขาด สมกับพระบรมชยานามที่พลกนิกรได้น้อมเกล้าฯกราบถวายเอาไว้ว่า **"กษัตริย์เกษตรของแผ่นดิน"**

พระองค์ท่านทรงมีพระเมตตาต่อพลกนิกรชาวไทยโดยเฉพาะผู้ซึ่งชีวิตยังตกทุกข์ได้ยากและผู้ที่ประกอบอาชีพแบบผิดกฎหมาย ทั้งนี้โดยพระราชประสงค์เพื่อเปลี่ยนจากการปลูกฝิ่นมาเป็นการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ตามหลักเศรษฐกิจที่ไม่ผิดกฎหมาย

ที่ผมกล่าวพูดเช่นนี้ก็เพราะเหตุว่า ตัวผมเองได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้เข้าไปร่วมในโครงการต่างๆ นอกจากนั้นสำหรับเรื่องราวของชีวิตอาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน กับ คุณหญิงเดือนฉาย ผู้เป็นศรีภริยา ก็ได้มีโอกาสหวนกลับมาสร้างสายสัมพันธ์กับผมซึ่งมีคุณกัลยา สาคริก เป็นภรรยาอีกครั้งหนึ่งอย่างไม่ได้คาดคิดมาก่อน

แสดงให้เห็นว่าภายในจิตวิญญาณของทั้ง 2 ฝ่ายได้มีการเชื่อมโยงถึงกันอย่างเป็นธรรมชาติมาตลอดแม้ร่างกายจะห่างเหินจากกันมาเป็นเวลานานหลายปีก็ตาม แต่ในที่สุดเมื่อมีโอกาสเราก็กวนกลับมาสร้างความรักความจริงใจให้แก่กันและกันอย่างใกล้ชิด สิ่งนี้หรือมิใช่ที่หมายถึงการปฏิบัติธรรมของทั้ง 2 ฝ่ายอย่างปลอดแล้วจากรูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าการปฏิบัติจะห่างจากกัน แต่ก็ห่างจากกันแต่เพียงร่างกายภายในรากฐานจิตใจ เราจึงมองเห็นวิถีการเปลี่ยนแปลงที่หลายคนคาดไม่ถึง

ช่วงนั้นเป็นเวลากลางเดือนมีนาคมของปีพ.ศ. 2514 ขณะนั้นผมดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายธุรการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แล้วด้วยความรักความสนใจในวิถีชีวิตของคนที่ยากได้ยากอยู่ในชนบทร่วมกับนิสิตชายหญิงซึ่งผมถือเสมือนเป็นลูกเป็นหลาน ทำให้เกิดวิถีทางของชีวิตที่มุ่งทำงานลงสู่ด้านล่าง

หลังจากปิดภาคเรียนปลายปี ผมก็ได้ออกไปใช้ชีวิตลงทำงานแบบนอนกลางดินกินกลางทรายร่วมกับนิสิตในท้องถื่นทุรกันดารของภาคอีสานอย่างต่อเนื่อง

ในปีพ.ศ. 2514 นี้เอง ผมได้ให้ความสนใจวางแผนเดินเท้าขึ้นยอดดอยอินทนนท์ก่อนที่จะมีการสร้างถนนขึ้นไปบนนั้น

ผมและภรรยาได้ร่วมกันคิดอ่านที่จะขึ้นไปสำรวจพันธุ์ไม้บนนั้นทั้ง ๆ ที่ต้องเดินขึ้นเพราะยังไม่มีถนนหนทางที่จะให้ความสะดวกสบายดังเช่นปัจจุบัน

ผมได้เตรียมการเดินทางเอาไว้แล้ว รวมทั้งมีทีมงานจากสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เดินทางติดตามขึ้นไปด้วย

เรื่องที่น่าประหลาดใจอย่างที่สุดก็คือ โดยไม่ได้คาดฝันมาก่อน มีผู้มาแจ้งข่าวให้ทราบว่า อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน และคุณหญิงเดือนฉายหรือที่เราเรียกกันว่า คุณจุก ได้แจ้งมาให้ทราบว่า ยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่จากทุกสิ่งทุกอย่าง นับตั้งแต่การเตรียมเสบียงอาหาร เดินทัพสำหรับ ทางนอนรวมทั้งลูกหาบอีก 15 คนที่จะช่วยหามหามข้าวของเครื่องกินเครื่องใช้ขึ้นไปบนนั้นอย่างที่เราเรียกกันว่า "คำโหนนอนนั้น"

ซึ่งในช่วงนั้นคณะของเรามีทั้งลูกชายคนที่ 2 ที่กำลังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ตกหลักสูตรอีกคนหนึ่งทั้งนี้เนื่องจากในคณะเกษตรศาสตร์ของ มข. ซึ่งก่อนสำเร็จหลักสูตรนั้นจะต้องขึ้นดอยอินทนนท์อย่างน้อย 1 ครั้ง นอกจากนั้นยังมีลิตอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกคนหนึ่งซึ่งปกติจะพักอยู่ที่บ้านผมเป็นประจำร่วมเดินทางไปด้วย

ผมยังจำได้ดีว่าภายในการเดินทางครั้งนั้นอาจารย์พันธุ์เลิศฯยังได้เตรียมสัมภาระ จำนวนหลายหีบมอบให้ลูกหาบแบกขึ้นไปกับขบวนการเดินเท้าอันถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเสบียงอาหาร ซึ่งมีทั้ง ข้าวสารและของเค็มของสดของแห้งรวมทั้งกะปิน้ำปลา หอม กระเทียม และทั้งอื่น ๆ

อนึ่ง ตัวผมเองก็สนใจทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเอาไว้ตั้งแต่ช่วงที่ยังไม่มีระบบ วิดีทัศน์ ตัวเองคงต้องแบกทั้งกล้องถ่ายภาพยนตร์ กล้องถ่ายภาพนิ่งรวมทั้งอุปกรณ์อื่น ๆ ขึ้นไปร่วมถ่ายทำด้วยตัวเองอีกด้วย

อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน และคุณหญิงเดือนฉาย ต่างก็เดินเท้าร่วมไปกับขบวนการเดินทางในครั้งนั้นและนอนค้างแรมร่วมไปด้วย

คืนวันที่ 3 เมษายน คณะของเราเดินทางขึ้นไปถึงดอยผาหมอนประมาณความสูงได้ราว 5000 เมตร หลังจากกางเต็นเพื่อนอนพักค้างคืนรวมทั้งหุงหาอาหารรับประทาน และยังสามารถใช้ กองไฟที่ก่อขึ้นเพื่อการหุงต้มแทนเตาผิงที่ให้ความอบอุ่นท่ามกลางความหนาวเหน็บของอากาศคืนวันนั้น

คืนวันนั้นซึ่งมีพระจันทร์ค่อนข้างดวง ระยะเวลาที่สองเห็นจะได้ที่ผมตื่นลุกขึ้นมามองท้องฟ้า คำคืนวันนั้นเราได้เห็นดาวหางดวงใหญ่ลอยอยู่กลางเวหาค่อนไปทางทิศตะวันออกเฉียงไปทางทิศใต้เล็กน้อย ผมคิดว่าเราอยู่ในระดับสูงจากน้ำทะเลที่เด่นชัดพอสมควรจึงสามารถแลเห็น ดาวหางดวงนี้ได้อย่างชัดเจน

นอกจากนั้นแล้ว แม้แต่กาลเวลาได้ผ่านพ้นมานานพอสมควรแล้ว แต่ภาพที่ปรากฏอยู่ในหัวใจซึ่งมีอาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน เดินอยู่ใกล้ ๆ ร่วมกับคุณหญิงเดือนฉาย หรือที่เราเรียกกันจนติดปากว่าคุณจุก ซึ่งมีมือข้างหนึ่งซึ่งหักเอากิ่งไม้มาทำเป็นไม้เท้าเดินยันตัวขึ้นและลงภูเขาอย่างเป็นธรรมชาติอันเป็นภาพที่น่ารักน่าประทับใจมาจนถึงทุกวันนี้

นี่แหละคือความหมายของคำว่าจิตวิญญาณมนุษย์ที่สามารถเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันได้อย่างแนบสนิท แม้ร่างกายจะอยู่กันคนละซีกโลก แม้กระทั่งบัดนี้ชีวิตเรากับอาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน

จะต้องมาอยู่กับคนละภพแล้ว ถ้าแต่ละคนปฏิบัติธรรมอันหมายถึง การปฏิบัติจากรากฐานจิตใจที่อิสระอันมีธรรมชาติที่เชื่อมโยงเหตุและผลถึงซึ่งกันและกันได้จนกระทั่งถึงระดับหนึ่งแล้ว ย่อมสามารถสาเหตุและผลภายในจิตวิญญาณของตนเองให้ถึงซึ่งกันและกันได้ไม่ยาก

ดังนั้นจากสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด แม้เริ่มต้นจากช่วงแรกที่กำลังถึงผลบุญอันเกิดจากรากฐานจิตใจถึงซึ่งกันและกันมาจนถึงช่วงสุดท้ายซึ่งมีรากฐานจิตใจที่อิสระช่วยให้เข้าถึงเหตุและผลได้อย่างลึกซึ้งย่อมมีโอกาสสานจิตวิญญาณแม้จะอยู่กับคนละภพก็ย่อมมีจิตวิญญาณให้สามารถเข้าถึงซึ่งกันและกันได้ อันหมายถึงกุศลผลบุญที่ได้นำมาประกอบกันเป็นหนึ่งเดียว

ดังนั้นจากเรื่องราวที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด อันควรนับว่าเป็นผลบุญอันประเสริฐสุดที่ผมได้นำออกมาชี้แจงแสดงเหตุเพื่อหวังให้ทุกคนสามารถรู้ได้ถึงเหตุและผลอันเป็นที่สุดของชีวิต

ย่อมควรแก่การถือว่าเป็นผลบุญที่ผมขออุทิศให้แก่ดวงวิญญาณของอาจารย์พันธุ์เลิศ บุณยศิลป์ เพื่อไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

พันธมิตรเพื่อนตั้งแต่เด็กจนจากกันไป

เราเรียนหนังสือด้วยกันตั้งแต่ชั้นประถม 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ จนจบ แล้วต่างก็แยกย้ายกันไปตอนจบจากโรงเรียน ก็ได้รับฟังเรื่องแม่ใจจากเพื่อน จนคิดอยากจะตามไปเรียนที่นั่นบ้าง แต่ชะตาชีวิตก็ไม่ได้เป็นไปตามลิขิต ผิดกับของเพื่อน ผู้มุ่งมั่นและก็ไปถึงความฝันนั้นจนได้

รุ่นของเรานั้นมักจะได้ภูมิใจว่า ได้เป็นรุ่นพระสหาย เพราะรัชกาลที่ 8 ท่านทรงเคยมาเรียนที่เทพศิรินทร์อยู่พักหนึ่ง พวกที่อยู่ชั้นเดียวกับพระองค์ท่านเวลานี้ก็เหลือไม่กี่คนแล้ว รวมทั้งผู้เขียน นอกนั้นก็หลับสบาย ไปคอย

เพื่อนฝูงเกือบหมดแล้ว

เมื่อมาถึงรุ่นผู้ใหญ่ก็ได้กลับมาใกล้ชิดกันอีก เนื่องจากพันธมิตรทำสวนล้มประสบความสำเร็จ พวกเราจึงถือโอกาสขึ้นไปเชียงใหม่เพื่อเยี่ยมเยียนพันธมิตรด้วยเป็นครั้งคราว จนหัวใจจดจำเที่ยวจากไป เราก็ก็นัดต้องห่างกันไปอีกครั้ง

ตอนหลังผู้เขียนคิดอยากไปอยู่เชียงใหม่ และได้บ้านเล็กไว้หนึ่งหลัง ช่วงนั้นกลับมาได้ใกล้ชิดกับพันธมิตรอีกครั้ง เพราะได้ไปมาหาสู่กันเป็นประจำได้พูดคุยถึงความหลังตอนสร้างสวนล้มตั้งแต่เดินเท้าเข้าไปในสวนจนขึ้นจักรยานแล้วก็บุกเบิกมาจนเป็นสวนที่สวยงาม ซึ่งในหลวงรัชกาลที่ 9 ก็ได้เคยเสด็จประทับที่สวนล้มด้วย

ความจริงที่เราเห็นความสวยงามของสวนแห่งนี้ก็เพราะน้ำพักน้ำแรงและความมุ่งมั่นของเพื่อนนั่นเอง ผู้เขียนเข้าไปเยี่ยมในสวนก็มักจะพบเห็นเพื่อนขับรถไถตันชุดอ่างเก็บน้ำอยู่เป็นประจำ แต่พอพบกันเพื่อนก็จะพักและพาไปชมของเล่นใหม่ๆ ที่เขาชอบคิดทำอยู่ตลอดเวลา น้ำหยด คิดว่าเพื่อนเราคงเป็นคนแรกๆ ที่คิดทำ และได้ดัดแปลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากมีปัญหาต่างๆ นาๆ เราเองก็ต้องกลับลำเลิกล้มจะอยู่เชียงใหม่ เพราะลูกๆ บ่นว่าอยู่ไกล เราเลยต้องห่างกันไปอีกพักหนึ่ง

แล้วก็มาถึงวันนี้ที่เพื่อนต้องจากเราอย่างถาวรด้วยความอาลัย ขอให้เพื่อนจงหลับให้สบาย เพราะเพื่อนได้บรรลุภาระหมดแล้ว

กระมล ตีรณสาร

อาลัยยังคุณพันธุ์เลิศ บุรณศิลป์

พี่พันธุ์เลิศ เป็นพี่ชายที่ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจมาก ข้าพเจ้าเฝ้าดูพฤติกรรมในการทำงานอย่างเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง อดทน และเป็นคนขยันขันแข็งมากที่สุดที่ข้าพเจ้าเคยเห็นมา มีรายละเอียดในการทำงานสูง ชอบค้นคว้าและทดลองในเรื่องการเกษตรมากมาย ที่จะนำความรู้มาใช้ประยุกต์กับการทำงานในสวนส้มและพืชผลอื่นๆ ของตัวเอง คือสวนส้มวังน้ำค้างที่โด่งดังในสมัยนั้น

ตอนข้าพเจ้ายังสาว ๆ ได้ทราบว่าจะจะบุกเบิกสวนส้มวังน้ำค้างได้ใช้เวลาเป็นสิบ ๆ ปี ตอนเริ่มทำใหม่ ๆ ทุนทรัพย์ยังไม่มีพอ การคมนาคมก็เข้าไปลำบากมากในป่าแห่งนี้ ถนนก็เป็นถนนดินที่ชาวนาใช้กัน และยังมีสิ่งอันตรายสัตว์เอยะ ทั้งช้าง เสือ หมูป่า ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นอันตรายจะต้องสร้างบ้านพักที่ปลอดภัย และบ้านพักยังเป็นกระท่อม จึงต้องใช้ความอดทนสูงมากที่จะอยู่ในป่าอย่างลำบากนี้ แต่พี่พันธุ์เลิศก็ไม่ลดละความพยายามที่จะเนรมิตป่าให้เป็นสวนส้มที่สวยงามให้ผลิตผลที่มีคุณภาพในที่สุดได้

ชื่อเสียงของสวนส้มวังน้ำค้างแห่งนี้ ทราบไปถึงเบื้องพระยุคลบาททั้งสองพระองค์ (คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถฯ) ทรงถามถึงและเสด็จไปเยี่ยมเยียนอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานานนับสิบปี พี่พันธุ์เลิศเป็นเกษตรกรที่มีเลือดศิลปินอยู่ในตัว จึงจัดการปลูกส้มได้เป็นระเบียบสวยงาม สะดวกในการใช้สอย และยังปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ รับเสด็จได้อย่างสวยงามทุก ๆ ปี

เมื่อทุกพระองค์เสด็จ พวกเราพี่น้องก็แบ่งหน้าที่กันทำงานแล้วแต่ความถนัดของตัวเอง บางคนก็รับหน้าที่ด้านอาหาร ด้านสถานที่ ข้าพเจ้าจัดโต๊ะเสวย ห้องโถงรับเสด็จ ห้องน้ำ ฯลฯ

การจากไปของพี่พันธุ์เลิศ เป็นไปตามอายุขัย แต่ก็อดที่จะเสียดายไม่ได้ ขอพยานุญต่างๆ ที่พี่พันธุ์เลิศได้บำเพ็ญมาเป็นเวลายาวนานนั้น จงส่งให้พี่พันธุ์เลิศได้ไปสู่สุคติภพด้วยเทอญ

จาก

น้องสุไร ศุกระจันทร์

16 ธันวาคม 2552

อามลา อาลัย คู่ชีวิต

ข้าพเจ้าเกิดมาในตระกูล ชาวพุทธ คุณพ่อ คุณแม่ สนใจในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ได้จัดตั้งองค์การกุศลขึ้น ชื่อว่าพุทธนิคม เชียงใหม่ ส่งเสริมการศึกษา การปฏิบัติ ทั้งฝ่ายพระภิกษุ และฆราวาส ใครมีความสนใจท่านก็สนับสนุนส่งเสริม ส่งฟัซชาญ ลิโรส ฟัซชายคนโต ไปดูงานที่คณะธรรมทานไชยา ของท่านอาจารย์พุทธทาส และขอคำแนะนำจากท่านในสมัยนั้น คนหนุ่มคนสาวมีการตื่นตัว สนใจพุทธศาสนาอย่างมาก ตอนท่านอาจารย์ปัญญา นันทะ มาเทศนา สั่งสอนอยู่ทำให้ชาวพุทธตื่นตัว มีกลุ่มยุวพุทธิกสมาคม จังหวัดเชียงใหม่ พุทธสมาคมเชียงใหม่ และพุทธนิคมเชียงใหม่ ต่างก็ร่วมกันทำงานเผยแผ่ศาสนากันอย่างมีความสุข จนมีคนกล่าวกันว่า เชียงใหม่สมัยนั้น คนเข้าวัด ฟังธรรม กันมากกว่า คนเข้าโรงหนังเป็นต้น คือคนหนุ่มสาวก็มีความตื่นตัวในทางธรรมะกันมากเป็นพิเศษ

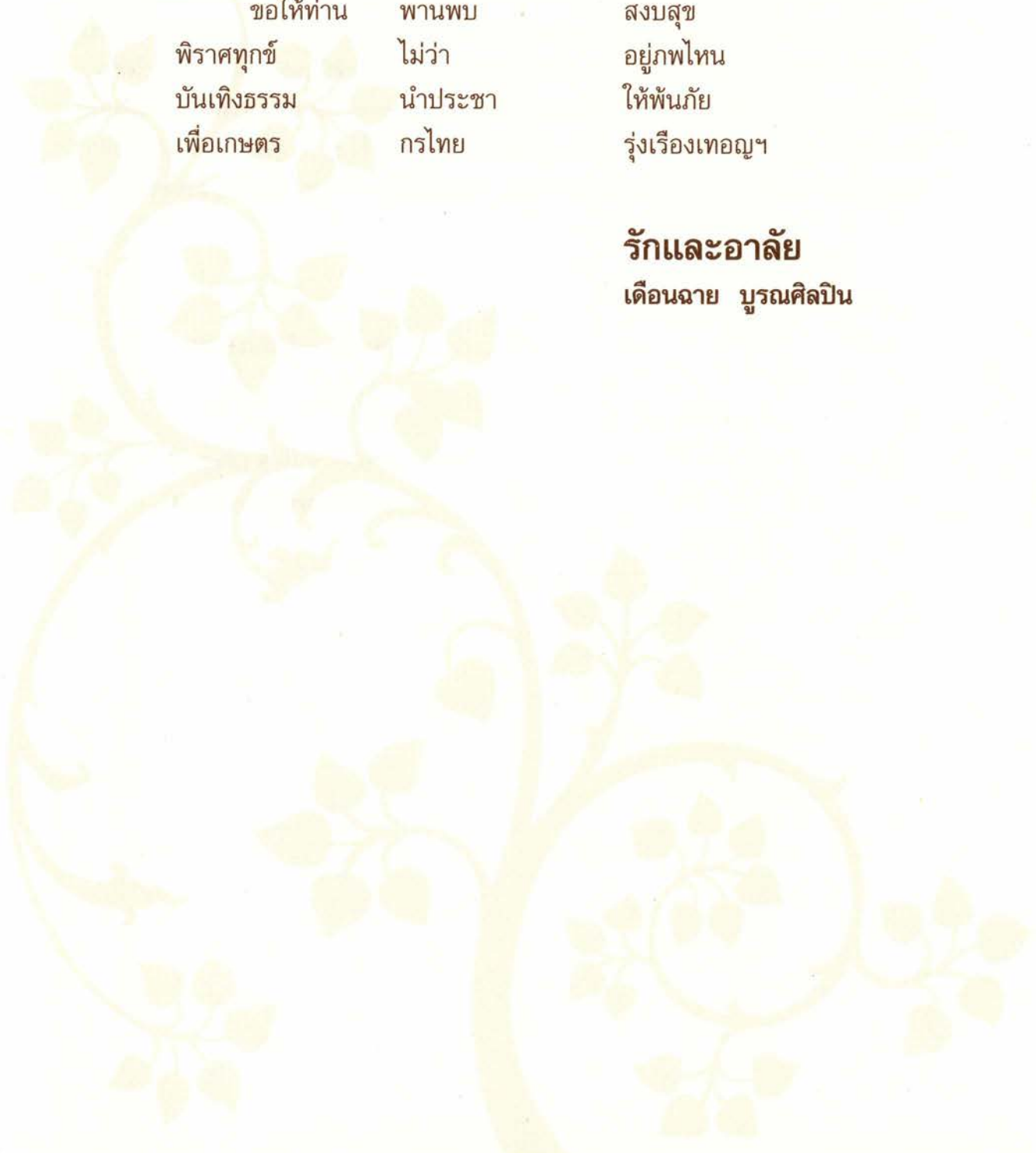
คุณพันธุ์เลิศ บุรณศิริปิน ก็เป็นคนหนุ่มคนหนึ่ง ที่มีความสนใจงานทางด้านศาสนา โดยรู้จักเข้ามาทางสายฟัซชาญ และคุณอรทัย คุณสนิท ศ. จึงได้เข้ามารับหน้าที่เป็นบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ชาวพุทธของพุทธนิคมเชียงใหม่ ต่อมาคุณพ่อเห็นการตั้งใจอันดีในการทำงาน และความเป็นหนึ่งเดียว คุณพ่อจึงยกข้าพเจ้าให้แต่งงานด้วย เมื่อแต่งงานแล้วก็คิดจะก่อร่างสร้างตัว สร้างครอบครัวเหมือนคนทั่วไป จึงขอลาออกจากตำแหน่งบรรณาธิการชาวพุทธ คุณพ่อท่านก็ไม่ขัดข้อง ท่านชอบสนับสนุนคนที่มีความขยัน หมั่นเพียร จึงมอบทุนให้จำนวนหนึ่ง ก็มุ่งหน้าเข้าป่า ไปบุกเบิก โดยไม่ทอดทิ้ง ข้าพเจ้าก็จำเป็นต้องตามไปอยู่ด้วย เป็นกำลังใจ เป็นที่ปรึกษาให้แก่กัน และกัน ต่อสู้มุ่งมั่นอยู่หลายปี จนประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง

ต่อมาเมื่อลูกๆ โตขึ้น รับภาระบริหารจัดการได้แล้ว ข้าพเจ้าก็แยกออกมาอยู่ในเมือง เพราะต้องรับอภางานสังคม รับใช้ราชสำนักในตำแหน่งที่โปรดพระราชทานแต่งตั้ง แต่ก็ได้เข้าไปเยี่ยมเยียนกันเป็นครั้งคราว ต่อมาเมื่อไม่นานมานี้ ได้บอกกับลูกชาย และคนที่คอยดูแลว่า จะมาอยู่ในเมืองกับข้าพเจ้า คนขับรถก็พามา พอคุยๆ หน่อย และจัดอาหารให้รับประทานแล้วก็กลับไป มาอยู่แบบนี้ประมาณ 5 ครั้ง เสมือนหนึ่งมาสั่งลา จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2552 ข้าพเจ้าไปตลาด กลับมาเตรียมตัวจะเข้าไปเยี่ยมในสวน ยังไม่ทันได้ไป เวลา 10.00 น. ลูกชายก็โทรมาบอกว่า คุณพ่อนอนหลับสบายแล้ว ในตอนเช้ายังรับประทานซูปผัก ที่ข้าพเจ้าฝากไปให้อยู่ แล้วก็เอนตัวลงนอน และหลับสนิทตลอด ชีวิตเราก็เป็นเช่นนี้เอง

ขอตั้งจิต	อธิษฐาน	ณ กาลนี้
ขอความดี	บุญญา	มหาศาล
ที่ท่านทำ	ท่านสร้าง	มาเนิ่นนาน
ทั้งญาติมิตร	ลูกหลาน	อุทิศไป
ขอให้ท่าน	พานพบ	สงบสุข
พิราศทุกข์	ไม่ว่า	อยู่ภพไหน
บันเทิงธรรม	น้ำประชา	ให้พ้นภัย
เพื่อเกษตร	กรไทย	รุ่งเรืองเทอญฯ

รักและอาลัย

เดือนฉาย บุรณศิลป์

อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิลป์ "บิดาแห่งเกษตรกรไทย"

ปูชนียบุคคลทางการเกษตร ดังเป็นแบบอย่างของเกษตรกรไทย ผู้บุกเบิกอาชีพสวนส้มเขียวหวานของเมืองไทย "สวนวังน้ำค้าง" อันมีชื่อเสียง เป็นอาจารย์ของนักศึกษาแม่โจ้รุ่นเก่าแก่หลายรุ่น ที่บอกเล่าถึงความยากลำบากในการริเริ่มการทำสวนส้มจนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง อาจารย์พันธุ์เลิศ ได้ถ่ายทอดวิทยาการทางการเกษตรแก่ลูกศิษย์ และเปิดสวนส้มเป็นแหล่งเรียนรู้ในอดีตมายาวนาน การทำงานของท่านเป็นแบบอย่างธุรกิจเกษตรที่มีสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียง จนครบวงจร และประสบความสำเร็จอย่างสูงส่ง อย่างที่ไม่มีใครเทียบได้ในสมัยนั้น การจากไปของท่านนำความเศร้าโศกแก่ลูกศิษย์ทั้งหลาย คุณงามความดีของท่านจักเป็นที่จดจำ และตราตรึงแก่พวกเราตลอดกาล ขอดวงวิญญาณของท่านจงไปสู่สรวงสวรรค์

ด้วยความรักและอาลัย

กมล รัตนโชติ (คำสุข)
ประธานชมรมแม่โจ้รุ่น 31

พ่อคือวีรบุรุษในดวงใจของลูกเสมอมาและตลอดไป

คราใดที่ต้อมดูภาพถ่ายในอดีต เมื่อครั้งที่พ่อบุกเบิกสวนส้มวังนาค้างใหม่ๆ ต้อมจะภูมิใจในตัวพ่อทุกครั้ง พ่ออยู่บ้านกระต๊อบ มีแค่เกวียน จักรยานและคนงานเพียง 1-2 คน เท่านั้น เมื่อต้อมยังเป็นเด็กเล็กๆ เราอยู่บ้านติดกับโรงคัดส้ม หลังคามุงสังกะสี เวลาค่ำ ต้อมจะนั่งดักพ่อฟังละครวิทยุ "เรื่องจริงหรืออิงนิยาย" ตอนนั้นเรายังไม่ได้ปั่นไฟฟ้าใช้เอง ยังใช้ตะเกียงเจ้าพายุอยู่ ภายหลังเราปลูกบ้านคล้ายบังกาโล อยู่ไม่ห่างจากโรงคัดมากนัก เราจะทานอาหารร่วมกันที่นั่น หลังอาหารเย็น ต้อมจะหลับไปที่หน้าต่างวิบวับๆ และพ่อจะอุ้มต้อมกลับไปนอน

พ่อเป็นคนขยันมาก ไม่เคยอยู่นิ่ง นอกจากความรู้ทางด้านการเกษตรแล้ว พ่อยังมีความสามารถรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางด้านการชลประทานและวิศวกรรมศาสตร์ พ่อขับรถแทรกเตอร์และรถดินตะขานเปิดที่หลายร้อยไร่ ตัดถนนจากบ้านกาดมาที่สวนของเราเป็นระยะทาง 9 กิโลเมตรด้วยตัวเอง และสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่หลายต่อหลายอ่างด้วยตัวเองอีกเช่นกัน

นอกจากความรู้ทางด้านการเกษตร การชลประทานและวิศวกรรมศาสตร์แล้ว พ่อยังมีความตั้งใจเป็นศิลปินโดยการเขียนหนังสือและการประพันธ์ เมื่อครั้งยังหนุ่มๆ พ่อชอบแต่งโคลงฉันท์ กาพย์กลอน และแต่งได้ดีเยี่ยมราวอัจฉริยะ เช่นที่โตปเทศคำกานท์ (ร้อยกรองตามเค้าความในต้นฉบับพากย์ไทยของเสฐียรโกเศศและนาคะประทีป) พ่อต้องการเผยแพร่งานประพันธ์ของพ่อซึ่งยังไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหน "พ่อคะ ต้อมรับปากว่าจะสืบทอดเจตนารมณ์ของพ่อ จะพิมพ์งานประพันธ์ของพ่อและนำไปมอบให้แก่ภาควิชาภาษาไทย และตามห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อชนรุ่นหลังจะได้ศึกษาต่อไปนะคะ"

ถ้ามีใครบอกว่าต้อมมีลักษณะนิสัยคล้ายพ่อ ไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบ ถ้าเป็นด้านบวก ต้อมก็จะดีใจ หากเป็นด้านลบ ต้อมก็ไม่สะทกสะท้าน

การจากไปของพ่อเป็นความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต แต่พ่อไม่ได้จากต้อมไปไหนหรอกค่ะ พ่อยังคงอยู่ในดวงใจของลูกตลอดเวลา หากยังต้องเวียนว่ายตายเกิดกันอีก ต้อมก็ยังไม่เบื่อที่จะต้องเกิดมาเป็นมนุษย์ และได้เกิดมาเป็นลูกของพ่ออีก ต้อมภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นลูกของพ่อค่ะ

ด้วยความเคารพรัก
จากต้อม

แต่...ท่านอาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิลป์ เกษตรกรในดวงใจ

ความประทับใจของข้าพเจ้า เริ่มต้นที่เมื่อครั้ง คุณไพรัตน์ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เราได้พากันไปสมัครงานที่สวนส้มวังน้ำค้าง ท่านอาจารย์ได้กรุณาให้โอกาสคุณไพรัตน์ ทำงานกับท่านซึ่งเมื่อคิดถึงเวลาที่ผ่านมานับว่าเป็นความโชคดีและเป็นสิริมงคลแห่งชีวิตที่หัวหน้าครอบครัวได้เริ่มต้นทำงานที่สวนส้มวังน้ำค้าง เพราะเราได้ประสบกับประสบการณ์อันดีงามที่เราได้เรียนรู้ในด้านต่างๆ ดังเช่น

- ระเบียบเรียบร้อยในการทำงาน ท่านอาจารย์พันธุ์เลิศ เป็นผู้มีระเบียบเรียบร้อยในการทำงานอย่างเน่แน่นเคร่งครัด มีความขยันขันแข็งอย่างหาคนเทียบได้ยาก เป็นผู้ที่ใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติอย่างเรียบง่าย เป็นนักพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน คุณภาพในการดำรงชีวิตและการทำงานของ ท่านได้เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ศรัทธาของใครต่อใครมากมาย

- ความเมตตาปรานีที่ท่านอาจารย์ มีต่อครอบครัวของเรายังฝังอยู่ในใจไม่รู้ลืม ท่านอาจารย์ได้เป็นผู้ใหญ่จัดงานแต่งงาน ให้ที่พักอาศัย และเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ทำให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนทัศนคติมาขอรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยผัก ครอบครัวของเราไม่เคยอยู่ที่ไหนแล้วมีความสุขเหมือนเมื่อครั้งที่ได้อยู่ที่สวนส้มวังน้ำค้าง

**คุณความดีของท่านอาจารย์พันธุ์เลิศ จะเป็นที่ระลึกถึงตลอดไป
จากครอบครัว ไพรัตน์-วิรงรอง-พัชรสันต์ วัฒนสิน**

รำลึกถึงคุณพันธุเลิศ บุรณศิลป์

ข้าพเจ้าได้รู้จัก คุณพันธุเลิศ บุรณศิลป์ ครั้งแรกปลายปี พ.ศ. 2534 เมื่อไปพำนักที่วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเขียนประวัติของหลวงพ่อบุญญานันทะ เป็นธรรมเนียมการแจกในงานธรรมสมโภช 80 ปี หลวงพ่อบุญญานันทะ โดยให้ชื่อว่า ชีวิตและงานของท่านบุญญานันทะ โดยอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ แนะนำ ถ้าจะเขียนประวัติของท่านบุญญานันทะให้สมบูรณ์ จะต้องสัมภาษณ์เจ้าขึ้นและคนที่เคยช่วยงานท่านบุญญานันทะที่เชียงใหม่ในสมัยที่ท่านพำนักอยู่ที่วัดอุโมงค์ด้วย

ข้าพเจ้าได้นำความคำรณนี้มากราบเรียนปรึกษากับหลวงพ่อบุญญานันทะแล้ว และกราบเรียนเพิ่มเติมว่า ยังไม่เคยไปวัดอุโมงค์มาก่อน หลวงพ่อบุญญานันทะ ท่านรับทราบและมีความเมตตามาก เมื่อออกพรรษาและรับกฐินที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์แล้ว ท่านต้องไปแสดงธรรมในงานทอดกฐินที่วัดอุโมงค์เชียงใหม่ จึงได้กรุณาชักชวนว่า ให้เดินทางไปพร้อมกับท่านเสียเลย

เมื่อเห็นว่า โอกาสทองมาถึงอย่างนั้นก็ไม่รอช้า รีบเดินทางเป็นพระติดตามหลวงพ่อบุญญานันทะไปทันที ด้วยความรู้สึกดีใจอย่างบอกไม่ถูกเพราะจะได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลในการเขียนทั้งที่เป็นระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิอย่างครบถ้วน คือ จะได้สัมภาษณ์ผู้ร่วมงานของหลวงพ่อบุญญานันทะโดยตรงและจะได้ค้นคว้างานเขียนรุ่นเก่า ๆ ของหลวงพ่อบุญญานันทะ ทั้งงานเขียนที่พิมพ์เป็นเล่มแล้ว และที่ลงวารสารชาวพุทธ

ยังจำได้ว่า วันที่ 6 ตุลาคม 2534 เป็นวันที่ได้เดินทางติดตามหลวงพ่อบุญญานันทะไปเชียงใหม่ เมื่อไปถึงสนามบินเชียงใหม่ ป้าแอ (คุณเพ็ญฉาย สิริโรต) และทวิได้เดินทางไปรับหลวงพ่อบุญญานันทะ เมื่อมาถึงวัดอุโมงค์ก็ฉันเพลพอดี หลังฉันเพลเสร็จแล้ว หลวงพ่อก็แสดงธรรมในงานกฐินแก่พุทธศาสนิกชนที่รออยู่เป็นจำนวนมาก

ขณะนั้นเจ้าพ่อขึ้นยังป่วยหนักดื่มน้ำข้าวเพื่อให้อาเจียน เพราะอายุล่วงเลย 90 ปีไปแล้ว หลวงพ่อบุญญานันทะจะต้องเดินทางกลับวัดชลประทานฯ ในเวลาห้าโมงเย็น ก่อนจะขึ้นรถไปสนามบินวันนั้น ป้าปุก (คุณหญิงเดือนฉาย บุรณศิลป์) และป้าแอ (คุณเพ็ญฉาย สิริโรต) ได้นั่งคุกเข่าพนมมือส่งหลวงพ่อฯ ขึ้นรถ ก่อนหลวงพ่อบุญญานันทะได้ส่งป้าทั้งสองว่า ฝากช่วยดูแลหาจรรยาด้วยนะ ท่านอยากจะมาค้นคว้าประวัติหลวงพ่อบุญญานันทะสักกระยะหนึ่ง ประมาณสักหนึ่งเดือนก็คงเสร็จ

จากนั้นป้า ๆ บุตรีของ เจ้าพ่อขึ้น และเจ้าแม่สุริยฉาย ก็ช่วยกันถวายเป็นการอุปัฏฐากด้วยปัจจัยสี่ให้ขาดตกบกพร่อง รวมเข้าประจำได้สามปีคือ ป้าแอ ป้าปุก ป้าหุสสาย เมื่อป้าสุริมาจากอเมริกาก็จะสมทบช่วยเหลือเป็นครั้งคราว ไม่ให้ขาดตกบกพร่อง เจ้าพ่อขึ้นและเจ้าแม่สุริยฉายคอยถามข่าวคราวเสมอว่า ลูกทำอะไรถวายท่านมหา ข้าพเจ้ายังจำเสียงเจ้าพ่อได้ก้องหูก้องถึงทุกวันนี้

เมื่อได้รับความสะดวกสบายหายห่วงในด้านปัจจัยสี่ การทำงานก็เดินไปด้วยดีเพราะมีเวลาในการค้นคว้าอย่างเต็มที่ ไม่มีความกังวลเรื่องการขบฉัน เมื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้ค่อนข้างครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว อยากจะหาสถานที่ที่สงบไกลผู้คนพลุกพล่านเพื่อนั่งบรรจงเขียนต้นฉบับเป็นร่างสุดท้าย

ป่าแอและป่าอุกจึงแนะนำว่า ถ้าอย่างนั้นไปพักที่วังน้ำค้างดีกว่า จะได้มีเวลาเขียนหนังสืออย่างเต็มที่ จึงรับข้อเสนอแนะจากป่าทั้งสองทันที จากนั้นก็ไปเขียนคันฉပ်ที่สวนวังน้ำค้าง โดยมีพระณรงค์ กิตติโก (ปัจจุบันลาสิกขาแล้ว) เป็นผู้คอยพิมพ์คันฉပ်ให้ทันทีที่เขียนเสร็จแต่ละหน้า

ระหว่างนั้นเอง คือ วันเวลาที่ข้าพเจ้าได้พบกับ คุณพันธุ์เลิศ บุณยศิลป์ อนัตตธรรมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรัฐบาลอาจารย์สัญญาธรรมศักดิ์ หรือคณะรัฐมนตรีชุดพระราชทานที่ใคร ๆ ก็ชื่นชมว่า เป็นรัฐบาลที่มีธรรมาภิบาลและความกล้าหาญทางจริยธรรมสูงคณะหนึ่งที่ประวัติศาสตร์การเมืองไทยต้องจารึก

คุณพันธุ์เลิศ เป็นคนทำงานเก่งมากคนหนึ่งเท่าที่เห็นมา จะทำงานได้ทั้งวันไม่มีวันหยุดหย่อน แม้จะเป็นเจ้าของสวนวังน้ำค้างที่โด่งดัง แต่ลงทำงานกรรมกรเองได้ทุกอย่าง เป็นคนที่เพลิดเพลินกับการทำงานเข้าตำราที่หลวงพ่อบัญญาสอนไว้ว่า งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ทำงานให้สนุก เป็นสุขเมื่อทำงาน จริง ๆ

คุณพันธุ์เลิศ เป็นชาวสวนที่ทำงานอย่างมีอิทธิบาท คือ ฉันทะ รักในการทำสวน วิริยะ ขยันในการทำสวน จิตตะ เอาใจใส่ในการทำสวน วิมังสา ใครตรวจหาลูกทางพัฒนาไม่หยุดหย่อน ดินไม้ในสวน คุณพันธุ์เลิศจึงถูกจัดวางอย่างเป็นระเบียบสวยงาม

คุณพันธุ์เลิศได้เล่าเกร็ดให้ฟังว่า คราวหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทางเฮลิคอปเตอร์ ทรงทอดพระเนตรเห็นแถวคันฉပ်ที่คุณพันธุ์เลิศปลูกอย่างเป็นระเบียบ ต่อมาจึงได้เสด็จวังน้ำค้างหลายครั้ง ยังความปราบปลื้มให้แก่คุณพันธุ์เลิศและครอบครัวตลอดถึงประชาชนที่ได้รับเสด็จทั่วหน้า

คุณพันธุ์เลิศ เป็นคนใฝ่รู้ เป็นนักต่อสู้ เป็นนักบุกเบิก ตามคำที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ ปยุตโต) ได้กล่าวว่า คนที่จะเจริญและพัฒนาได้ต้องเป็นคนใฝ่รู้ ผู้สั่งยาก บุคลิกของคุณพันธุ์เลิศสอดคล้องกับคติธรรมข้อนี้จริง ๆ เมื่อคุณพันธุ์เลิศมีเวลาว่าง จะค้นคว้าคำรับตำราไม่หยุด มีสิ่งใดในทางวิชาการเข้ามาใหม่ ๆ ก็ไม่รอช้าที่จะหยิบฉวยไขว่คว้ามาทดลองปฏิบัติทันที

ในฐานะที่เป็นเกษตรกรแนวหน้าของเมืองไทย คุณพันธุ์เลิศได้ใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ผสมผสานเข้ากับประสบการณ์ที่ تراกคร่ำมาตลอดชีวิต สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาได้อย่างน่าสนใจติดตาม

เมื่อข้าพเจ้ามีเวลาว่าง คุณพันธุ์เลิศ ได้นิมนต์ไปชมสวนทุเรียน ซึ่งน่าจะเป็นชาวสวนคนแรกที่ปลูกทุเรียนทางภาคเหนือ ในสวนทุเรียนของคุณพันธุ์เลิศจะมีคันทองกลางน้ำปลูกอยู่ระหว่างคันทุเรียน คุณพันธุ์เลิศให้เหตุผลของการปลูกคันทองกลางระหว่างคันทุเรียนว่า เพื่อให้รากของทองกลางหาอาหารส่งให้ทุเรียน ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ด้านการเกษตรและไม่มีความรู้ด้านเคมีหรือชีววิทยา จึงไม่สามารถอธิบายได้ว่ามันส่งกันอย่างไร แต่ขณะนั้น คุณพันธุ์เลิศอธิบายให้เห็นเป็นฉาก ๆ อย่างน่าฟัง มีเหตุผลทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์มารองรับอย่างแข็งขัน

นอกจากคุณพันธุ์เลิศจะมีความรู้ด้านการเกษตรเพื่อการผลิดอย่างเป็นเลิศแล้ว ยังให้ความสนใจศึกษาในมิติด้านจิตใจด้วย โดยคุณพันธุ์เลิศมั่นใจว่า พืชก็มีจิต แต่มีแบบอ่อน ๆ ไม่เข้มข้นอย่างมนุษย์หรือ

สัตว์ ซึ่งคุณพันธุ์เลิศเล่าว่า ในประเทศแถบทะเลทรายแห่งหนึ่งที่ไหนข้าพเจ้าก็จำไม่ได้เสียแล้ว พื้นที่นั้น มี
ตะบองเพชรที่มีหนามทั้งนั้น เวลาที่เกษตรกรจะนำเอาตะบองเพชรนั้นมาเลี้ยงวัว ต้องตัดหนามตะบองเพชร
นั้นออกก่อนสร้างความลำบากในการทำงานอย่างมาก จึงมีคนคิดวิธีการขึ้นมาโดยตั้งข้อสมมติฐานว่า
สาเหตุที่ดินตะบองเพชรมีหนามเพราะมันอาจจะเอาไว้ป้องกันตัวตามธรรมชาติ

คนที่ทดลองจึงนำเอาตะบองเพชรนั้น เข้าไปเก็บไว้ในสถานที่ที่มีรั้วรอบขอบชิดแน่นหนาเป็นที่
ปลอดภัยไม่มีอะไรจะมาทำอันตรายได้ ทุกเช้าทุกเย็น เจ้าของเรือนเลี้ยงตะบองเพชรได้ไปพูดทุกเช้าทุกเย็น
ใกล้ ๆ ดันตะบองเพชรว่า ปลดหนามออกเสียเถิด อยู่ที่นี่ปลอดภัย ไม่มีอันตราย เวลาผ่านไปสองปี หน่อ
ตะบองเพชรที่ขึ้นมาใหม่ไม่มีหนาม เพราะมันมั่นใจว่าปลอดภัยแล้ว

คุณพันธุ์เลิศ เป็นคนมองอะไรแบบรอบด้านด้วยสายตาอันแหลมคม ขณะที่มนุษย์ทั่วไปพากัน
หลงใหลแสวงหา เกียรติยศกันแทบเป็นแทบตาย ขอมทุมทรัพย์สินเงินทองนับไม่ถ้วนเพื่อให้ได้ชื่อเสียง
เกียรติยศมาครอบครอง แต่คุณพันธุ์เลิศเคยพูดเรื่องนี้ให้ข้าพเจ้าฟังว่า ชื่อเสียงเกียรติยศนอกจากเรากินมัน
ไม่ได้แล้ว มันจะกลับมากินเราด้วยซิ ลองนำเอาคติพจน์บทนี้ของคุณพันธุ์เลิศไปพิจารณาดูดี ๆ ว่าจริง
หรือไม่เพียงใด

เมื่อคอมพิวเตอร์ออกมาใหม่ ๆ ยังไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้อย่างคายนั่นเหมือนทุกวันนี้ คุณพันธุ์เลิศเคย
ปรารภกับข้าพเจ้าในการสนทนาตอนหนึ่งว่า ท่านมหาครับ เครื่องคอมพิวเตอร์มันจะตอบข้อข้องใจเรื่อง
ดวงดาวให้ผมได้ไหมว่า แต่ละดวงมันอยู่ไกลแค่ไหน อายุมันเท่าไร มีชีวิตอยู่หรือไม่

ขณะนั้นข้าพเจ้าก็ไม่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เลย แม้แต่เปิดก็ยังไม่กล้า เพราะกลัวว่าถ้าเครื่องเสีย
ขึ้นมาแล้วไม่รู้จะซ่อมอย่างไร รู้แต่เพียงว่า มันเป็นเครื่องพิมพ์ดีดคิดคิมศักดิ์ที่ทำงานได้ดีกว่าเครื่องพิมพ์
ธรรมดา แล้วมันจะไปรู้อะไรมากกว่าข้อมูลที่มนุษย์พิมพ์ใส่เข้าไป

เมื่อข้าพเจ้าพอจะหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเป็น มีโอกาสเข้าไปศึกษาเรื่องดวงดาวต่าง ๆ ปัจจุบันนี้
ปรากฏว่า ตอบปัญหาที่เราสงสัยกันในสวนส้มเมื่อปี พ.ศ. 2534 ได้มากทีเดียว เพียงแค่เราเปิดเว็บไซต์ของ
องค์การนาซ่าเท่านั้น ก็จะได้ข้อมูลเรื่องดวงดาวต่าง ๆ อย่างไม่หมดไม่สิ้น

นอกจากคุณพันธุ์เลิศจะสนใจเรื่องราวต่าง ๆ อย่างรอบด้านแล้ว เรื่องสุขภาพก็ให้ความสนใจไม่
น้อย ขณะที่พบกับข้าพเจ้านั้น กำลังสนใจเรื่องงาดำและงาขาวเป็นพิเศษ คุณพันธุ์เลิศตั้งข้อสังเกตว่า จาก
การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับงาพบว่า เชียนที่มีอายุยืน เป็นร้อยห้าสิบหรือสองร้อยปี ล้วนกินงาเป็นอาหาร
หรือกินข้าวคลุกงาเป็นอาหารทั้งนั้น นอกจากนี้คุณพันธุ์เลิศ ยังเปรียบเทียบให้ฟังว่า ถ้ายืนเดียวจะกินผลไม้ ไข่ไก่
หรือรากไม้เป็นอาหารก็อายุยืนไม่แพ้เชียนจีน

ขณะนั้น คุณพันธุ์เลิศ หุงข้าวกล้องผสมข้าวเหนียวดำ รับประทานทุกมื้อด้วยการให้เหตุผลง่าย ๆ ว่า
รับประทานเพราะรู้สึกอร่อย ไม่มีข้าวประเภทไหนอร่อยเท่าข้าวที่ผสมอย่างนี้ ส่วนกับข้าวก็ไม่มีอะไรมาก มี
เพียงงาดำหรืองาขาวคั่วให้หอมแล้วคั่วเป็นผงคลุกข้าว แล้วยังคุยเล่น ๆ อีกว่า ท่านมหาครับ เมื่อไรผมอายุ
120 ปีผมจะเขียนตำราเรื่องนี้ออกเผยแพร่

ข้าพเจ้าได้ไปเขียนงานเรื่องชีวิตและงานของหลวงพ่อบุญญานันทะร่างสุดท้ายจนเสร็จภายในสิบห้าวัน เพราะนอกจากที่นั่นจะมีอาหารดี อากาศดีแล้ว ยังมีคุณพันธุเลิศ มาเป็นกัลยาณมิตรที่ดี คอยเติมอารมณ์ดีให้ทุกวันยามพลบค่ำ บางวันก็ดึกคืน

เมื่อข้าพเจ้าทำงานเสร็จแล้วยังอยู่กับป้า ๆ ผู้ใจดีที่วัดอุโมงค์ต่อมาอีกสิบปี โดยมีได้กลับวัดชลประทานรังสฤษฎ์ภายในหนึ่งเดือน คั้งที่หลวงพ่อบอกกับป้าปุกและป้าเอนในวันที่มาฝากด้วยตัวของท่านเอง

วันอังคารที่ 16 ธันวาคม 2552 เวลา หกโมงเย็น ตามเวลาในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ป้าปุก (คุณหญิงเดือนฉาย บุณศิริปิ่น) ได้กรุณาโทรศัพท์มาแจ้งข่าวว่า คุณพันธุเลิศ ได้ถึงแก่กรรมแล้ว ขอให้ท่านมหาเขียนคำไว้อาลัยให้ด้วย เขียนสั้น ๆ ก็พอ เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบแล้วก็รีบปากป้าปุกว่าจะรีบเขียนส่งไปให้ภายในไม่เกินสองชั่วโมง เพื่อบูชาคุณความดีแก่กัลยาณมิตรผู้จากไปด้วยความเต็มใจ พร้อมกับขอเป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรมหนึ่งคืน ป้าปุกก็อนุญาตด้วยดี ขอขอบคุณในความกรุณาของคุณป้า มา ณ โอกาสนี้ด้วย

เมื่อลงมือเขียนภาพในอดีตที่เคยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างถูกอัธยาศัยก็พรั่งพรูออกมา ยากแก่การหยุดยั้งด้วยคำไว้อาลัยเพียงสั้น ๆ จึงต้องขออนุญาตเขียนความในใจให้หลังไหลออกมาตามธรรมชาติ เป็นการรำลึกถึงสหัชกรรมอาวุโสแห่งวังน้ำค้าง ผู้มีดวงใจเปี่ยมด้วยความใฝ่รู้ตลอดเวลา นับเป็นตัวอย่างของผู้แสวงหาความรู้ตลอดชีพ ที่ทรงปัญญาจากประสบการณ์ผสมผสานความรู้สมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม

ขอความดีงามทั้งหลายทั้งปวงที่คุณพันธุเลิศ บุณศิริปิ่นได้สั่งสมไว้ จงเป็นเหตุปัจจัยให้พบกับความสงบในสัมปรายภพนั้นเทอญ

รำลึกถึง

ดร.พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ

เจ้าอาวาสวัดพุทธปัญญา

1157 Indian Hill Blvd.

Pomona, CA 91767

จากใจอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

รศ.ดร.เทพ พงษ์พานิช

- ผมได้มีโอกาสสัมผัสชีวิตจริง กับท่านอาจารย์พันธุ์เลิศ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2523 ช่วงที่ผมมาบรรจุทำงานที่แม่โจ้ใหม่ ๆ
- ได้คุยกับท่านที่สวนวังน้ำค้างอันลือชื่อในสมัยนั้น ท่านได้นำเที่ยวในสวน บรรยายปรัชญาชีวิตของนักเกษตรอย่างท่าน และวิถีทางการทำการเกษตรของเกษตรกรไทยว่าลำบากมากและร่ำเค็ญแค่ไหน
- ฟังแล้วซาบซึ้งประทับใจอยากปฏิบัติตัวเหมือนท่านแต่ไม่ง่าย แต่ก็ได้พยายามก็ได้หลายประการ และก็ทำไม่ได้หลายประการ
- ภูมิใจอย่างน้อยท่านก็เป็นศิษย์เก่าแม่โจ้ รุ่น 9 รุ่นที่ผมแต่ห่างกันมากกว่า 20 รุ่น (ผมรุ่น 32) ท่านถือว่าเป็นเพชรน้ำเอกอีกเม็ดหนึ่งของชาวแม่โจ้ที่ถูกแม่โจ้มีความภาคภูมิใจและเอาเป็นตัวอย่างได้ออย่างดี
- ขอให้วิญญูณอันสง่างามของท่านจงมีความสุขในสรวงสวรรค์ตลอดไป

ด้วยจิตคารวะ

รศ.ดร.เทพ พงษ์พานิช

อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

แม่โจ้รุ่น 32

ด้วยความเคารพรักและอาลัย

ท่านอาจารย์พันธุ์เลิศ นุรณศิลป์ นิสัยเก่าแม่โจ้รุ่น 9 ในสายตาของกระผมและลูก
แม่โจ้นั้น อาจารย์คือแบบอย่างที่ดียิ่งคนหนึ่ง ทั้งในฐานะของ “ลูกแม่โจ้” และ “นิสัยเก่า
แม่โจ้”

ในความเป็นลูกแม่โจ้ พี่คือนักสู้ นักบุกเบิก ใฝ่รู้ มีความอดทน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
คอยให้คำแนะนำที่ดี และมีน้ำใจต่อน้องๆ ด้วยดีเสมอมา ส่วนในฐานะนิสัยเก่าแม่โจ้
อาจารย์ได้ดำรงตนในความเป็น คนดีมีคุณธรรมและนำชื่อเสียงมาสู่พวกเราชาวแม่โจ้

การจากไปของอาจารย์ จึงกล่าวได้ว่า เราได้สูญเสีย “คนดีและคนเก่ง” ซึ่งเป็น
การสูญเสียที่ยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่งของแม่โจ้ ขอให้ดวงวิญญาณ ของพี่พันธุ์เลิศ นุรณ
ศิลป์ จงไปสู่สุคติในสัμπรายภพด้วยเทอญ

ด้วยความเคารพรักและอาลัยยิ่ง

ดร. อุทัย วาสนาพันธุ์พงศ์

นายกสมาคมนิสัยเก่าแม่โจ้

ด้วยความระลึกถึง ดร. พันธุ์เลิศ บุรณศิริป็น

ดิฉันมีโอกาสได้รู้จักกับ พี่พันธุ์เลิศ เมื่อได้ย้ายตามสามี รศ. ดร. สุขุม อัสวเสน มารับราชการที่ จ. เชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2508 แต่ คุณ สุขุม รู้จักกับพี่พันธุ์เลิศ มาตั้งแต่สมัยเรียนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในฐานะรุ่นพี่ - รุ่นน้อง ที่พักอยู่ในหอพักนักศึกษาเดียวกัน โดยคุณสุขุม เคยเล่าให้ฟังว่า พี่พันธุ์เลิศ ได้ให้การดูแล และเป็นพี่เลี้ยงให้น้อง ๆ ทุกคนด้วยความจริงใจ จนก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่แนบแน่นยั่งยืน ตลอดจนสิ้นอายุไขของทั้ง 2 ท่าน

มูลเหตุสำคัญที่ทำให้ทั้งสองท่าน ผูกพัน รักกัน ไปมาหาสู่ดูแลกัน จนตลอดชีวิตนั้น นอกจาก ความเป็น รุ่นพี่ - รุ่นน้อง จากมหาวิทยาลัยเดียวกันแล้ว ก็คงมาจากที่ทั้งสองท่าน ได้มาตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และ ยังทำงานทางด้านการทำสวนเกษตร เหมือนกัน แม้จะต่างกันด้วยไม้ผลที่ปลูกก็ตาม ทำให้ทั้งสองท่าน มีเรื่องไปพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ปรึกษาหารือ กันอยู่เป็นประจำ จนอาจเรียกได้ว่า เป็น “เพื่อนคู่หู” กันทีเดียว

ดิฉันเองก็ได้ติดตาม คุณสุขุม ไปเยี่ยมเยือน พี่พันธุ์เลิศ อยู่บ่อยครั้ง ได้เห็นว่าพี่พันธุ์เลิศ เป็นคนที่มีความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ มากมาย

ตั้งแต่ ความอดทน อย่างที่รู้งานเกษตร เป็นงานที่หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน บ่อยครั้งต้องลงมือทำด้วยตนเอง ถึงจะถูกใจ เช่น การขุดสระน้ำ พี่พันธุ์เลิศ ก็เป็นผู้ขุดแทรกเตอร์ขุดด้วยตัวเอง **ความเป็นนักสู้** ต้องสู้กับ ดิน ฟ้า อากาศ ซึ่งแปรปรวนไม่แน่นอน สู้กับศัตรูพืช สู้แมลงรบกวนด้วยกัน คือ ขโมย **การเป็นนักประดิษฐ์คิดค้น** เห็นได้จากการคิดระบบน้ำหยดที่สามารถใช้งานได้จริง หรือ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ภายใต้อีโก้ วังน้ำค้าง **เป็นผู้มีจิตวิทยาในการบริหารคน** การควบคุมคนงานในสวนที่มีเป็นร้อย ๆ คน ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่พี่พันธุ์เลิศ ทำได้ดี มีการใช้ทั้งพระเดช พระคุณ **มีความเป็นนักวิชาการสูง** ตลอดชีวิตพี่พันธุ์เลิศ ไม่เคยหยุดนิ่ง ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา ทั้งจากตำรา เอกสารวิชาการต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการสังเกตด้วยตัวเอง และได้เขียนเป็นเอกสารเก็บไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งดิฉันเห็นว่า จะเป็นประโยชน์ ต่อ คนรุ่นหลังเป็นอย่างมาก **มีความเป็นครูและมีน้ำใจ** คือพร้อมจะเป็นผู้ให้ตลอดเวลา ไม่หวงความรู้ ยินดีจะเผยแพร่ เรื่องที่ตนเองค้นพบให้กับผู้อื่นที่ต้องการ ทำให้บางครั้งต้องพบกับการเอารัดเอาเปรียบจากผู้อื่นอยู่เสมอ **เป็นผู้มีคุณธรรม** ไม่ถือตัว ดำรงชีวิตอย่างสมถะ เรียบง่าย ซื่อสัตย์ สุจริต ดิฉันและครอบครัว จึงมีความเคารพรักพี่พันธุ์เลิศอย่างจริงใจเสมือนเป็นญาติสนิท

มีเรื่องแปลกที่ดิฉันขอเล่าในที่นี้ โดยดิฉันขอยกข้อความที่ พี่พันธ์เลิศ ได้เคยเขียนถึง คุณสุขุม ไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ รศ. สุขุม อัสเวศน์ ตอนท้ายบทความ ดังนี้

“ เมื่อตอนรดน้ำที่มีสุขุม ผมพูดกับสุขุมในความคิดว่า ถ้าชีวิตหลังความตายมีจริง เรา คงได้เจอกันอีกแน่ ๆ อีกไม่นานนักหรอก อย่างมากก็สักร้อยเดือน หรือกว่านั้นสักเล็กน้อย เวลาผมตายขุมมาคอยรับด้วยก็แล้วกัน ไม่งั้นผมอาจจะหาคุณไม่เจอ ”

“ ถ้าผมมีชีวิตต่อไปอีก 120 เดือนอย่างว่า มันก็คงเป็น 120 เดือน ที่มีแต่การรอคอยหา ผู้ที่จากไป ”

ไม่น่าเชื่อว่า การพยากรณ์ของพี่พันธ์เลิศ จะเป็นจริง คุณสุขุม เสียชีวิต เมื่อ 9 ตุลาคม 2542 พี่พันธ์เลิศ เสียชีวิตในวันที่ 12 ธันวาคม 2552 เป็นเวลาห่างกันประมาณ 122 เดือน

สุดท้ายนี้ดิฉันขอให้อานุภาพแห่งคุณงามความดีที่พี่พันธ์เลิศได้ทำไว้ เป็นอานิสงค์ให้ ท่านได้มีความสุขในสัมปรายภพยิ่ง ๆ ขึ้นไปเทอญ

คุณความดีของคน มิได้อยู่ที่อาณาจักรที่ผู้นั้นได้ก่อสร้างขึ้น
มิใช่เพราะทรัพย์สินมากมาย ที่เป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลาน
แต่คุณความดีของคน คือ คุณประโยชน์ที่บุคคลนั้น
มอบไว้แก่สังคมส่วนรวม ให้แก่แผ่นดินและประเทศชาติ

อันความดี มีความสัตย์ สมบัติแท้
ถึงตัวแก่ ภัยคับ ไม่ล้นหาย
จะสถิต ดิคนั้น แทนร่างกาย
ชนทั้งหลาย สรรเสริญ เจริญเอย

รองศาสตราจารย์ ปราณี อัสเวศน์

ฯพณฯ ดร. พันธุ์เลิศ บुरुฉลปิ่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในฐานะที่กระผมเป็นผู้ได้บังกับบัญชา รับใช้ราชการตลอดช่วงที่ ฯพณฯ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระผมประทับใจที่สุดนานัปการ วันแรกที่ได้สัมผัสพร้อมกับท่านที่ปรึกษารัฐมนตรีฯ (ดร.สุชุม อัสเวศน์) รู้สึกศรัทธาด้วยอัธยาศัยไมตรี สุภาพ อ่อนโยน เป็นกันเอง ทำให้กระผมประทับใจมากเมื่อได้รับใช้ราชการ ยิ่งรู้ซึ้งว่า เหมาะสมที่สุดที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพราะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรอย่างแท้จริง และแน่ใจได้ว่าต่อไปนี้การเกษตรของประเทศไทย จะพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เพราะผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้รู้ด้านการเกษตรอย่างแท้จริง และแน่ใจได้ว่าต่อไปนี้การเกษตรของประเทศไทยจะพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เพราะผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้รู้ด้านการเกษตรอย่างแท้จริง ทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ เห็นอุปสรรคและแนวทางที่จะแก้ไข จึงได้รวบรวมส่งโครงการต่าง ๆ ด้านการเกษตร เสนอคณะรัฐมนตรีหลายสิบโครงการ แต่ละโครงการล้วนเป็นคุณประโยชน์ต่อเกษตรกร และประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง และใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ฯพณฯ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาธรรม ไม่ถือยศถือศักดิ์ ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย รักธรรมชาติเป็นชีวิตจิตใจ รับประทานอาหารมังสะวิรัตในบ้นปลายตลอดชั่วชีวิต เป็นนักคันคว่ำ ทดลอง นักประดิษฐ์ วิจัย เช่น ประดิษฐ์หัวสปริงเกอร์น้ำหยด, ประดิษฐ์เครื่องปิดเปิดน้ำอัตโนมัติ ค้นคว้าทดลองขยายพันธุ์พืชผักผลไม้ เช่น ส้ม ผลไม้เมืองหนาวหลายสิบพันธุ์ บุกเบิกสร้างสวนส้มวงน้ำค้างขนาดใหญ่เกือบ 1,000 ไร่ สร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ อนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร รักษาสภาพแวดล้อม สิ่งสาละสลวให้คงไว้สภาพเดิม การทดลองดังกล่าวได้ผลเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกร นิสิตนักศึกษา ตลอดจนสถาบันราชการได้มาศึกษาค้นคว้าและฝึกงาน เป็นเกษตรกรตัวอย่างระดับชาติ จนได้รับเกียรติยศชื่อเสียง คุณงามความดีเป็นที่ประจักษ์ ทางราชการยกย่องเชิดชูเกียรติมอบปริญญานัตร มอบโล่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกหลายสถาบัน กำประกันในคุณงามความดีของ ฯพณฯ

ฯพณฯ เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างยิ่ง การจากไปด้วยกฎเกณฑ์แห่งธรรมชาติ จึงเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

กระผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย รวมทั้งคุณงามความดีที่ ฯพณฯ ได้สร้างสมมา จงคลบนันดาลให้ดวงวิญญาณของ ฯพณฯ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

ด้วยความเคารพภักดิ์อย่างยิ่ง

(นายภิรมย์ ภิรมย์โยธี)

อดีตหัวหน้าสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำไว้อาลัย

พวกเราชาวพุทธทั้งหลาย ย่อมเห็นสภาวะของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คือสังขารที่ทุกคนต้องประสบเป็นธรรมดา สิ่งที่จะติดตัวเราไปหลังความตายก็คือ บาปและบุญ ที่พวกเราได้กระทำเอาไว้ตลอดเวลาเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ทุกครั้งที่มาในงานศพ ขอให้ทุกคนได้เกิดความคิดที่จะเร่งปฏิบัติธรรม เพื่อสั่งสมบุญและความดีทั้งมวล อันจะเป็นเสบียงครั้งติดตามเราไปทุกภพทุกชาติ ขอบุญกุศลและความดีงามที่คุณพันธุ์เลิศ บุณิสีลปิ่นได้บำเพ็ญมา ช่วยเป็นพลังบันดาลให้วิญญาณของท่านเป็นสุข ณ สัมปรายภพตลอดกาลนาน

เชาว์ สิโรรส

๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๒

บันทึกแห่งความเปลี่ยนแปลง

บันทึกฉบับนี้ เป็นเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุด
ในการมีชีวิตอยู่ของข้าพเจ้า

ปกติข้าพเจ้าเป็นคนไม่ชอบเขียนบันทึกเลย เพราะข้าพเจ้าไม่มีอะไรสำคัญที่จะท
เขียน ถึงแม้จะมีที่สำคัญบ้างก็ไม่รู้จะเขียนไปทำไม แต่คราวนี้ข้าพเจ้ารู้ว่าที่ข้าพเจ้ากำลัง
เขียนขึ้นนี้—เพื่ออะไร.

นานมาแล้ว ข้าพเจ้าเคยเขียนบทความประจำในหนังสือชาวพุทธนี้ แล้วข้าพเจ้าก็ตก
ใจเลิกเขียนไป ตั้งใจว่าจะเลิกอย่างเด็ดขาดไม่ยอมเขียนอีกเลย ด้วยเหตุผลว่า การเขียนบทความ
ประเภทนี้ สำหรับผู้เขียนซึ่งเป็นคนธรรมดาแล้ว ย่อมเป็นต้นเหตุแห่งทุกข์อย่างยิ่งคือทุกข์ต่อ
กัน, ทุกข์ต้องคิดและทุกข์ต้องออกทนเขียน แล้วก็ยังต้องคอยรับทุกข์จากผลการเขียนนั้นอีกถ้

บทความธรรมดาหลักไม่พ้นเรื่องเหล่านี้คือ —แสดงธรรม—บรรยายหรือให้อรรถาธิ
ษฐาน (=อวคฺฐ), ความเห็นและบทวิจารณ์ต่าง ๆ (=อวคฺถิ), แสดงผลการปฏิบัติธรรมขอ
ตน (=อวคฺถว)

เรื่องธรรมะนี้เป็นนิสัยของอาจารย์ผู้ปฏิบัติชอบแล้วแสดงสอนศิษย์ คนธรรมดา
การแสดงไม่ ข้าพเจ้าจึงเลิกเขียนเลิกพูดมาหลายปี

แต่บัดนี้ข้าพเจ้าขอเขียนอีกครั้ง ใครจะว่าอวดอะไรก็ยอม

เรื่องเริ่มต้นในคืนหนึ่ง กลางฤดูหนาวนี้เอง— ต้องขอล่าดังความเป็นอยู่ส่ว
ตัวของข้าพเจ้านิดหน่อยก่อนคือ— ข้าพเจ้าทำสวนอยู่ในหุบเขากลางป่า ด้านตะวันตกของสวน
เป็นชอกเขามีอ่างเก็บน้ำอยู่กลางดงไม้ใหญ่มีตกริม ตอนดึก ๆ โดยเฉพาะในคืนเดือนหงา
ข้าพเจ้าชอบมาเดินเล่นคนเดียวบริเวณนี้ คืนนั้นก็เช่นเคย ขณะที่ข้าพเจ้ายืนตรึกตรองอะไ
ก็อะไรอยู่นั้น ข้าพเจ้าได้ยินเสียงการเคลื่อนไหว! ดังแกรก

ด้วยความเคยชินของคนที่อยู่ป่ามา ๑๔ ปี มีหนึ่งข้าพเจ้าฉายไฟไปที่เสียงนั้น อี
มือหนึ่งก็ดังบินออกมา...

ข้าพเจ้าได้เห็นดวงตาเล็ก ๆ สี่ดวงคู่หนึ่ง ก็ทราบทันทีว่าเป็นสัตว์จำพวกเห็นทร
ษะมค พร้อมกับนั้นข้าพเจ้าก็เกิดอาการใจเต้นแรง! ซึ่งที่จริงก็ไม่น่าจะแปลกอะไร การที่ค
เราเจอสัตว์ป่าแล้วใจเต้น แต่สำหรับข้าพเจ้า— ข้าพเจ้ารู้ตัวว่าข้าพเจ้าไม่ควรใจเต้น เพราะ

บทที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑

๖๑

สัตว์จำพวกนี้ข้าพเจ้าทราบดี มันไม่มีอันตรายต่อคน ที่ใจเย็นนั้นเป็นเพราะสันดานพรานมันยังหลงเหลืออยู่ต่างหาก

ใจมันเย็นเหมือนเมื่อครั้งเคยออกล่าสัตว์ เหมือนเด็กเห็นกุ้งเห็นปลาในน้ำ เห็นนกบนต้นไม้ มันมีความอยากได้, อยากล่า, อยากกิน—มันอยู่ในใจ ใจมันจึงเย็น

บัดนี้ข้าพเจ้าใจเย็นเมื่อเห็นคาสัตว์ รู้สึกตัวแล้วก็ระอวยแก่ใจตนเอง รีบเก็บปืนแล้วคิดแก้ตัวว่า สัตว์นั้นไม่ใช่อาหารของเรา ไม่ใช่ศัตรูของเรา มันมาอาศัยกินสัมผัสกันละผลสองผลเท่านั้น ที่บ้าน—เรามีอาหารกินบริบูรณ์อยู่แล้ว (ตอนนั้นนึกถึงอาหารที่ได้รับประทานเมื่อค่ำ—แวนหนึ่ง แล้วคิดต่อไปอีกว่า) เออ! ต่างคนต่างอยู่เดี๋ยวนะ หากินของเจ้าไปให้เป็นสุขเถิด... อย่าเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย... ตอนท้ายนี้เรื่อยเปื่อยกลายเป็นบทแผ่เมตตาไป ซึ่งข้าพเจ้าจำได้หน่อยเดียวเป็นภาษาไทยอย่างที่ว่าไปนั้น.

ตอนนั้น ความคิดถึงอาหารมือเย็นยังไม่หมดไป นึกขึ้นมาได้ว่า เมื่อเย็นกินไก่ทอดเย็นชาไก่อังติดฟันอยู่ ว่าจะแคะออกแล้วพอกมีธุระแขกเข้ามาเลยลืมไป พอนึกขึ้นได้ ลืมก็ไปพบเศษเอ็นนั้นที่ชอกฟัน...

ทันใดนั้น ก็เกิดความรู้สึกสะเทือนใจอย่างรุนแรง ระอวยใจอย่างบอกไม่ถูก “ทุกวันนี้ไอคนถ่อย” ความคิดของข้าพเจ้าคำตัวเอง “ยังมีหน้ากล้ากล่าว คำแผ่เมตตาทั้งๆที่เศษเอ็นยังติดฟันอยู่”

ข้าพเจ้าพยายามคิดแก้ตัวอย่างที่คนทั้งหลายคิดว่า เราซื้อเนื้อสัตว์ที่ตายแล้วมากินต่างหาก เราไม่ได้ฆ่า ใครฆ่าเราไม่รู้ไม่เห็น... แต่แล้วข้าพเจ้าก็แพ้เหตุผลในสามัญสำนึกของตนเองว่า

การซื้อเนื้อสัตว์มากินนั้น มันก็คือการจ้างวานเขาฆ่ามันเอง เป็นการจ้างวานร่วมกันของคนกลุ่มใหญ่ เป็นการจ้างระยะยาวโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องออกไปบอกจ้าง ก็รู้กันอยู่ว่าคนทั้งหลายคอยจ้างจะซื้อจึงฆ่าเตรียมไว้ให้พอ จะอ้างว่าไม่รู้ไม่เห็นได้อย่างไร ต้องถือว่าสมรู้ร่วมคิดกันฆ่า

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ซื้อเนื้อสัตว์มากินนั้นอุปมาเหมือนผู้รับขอของโจร

สินค้าเลือกเนื้อที่เสียชีวิตนั้น ไม่มีตัวใดหรอกที่มันยินยอมเต็มใจให้ฆ่า นอกจากที่มันตายเองแล้ว ก็ต้องปล้นชีวิตมันมาทั้งนั้น ไอ้ที่ตายเองมันมีอันตรายอาจมีเชื้อโรคใครเขาจะยอมให้อามาขายเล่า ถึงเขาขายก็ไม่มีการซื้อ ทุกคนต้องการซื้อไอ้ตัวที่ถูกฆ่ามาสด ๆ ร้อน ๆ

ความจริงเรื่องทำนองนี้ ข้าพเจ้าก็เคยคิดมาก่อนแล้ว ข้าพเจ้าจึงไม่กล้ารับศีลหยาบ (เพียงแต่พนมมือฟัง ปากไม่ว่าตาม) เพราะก่อนๆนั้น ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่า เนื้อสัตว์เป็นอาหารธรรมดาที่จำเป็นแก่ชีวิตคน ข้าพเจ้าต้องกินเนื้อสัตว์เพื่อดำรงชีวิต ดังนั้นข้าพเจ้าจึงไม่กล้ารับศีลห้ามาปฏิบัติ เพราะถ้ารับไว้ ก็เป็นโมฆะศีล มันผิดข้อ ๑ อยู่ถึงวันละ ๓ เวลา

ในฐานะเป็นผู้ขอ ผู้กิน ข้าพเจ้ายอมรับว่า ข้าพเจ้าเป็นต้นเหตุคนหนึ่งของการฆ่าสัตว์นั้นๆ ข้าพเจ้าย่อมไม่อยู่ในวิสัยที่จะรับศีลทำได้ (บันทึกตอนนี้อาจจะกระทบกระเทือนความเห็นส่วนรวมรุนแรงไปหน่อย ข้าพเจ้าขออภัย ความจริงใจของข้าพเจ้าเป็นอย่างนั้นข้าพเจ้าก็เขียนไปตามจริง)

จากคตินั้นเป็นต้นมา ในเวลาอาหารทุกมื้อ ข้าพเจ้าเห็นเนื้อสัตว์แล้ว เรื่องราวคตินั้นก็ปรากฏในสำนึก... คำกล่าวว่า จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย ผุดขึ้นมา มโนธรรมหวั่นระเอะแล้วแย่งว่า.. เรามีสิทธิอะไรที่จะไปนึกถึงข้อความอันสูงส่งประโยชน์ ทั้งๆที่เนื้อยังคาปากซากยังคาท้องอยู่?... เราดำรงชีวิตอยู่ด้วยการเบียดเบียนชีวิตอื่นเรื่อยมาไม่ใช่หรือ?... กินมากก็พนักหมิ่นชีวิตแล้ว?

ข้าพเจ้าเขี่ยเนื้อไปกองไว้ทางหนึ่ง กินแต่ผักและน้ำแกงทุกมื้อ ภรรยาข้าพเจ้าสงสัยถามขึ้น ข้าพเจ้าตอบเลียงๆ ไปว่า วิชาญเศษเนื้อมันติดฟัน แะยาก เธอเชื่อ เพราะมันมีความจริงอยู่ ข้าพเจ้าบ่นเรื่องนี้มานานแล้ว

ข้าพเจ้าประพาศึกการกินเช่นนี้ต่อมามากได้ไม่กี่วัน ความขัดแย้งในจิตสำนึกมันทวีขึ้นเรื่อย ๆ ข้าพเจ้าจึงกินไม่ค่อยได้! เพราะมันมีปัญหามากๆ เกิดขึ้นในขณะที่กินว่า จำเป็นอย่างไรที่มนุษย์จะต้องกินเนื้อสัตว์?

มันไม่เป็นการยุติธรรมเลย ที่มนุษย์ซึ่งมีปัญญาสูงกว่ามากมายจะเอาเปรียบสัตว์เดียวิจจำนที่น่าสมเพชเหล่านั้น

คำว่าสัตว์ใหญ่ย่อมกินสัตว์เล็กเป็นธรรมดา “นั่นเป็นความจริงสำหรับสัตว์เดียวิจจำนด้วยกันต่างหาก จะนำคำนี้มาใช้กับมนุษย์หาควรไหม

มนุษย์มีปัญญา รู้ความควรและไม่ควร ย่อมหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ควรได้ ดังนั้นเราก็ควรกินสิ่งอื่นที่มีคุณค่าแทนเนื้อสัตว์ ความเห็นนี้ ถูกหรือผิด?

ในที่สุด ตอนคิดของกินหนึ่ง ข้าพเจ้าไปนึกถึงบททวนเรื่องนี้โดยละเอียด ก็สรุปได้อย่างไม่มีข้อแม้ทั้งทางโลกและทางธรรมว่า

ที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑

๖๓

วิเศษที่สุด มนุษย์ไม่ควรถือเอาเลือดเนื้อของสัตว์เป็นอาหาร เราจะพูดเอา
ที่ได้ข้างเดียวว่า ธรรมชาติสร้างสัตว์ให้เกิดมาเป็นอาหารของมนุษย์นั้น ไม่ยุติธรรม ทุก
ชีวิตเกิดมาด้วยยอมมีสัหรืออยู่บนโลกนี้เพื่อยุติกรรมตาของมัน การที่มันพูดไม่ได้ เลี้ยง
ไม่ได้ต่อสู้ไม่ได้ แล้วมนุษย์ทักท้วงเอาข้างเดียวว่า มันเกิดมาเป็นอาหารของมนุษย์นั้น
ไม่ถูกต้องไม่ถูก ก็เพราะมนุษย์รู้ผิดรู้ถูก รู้ว่า ถึงเราไม่กินเนื้อสัตว์เลย เราก็ไม่ตาย แต่
ถ้าเรากิน - สัตว์ต้องตาย มนุษย์ตายหรือ.

อนึ่งแล้ว มนุษย์มีพิษแบน สำหรับกัดและเคี้ยวพืช ผลไม้โดยเฉพาะ มนุษย์ไม่เคี้ยว
กลืนยาวแหลมอย่างสัตว์กินเนื้อ เล็บมนุษย์ก็เป็นเล็บ แบนและบาง สำหรับเคี้ยว, แกะหรือปอกพืช,
ผลไม้ ถ้าเป็นสัตว์กินเนื้อ เล็บจะต้องกลมหรือค่อนข้างกลม รูปเคียวปลายแหลม สำหรับตะปบ จับ
และฉีกเนื้อ

จึงกล่าวได้ว่าธรรมชาติของมนุษย์ไม่ใช่สัตว์กินเนื้อ ฉะนั้นการที่มนุษย์พากันกินเนื้อ
จึงเป็นการฝืนธรรมชาติ

แต่ถึง แม้มันจะมีเขี้ยวแหลมยาวกว่ามนุษย์ มันก็ยังไม่ใช่ชอบกินเนื้อ ถ้ามันมีผลไม้
พอกิน มันก็จะกินแต่ผลไม้เท่านั้น.

ถ้ายังมีในโลกนี้จริง และมีจิตใจโหดเหี้ยมชั่วร้ายอย่างที่เล่ากันในนิยาย มันก็คง
อ้างว่า ธรรมชาติสร้างมนุษย์และสัตว์ให้เกิดมาเป็นอาหารของมัน เราจะว่าอย่างไร มันคงไม่
ยอมรับฟังเราอธิบายหรือกว่า ที่มันพูดนั้นไม่ยุติธรรม เพราะเหตุที่ไม่มียักษ์จริง มีแต่ยักษ์
หลอก ที่พากันหลอกกันเองว่า เนื้อสัตว์เป็นอาหาร จำเป็น ของคน.

คิดดูเถิด ถึงเราจะไม่กินเนื้อเขาเลย เราก็ไม่ตาย แต่ถ้าเรากิน-เขาตาย และ
จะตายเรื่อยๆ อีกมากมายนับไม่ถ้วน จนกว่าชีวิตเราจะสิ้น โอ! สัพเพ สัตตา สัตว์ร่วม
โลกทั้งหลายเอ๋ย จงอยู่เป็นสุขเป็นสุขกันตามควรเถิด ต่อไปนี้เราไม่กินเนื้อเจ้าแล้ว ถึง
แม้ว่าไม่ได้กินเนื้อสัตว์แล้วจะต้องตาย เราก็จะไม่กิน จะตายก็ตายไปเถอะ ให้เหลือ
ความยุติธรรมไว้.

คิดมาถึงตรงนี้ ข้าพเจ้าร้องให้ออกมาอย่างฉับพลัน โดยไม่รู้สีกตัวก่อนเลย เป็นการ
ให้อย่างแรงทีเดียว แม้ขณะที่เขียนนี้ข้าพเจ้าก็กลืนไว้ได้อีก แปลกมาก ข้าพเจ้าไม่ใช่คนใจ
อ่อน ร้องให้ง่ายๆ แต่เรื่องนี้ประหลาดเหลือเกิน ที่เล่ามานี้คงไม่มีใครเชื่อแน่ ข้าพเจ้าบอก
ไม่ถูกว่า อารมณ์อะไรทำให้ให้ออกมา มันคงจะเป็นความตื่นตกใจ ความสำนึกบาปย้อนหลัง,

ความปลื้มปิติในเมตตา หรือจิตใต้านึกอาจจะเสียใจที่คิดได้สายเกินไป เสียเวลา ๔๕ ปีที่ดำรงชีวิตอย่างยักร้อยอย่างมาร กินซากสัตว์ต่างๆ นับพันนับหมื่นชีวิต น่าสะอิดสะเอียน.

ข้าพเจ้าคิดต่อไปว่า บินข้าพเจ้าก็มีอายุย่าง ๔๖ แล้ว จะอยู่ต่อไปได้อีกกี่ปีก็ไม่รู้ จนบ้านนี้ ความคิอะไรก็ไม่ได้ทำเป็นชนเป็นอัน—เป็นที่ภาคภูมิใจแก่ตนเอง ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าอยู่ในป่า ห่างสังคม นานที่ปีหนึ่งจึงจะได้รับการกุศลกับเขาสักครั้ง เอาละ ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะทำบุญชดเชยกับกรรมที่ไม่ดีนั้น คือวันละสามมื้อตลอดชีวิต โดยการปล่อยนกปล่อยปลา ปล่อยสรรพสัตว์ที่เกยกิน ให้มันมีชีวิตอยู่ต่อไปตามสมควรของมัน

เพียงคิดได้แค่นี้ แม้ยังมีหนี้ได้ปฏิบัติ ก็เกิดอานิสงส์ผลบุญขึ้นทันใด ข้าพเจ้าเกิดความเข้าใจสว่างวาบขึ้นว่า บัดนี้ข้าพเจ้าได้พบ ทางเดินของชาวพุทธ ที่ถูกความเขลาหมิ่นปิตักังเอาไว้ จนรกที่บนนี้แล้ว และข้าพเจ้ากำลังจะก้าวเข้าสู่ทางนั้น อย่างไม่ลังเลใจ

ข้าพเจ้าจึงได้สำรวจจิตอธิฐานขึ้นในขณะนั้นว่า ถ้าข้าพเจ้าจะได้สันเวรสนกรรมกับบรรดาสัตว์ทั้งหลาย แล้วกลับเป็นทังแก่ชีพเหล่านั้น และอีกทั้งยังจะได้เป็นผู้หนึ่งผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาแล้วไซ้ แต่บัดนี้ไป ขอให้ข้าพเจ้าเหินสาบก้นอาหารเนื้อสัตว์ทุกชนิดเถิด.

อำนาจสัจจวาจาในความเชื่อมั่นของคนเรานั้นแสดงผลทันใจ เช้าวันรุ่งขึ้นทุกอย่างก็ปฏิบัติตามคำอธิฐาน ข้าพเจ้าบอกเลิกอาหารเนื้อสัตว์ทั้งหมด เพราะเมื่อแต่น้ำปลาข้าพเจ้าก็เหินคาว คื่นหนึ่งนอนฝันว่า ทะซาไก่ทอด กัดเข้าปากไปคำเดียวก็คลื่นไส้อาเจียรออกมาทันที คักคัสสิทธ์แท้ๆ แม้แต่ในฝันก็ไม่เว้น ความเปลี่ยนแปลงของข้าพเจ้าในระยะนี้ ข้าพเจ้าแก่งสยกับภรรยาว่า ข้าพเจ้าเหินกลืนปากและลมหายใจตนเอง จึงลองออกเนื้อสัตว์ดู

ข้าพเจ้าชดเชยอาหารโปรตีนด้วยนมสด ถั่ว และผลไม้ต่างๆ ทำงวนหนักเท่าเดิมคือวันละ ๘-๑๐ ชม. นอนดึก ๒๓-๒๔ น. ตามเดิม เพื่อทดสอบร่างกาย ผลภายใน ๑ เดือน ปรากฏว่า น้ำหนักตัวคงที่ ร่างกายปกติ และกลับสดชื่นขึ้นกว่าเก่าด้วยซ้ำ ไม่เหินกลืนปากตัวเอง ลมหายใจก็ปลอดโปร่งรู้สึกปากคอสะอาด ท้องไส้สบาย จิตใจแจ่มใส ยิ่งโทษะได้คั่น

โลกรอบๆ ตัวข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงไป ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ชีวิตต่าง ๆ ที่เห็นล้วนแต่น่ารักน่าเอ็นดู ข้าพเจ้ามีมิตรตัวเล็กๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ข้าพเจ้าเหินมัน ได้ยินเสียงมัน และรักมันทุกอย่าง เคียวนี้ข้าพเจ้าเหินเห็นปลาเหินเหมือนเหินหมีเหินแมว เหินแล้วก็พลัดเพลินใจ พลอยมีความสุขไปกับมันด้วย

ต่อไปนี้ข้าพเจ้าเป็นชาวพุทธโดยสมบูรณ์แล้ว ข้าพเจ้าจะสามารถรับศีลห้าได้โดยไม่

ที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑

๖๕

พระภิกษุชาวใจ ขำพเจ้าเชื่อแน่ว่าถ้าขำพเจ้าเดินเข้าไปในป่าตอนกลางคืน แล้วฉายไฟไปพบสัตว์อะไรเข้า จะไม่เกิดการใจเต้นแรงอย่างหัวใจพราน ถ้าหากจะใจเต้นแรง ก็คงเต้นเพราะจิตใจที่ได้พบมัน อยากจะพิสูจน์ว่า มันจะทำอาการอย่างไรถ้าขำพเจ้าท่องคาถาในใจว่า สัตว์เอ๋ย จงหากินตามสะดวกเถิด เราไม่ใช่ผู้ที่กินเนื้อเจ้า”

เรื่องราวเหล่านี้ที่แรกขำพเจ้าคิดว่าจะไม่เปิดเผย เพราะเกรงว่า อาจจะกระทบกระเทือน ความรู้สึกของคนทั่วไป ซึ่งยังมีความจำเป็นต้องรับประทานเนื้อสัตว์อยู่ เพราะตกอยู่กลางสิ่งแวดล้อมบังคับ หลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องไปต้องมาในสถานที่ซึ่งมีแต่อาหารเนื้อสัตว์ทั้งนั้น โดยเฉพาะพระภิกษุ ย่อมไม่มีทางเลือกเลย เขาจึงคิดว่าอย่างไรก็ต้องฉันไปอย่างนั้น

ข้อวิตกนี้ทำให้ขำพเจ้าตรึกตรองอยู่หลายวัน ในที่สุดก็ตัดสินใจว่า การงดบริโภคเนื้อสัตว์ เป็นความประพฤติที่ถูกที่ชอบของชาวพุทธ เมื่อคิดแล้วมีผลดีตอบสนองทางจิตใจ มันทันใจทันตาน่าปลาบปลื้ม เช่นนี้ ขำพเจ้าจึงเขียนบันทึกขึ้น ใครจะว่าอย่างไรก็ช่างเถอะ จะมีผู้ที่รู้สึกโน้มน้าวใจมาเห็นชอบด้วยอยู่บ้าง เรื่องนี้ได้คนเห็นด้วยเพียงคนเดียว ถูกคนพินินคำ ขำพเจ้าก็ยอม

โปรดเชื่อขำพเจ้าเถิด โลกใหม่อันบริสุทธิ์สดใส-โลกในอุดมคติของมนุษย์-โลกที่ไม่เบียดเบียนกัน-กำลังรอท่านอยู่ เพียงแต่ท่านยอมสละสิทธิการกินอันไม่ชอบธรรมของมนุษย์เสียเท่านั้น ขำพเจ้าขอยืนยันอีกครั้ง สิทธินั้นไม่ชอบด้วยธรรมจริงๆ กิดๆเถอะ แม้ใครจะร่างชีวิตให้ขึ้นมาได้เอง ใครคนนั้นก็ไม่มีสิทธิ์ที่จะไปฆ่าชีวิตนั้นมาเป็นอาหาร การที่คนฉลาดว่าเอาเปรียบคนโง่ เราถือว่าไม่เป็นการชอบธรรม ฉะนั้นการที่คนเอาเปรียบสัตว์ โดยกินเนื้อมัน ก็ย่อมไม่เป็นการชอบธรรมยิ่งกว่า ถ้าเรายังเลวชีวิตเราด้วยเลือดเนื้อของผู้อื่นอยู่แล้ว อะไรเล่าที่เราเรียกว่า ความเมตตา?

เชื่อเถอะ เลือดเนื้อของสัตว์ไม่ใช่อาหารของมนุษย์ ขำพเจ้าขอพยากรณ์ว่า ในอนาคตอีกไม่กี่ร้อยปีข้างหน้า เด็กสมัยนั้น หลังจากศึกษาประวัติมนุษยชาติแล้ว คงสนทนากันว่า “แปลกนะเธอ ไม่น่าเชื่อเลยว่า มนุษย์สมัยเริ่มยุคปรมาณูแล้ว ยังกินเนื้อสัตว์กันอยู่ ในประเทศไทยเรานี่เอง ชาวพุทธแท้ๆ กินเนื้อดิบๆ ค่อมเลือดสดๆ ก็ยังมี... อ้อ! คลื่นไส้”

ด้วยปรารถนาดีต่อทุกชีวิตในโลก ขอให้หิ้งธรรมจงจำเริญในจิตมนุษย์ เป็นหิ้งสมรรถภาพมนุษย์ไปสู่สันติสุขพร้อมด้วยสัตว์ทั้งหลายเทอญ.

พ. บุรณศิลป์

โอ้พ่อ
มองหิ ๕ ไร่ ๓

“น้ำ
ลึง
ลึง” ... ?

ประมวงพราหมณ์ น้ำน้ำ กระทำกิจ
ตัวชีวิต หนึ่งแสน ในแดนดินนี้
จางใจ ไร่ว่า จะหาถิ่น
เพื่อกันดิน ชั่วหาไม่โดย
ดำรงตน บนชีวิต เป็นกิจบาป
กตมรณดาภ กว้างอยู่เฉยเฉย
สออาจกาย ทรายใจ เหม่สนไม่เคย
ทำบาปร้าย สหายเฉย เฉลยที่

กระแสนกรรม ปางหลัง นันยังผล
กษัตริย์ก่อน หากว่า ใจอารี
มีจิตชีพ หนึ่งผล ปล้นสะคม
ฤๅมตบฏ หนึ่งถึง จึงกตมรณดา
พวกคนยาก คนจน ทพพถภาพ
คงสรรทำ กรรมพาด ทุกกาลด้วย

บันดาตด คัดให้ หรือไร้น ?
ในชาตินี้ เหตุไร จึงใจร้าย ?
กตมรณดาภ ตาภยศ ปรางกูรหลาย
โยไม่หาย ใจทรมาม ตามบุญโบ
จำผลบาป ปางมรณดา สร้างสรรค์ให้
มาเกิดใหม่ จึงจำเคย อยู่เป็นนิตย์

กรรม ที่คน ผู้จนยาก
จนตายจาก โลกนี้ แต่มิจิต

กอบปรกกุล ขวนขวาย ไร่ชีวิต
บาเพญกิจ กรรมนี้ มีเมตตา
รู้ปรานี ปวงปรานี ประทานหนึ่งดี
มีเคียดขี้ หึงคิด ริษยา

● — พ. อดาวัน — ●

อันใจดี กรรมใด คุลให้มา

ในเมื่อว่า กรรมทรมาม สร้างความจน ?

นี้คัยกัน หนึ่งมิตร ให้คิดเด่น
ด้วยฉันทะ จริ กรรมพนา

ที่ผูกเป็น ปัญหา อย่างจน
จึงเขียนค้น กตมรณดา คุลให้มา

๑. "การพูด"

พฤษภาคม ๒๕๕๕

ผู้หลัก - ผู้ใหญ่

๑. คำกล่าว:

อย่าเพ่งเล็งของพระ ประเดธนา
เหลือคณน้อยมจ เลี้ยวของปวงพระ
ท้อพระไม่ทน ยาวินผู้ไร้ตน

๑. ทิศรเทศมาก

ดรรบริชาด ทวีตวิสัยมทพท
สภอพุทธสถาน เป็นตมทำนุ
เสียดล้นคุณ ประโยชน์สู่ศาสนา

พ.อ.อ.อ.

๑. "การพูด"

พฤษภาคม ๒๕๕๕

๑. เป็นผู้ใหญ่ ก็น่า ต้องมีหลัก
อย่าลืมนึก นลอินล คนใกล้กว่า
ทุกคนในใจ ปกครอง ต้อง เมตตา
มีใจกว้าง ใจดี ใจดี ใจดี
ทั้งลูกเลี้ยง ลูกแท้ และสวามี
ทั้งพ่อใจ ใจดี - เก่ง ภาควรรค
เอาใจ ใจดี ใจดี ใจดี ใจดี
ตาม สุภาวดี สติวิธ รักใคร่กัน

๑. เป็นผู้ใหญ่ หลักนั้น คือ อันใด
เปรียบหลักใจ สิ่งใด เป็นส่วน
แม้ก่อนเกิน มอดเกิน ผู้มีอัน
ทั้งเร็วทัน เก่งเขมระ นักและเอช

พ.อ.อ.อ.

๑. "การพูด"

พฤษภาคม ๒๕๕๕

“คตมวาม”

๑. ฝ้าย ฝ้าย

โคมเม็ด เล็ดเนลือ คือนะมัน
 คามควง สวงสด อดตามดวัน
 สีสรด ที่ก่ ฝ้ายชม
 คดเคิม เต็มแต้ม ฝ้ายสลบ
 ประปราย ทายับ สบสีสม
 นลาคนลาย ร่ายรอน วอนเรือลม
 ดิมดม ดกดวอ ทวอผก
 กรัดกราย กิริยา ฝ้ายกยื่อ
 ดยอนดือ แอออน ออนเด็ยงสา
 แบบบวอ ร่วงควน ยัวยวนตา
 ตาบแต่อ แล่อนล้า รื่นรมย์เอย —

๑. แมลงเอย แมลงกับ

เวียววาบ วาบวับ ระยับแสง
 เนลือบเนลืออ เว็อเว็อ เว็อแววแฉอ
 สอดแสง สีสม กลมกลืนกัน
 ทนทน ฝนที่ ไร่ราด
 สดสี หลนกัน มีประพิน
 สดสว ด้วยเด่น เป็นเอยมัน
 เกะแกรอ ฝ้ายนั ดม้นดอ
 เว็อจกอ หลววาม งามกต
 ไร่รอต วาต ไร่รอต
 ทา ทิ ตั แฉอ หน่อเอย
 ฝ้ายนั อดตาม ตามกลวอ —

๑. ความเจตความวาม

ที่เข็วอราต ทาทั้ง ราชย์เป็น
 เปรียบเนมือนปัก ฝ้ายก็เนลือสว ก็เอยอวอ หนมี เป็นสีสมก
 เฝือส้อมฝ้าย ดยอชอนนลคยลยพคัน ดดกกัน ดยอวอ เอยกัตา
 เฝืออกกยณ กกทัก ก็กดี
 มั่นสดีใจ ไม่เจ็ด ดยอชิตากอ

๑. ความเจตความวาม

ดจาทกม ตามทย เนมือนปักไล่
 ส-แลนีน ตามกั กัตาอ ดวัน
 เฝืออชอนนลคยลยพคัน ดดกกัน ดยอวอ เอยกัตา
 เฝืออชอนนลคยลยพคัน ดดกกัน ดยอวอ เอยกัตา
 เฝืออชอนนลคยลยพคัน ดดกกัน ดยอวอ เอยกัตา
 เฝืออชอนนลคยลยพคัน ดดกกัน ดยอวอ เอยกัตา

ร. ๑๓๕๓.

" จักรกฤษณ์ นาม สุนทร -- "

๑. อินทรีไฟไหม้ เป็นประโยชน์
ได้เสียสอง แสงวิเศษ ชัยมงคล
อินทรีทอง ตายบนดาว ดาวเนรมิต
แต่หัวใจ ไฟมหัศจรรย์กลับกลายเป็น
เปรียบเปลวไฟคล้ายกุหลาบสี
รุ้งกินน้ำ ใจอัน ดนอันหนึ่ง
ระวระไวไฟทุกซอกทุกสถาน
อินทรีทองบนดาว สะดวกตาย
อินทรีไฟไหม้ ดนดวงประมาณตาย
เป็นเหตุภัย เหลืออับ ระยับกัน
ขาดผลัดต่อเจ้าโรโกกมหันต์
สวาทหนึ่ง ท่านเปรียบ เทียบจิตใจ

๑. เตาต้มหา แลอสวาท หันชีวิต
เตาต้มหา ไอลวาท ปุ่มกุดี
คณาเนนินนหว ตกรโนน ก็ได้นือ
สุมประสอติ สิ้นลวาท จอด้บพคัน
กตวาทโนลจ ดอด้ร่น กรนิจจิต
กรรไกร ไร่มีร่า ไร่ตแพน

๑. เมื่อแอบอิง มีรัก อดดี สวาท
 ฝักใฝ่ นลอ ดม้วย ด้วยทุกที
 ก่อเกิดใจไว้ ไม่ดับ สักคดับโรจน
 ก่อสวาท ทิอไธ กลัวใจมัก
 ทั่นข่มมว่า มีรัก มักมีทุก
 อันใดก็ย สุราเกิดล้วน เล่นกล

อย่าประมาท มีมา เราละเลียด
 สอดดีดี รอบตอบ ระบอบรัก
 เกิดเป็นโทษ เผลอตา สกนหนัก
 สวาทสักเผลอตา ให้ตายคน
 ทั่นรักสวาทอลกิดักอย่าบ่น
 รั้นดูละ นาสวาท สมนกเอย

lv. om52

ความกำตืดวันนี้อยู่ที่ไหน ?

๑. รวมต/โคกกันทร/ฉันทะน	จักรวาล/สุริยคติ/ไม้ตะน
ในดิน/ตุ๊กตัก/เรจกัยด	เนิ่นจันทรบัน/เวณ/ตกราย
โนรสอเกต/เนตทณ/สันทะกันท	แนวตกร/เรยออยู่/เป็นน่มนอย
มีอมอด/น่มตว/อันทราทวาย	เป็นปตย/นตยออยู่/ต่อกันไป
ยีสืบเกิด/น่มตบ/นรรจบจักร	ถือเป็นหลัก/นับ/ได้ก็สมัย
ทอจันทร/เก็ท/ลวทอ/สอทอชใด	มาสนันไซ/ได้ทม/ตามทุกชน
ยีสืบเกิด/มีสืบสอ/ถืออวเท็ก	กันนดเนิ่น/นามมาส/ในดาสตรมัน
เรยอแบบกัน/ทาดตี/นียมกัน	ให้เนิ่นวัน/เจื่อนมี/ดักกัน
ถูกสลับน/โนรเนิ่น/เป็นชนทว	มีน่มตว/ทวยเรยอ/อยู่ทวยอสาม
ใช้วิศ/ทุกช/อันเกริกนอย	ทวยมีตม/ล้ากัก/สัดสทัก
๑. เก็ท/โอทส/มาสนี/มีเน:วติ	วอสีลิจ/ตอสวอ/กลอสีตาสี
ชอดบรช/สดป:เรยอ/เทเนิดน	สัจจวาม/ลี้ดัก/นป:ทณ
เนิ่นทวยโคก/รูเนิ่น/เลอเนิ่นช	ถือสอสีจ/เรยออยู่/อยู่เนิ่นช
เนื่อ/วท/วติ/เก็ดตว	เล็ดเนิ่นช/มีตม/เป็นตม
๑. แต่มี/เก็ท/สันท/อันทิลล	มี/เรยอ/ปทมทล/ปทมทล
มี/เก็ท/โอทส/ตมทว	มี/เรยอ/ทว/ดลนกับ
เนิ่นทว/ออด/ทว/เลอ/ในสอสีจ	สันท/โคก/ควอ/ควอได
ตบปรีช/นเนต/รูคดน	ถือเลอ/ใจ/ในรณ/เล็ดล้น
๑. อันดัก/วิศ/ทจ:นทว	นอยเทยอ/นทว/ที่อวเนิ่น
แม่ได้อน/เก็ท/ด้นสวอ/ดอทว	ก็เก็ทจันทร/รวมต/ทอตบ
ทว/เก็ท/น่ม/สอ/น่ม/ล้าคก/น่ม ?	ถือทว/น่ม/น่ม/น่ม/น่ม
ทว:น่ม/น่ม/น่ม/น่ม	คอไม่มี/สวอ/สวอ

กรอก

ฉบับที่ ๕ ปี ๖

ลอนไม่จำ

....โกรธา ตาแดง ดังแสงไฟ

๑

ควักคุด คจคอ อสรพิษ

ปากบิต บดเบี้ยว นำเสี้ยวใส่

เนื้อเต็น เป็นภาพ-ยนต์ไทย

เหงื่อไหล แลอย่าง ช้างเมามัน

๑

เมื่อสโกรธา บ่อมเป็น เว้นกล่าวนี

ส่องหน้าส คที - ชิวานัน

หน้าของส ใช้ไหม - ?.....เอ ! ใครกัน ?

ชาติกัมภักษาหรือว่า พญาชม ?

- อันพริกเผ็ด เผ็ดฝ่าว ไม่เท่าโกรธา

๒

ไม่เผ็ดโลด โคตราน บ้านถล่ม

บอระเพ็ด ขมก็ ยังพอม

ไม่ขื่นขม คจขึ้น กลืนโกรธา

แม่พิษเพลิง เร็วร้อน อาจถอนฤทธิ์

ไม่เหมือนพิษ ร้อนโรท เพราะโกรธกล้า

อันลมกรด บดชีพ ชั่วพริบตา

ไม่ร้ายกว่า ลมโกรธ ทุกข์โทษนาน

๓

แต่โฉน คนเร ยังเมาโกรธ

ไม่เห็นโทษ - มันหรือ - ว่าคือค้ำ

สอนเท่าไร ไม่ละ โทษะพาล

ท่านอาจารย์ ยังโกรธ จะโทษใคร ?

พ.อดาวน

ชีวิตทาง

ฉบับที่ ๘ ใต้ ๖

ชัศคอ

๐ “อนิจจัง อนัตตา” ชื่อนักคิด
คอมมิวนิสต์ อิมมานูเอล สนิบสนน
โดยสมอ้าง พหุพจน์ บทโคลง
หลายคนวัน— วาญคิด อนิจจัง

๐ “อนัตตา” แปลว่า ใช้ตัวตน
เป็นแต่ผล ชาติ ๔ มีฤทธิ์ขลัง
คือ ดิน—น้ำ ลม—ไฟ ใช้กำลัง
ควบคุมทั้ง รูปกาย หมายว่า “คน”

๐ เพราะฉะนั้น พระเจ้า และวิญญาณ
บุญและบาป สาธารณ ไรเหตุผล
เปรี๊ยะเข่นเล่น เสพเผา เมฆมกล
กลับเป็นคน หลงผิด เรื่อง “อติตา”

๐ พอกันที ลัทธิ วัตถุนิยม
ไม่ชื่นชม ศีลธรรม และศาสนา!
เชิญผู้ที่ เลื่อมใส ใจศรัทธา
ชักนำเขา เข้ามา พบ “ความจริง”

คำประพันธ์ของ ละมุล พูลวิฑกกิจ
จากนิตยสาร อุดมพันธ์ ฉบับพิเศษ
ฉบับที่ ๒๓ ปีที่ ๑๘ ๒๓ ก.ย. ๒๕๕๖

๐ อนิจจัง! ฟังว่า ไม่น่าคิด
คอมมิวนิสต์ จะรับ สนิบสนน
หรือแอบอ้าง อย่างไร ไม่ควรคุณ
จะว่าวุ่น จุ้นจ้าน ไร้ค่าจริง

๐ “อนัตตา” ถ้าแม่ เพียงแปลศัพท์
แล้วไปนับ รู้พลัน บัญญาขลัง
บ้านนี้คุณ คงจะ ละคริสดังค์
รู้จักฟัง สังเกต เหตุผล “คน”

๐ เพราะฉะนั้น จำไว้ ใส่ “วิญญาณ”
อย่ารื้ออ่าน คำนไคร ไรเหตุผล
จงทำไป ให้ดี หน้าที่ตน
หมั่นฝึกฝน ให้ชัด เรื่อง “อติตา”

๐ พอกันคน เขาหัว ว่าตัวเขลา
หา “พระเจ้า” เข้าเถอะ ให้เจอะหน้า
แม่จินจิต คึกหน้าบ กล้วยศรัทธา
อย่าชักช้า เชิญถาม เรื่อง “ความจริง”

กาสศากปวเลียง

๑ ทักทัน ดินดิม กระนั้นนา
เมฆทาว ทลันมัว สลัวแสง
คมคือ นัววื้อ กระพือแระ
ทาแล้อ แ่นอ้อน ทากจวไป

๑ หนึ่ทัก ชำชู่ คงสู่ดิน
ถะถ้อ แด้อวีนะ ดะเคาโนน
ชบชั้ รั้นมำ ทำไผว้ย
นล่อเกียอ ไลกีนะ ตำรอนม

๑ นล่อน
ปรุพี ช่มมำ ดัวงน้อปน
ทกษะมัด สัตวละเมอ ด้อเพลอปน
ดัวกมล แ่นอมัน นันปวิต
เททะปนทัก ทำทึน ช่มช้นนิก
ไดสิทสวรท/ทักนล่อน/เป็นกักน
ท้อปองน ปิกรวีย/ไม่กรขมา
แนม่อนเมืองตรา แด้อวีนะ ต้อวอนชก
ดอยนล่อน ใจกมิต นันทต
อูทิงกตา สัตวโค่น เป็นสนก
ตลอดแก้อ แ่นอวีย นันนลวยทก
ทอปนชก ดินทั้น ก้อยนินน

• นกป่น

๑. ในไพรทณ มีไพรทณ เกษมธันต
 ที่เวียงจั้ง หัวใจ หักปาก
 ตลอดทุก วสันต์ อันลวก
 ปนดว: ปนดว คงตลอด
 ไหลไปสู ก: เสีไหล ไม่ตกปลัก
 แด่นดินกรอ สกปรก เกละรกนิก
 ปนดวสก คอกราด สดาดต
 อักขมป่น ตนกาท นนทวิต
 ฐิตลน้า มาวัด กิเลตนค
 โลกโกรนลง คงดว ค: ทางดว
 นมือนป่นมา คอไดกัอิจคน

• วิทยกรรม

ดิถีเวท ราชู ฤตปน
 อันป่นนี้ มีสาม ตามแต่ตน
 นิยมยล อย่างไร ก็ได้ม
 นนึ่งป่นนค ทวณิ นนึ่งนค
 นนึ่งนค นนึ่ง นนึ่งนค
 สอ ปนร้อน ทวไฟ ในมรรณ
 ตอจัมชัม ปนร้อน นนึ่งนค
 สาม ปนเย็น เช่นนคต อมฤต
 ฐิตวิต นค นนึ่งนค
 ทวณิ เริ่มตั้น กิเลต
 ๒. วิทยกรรม-คนลง ตริกตรองเอย

ฉบับที่ ๖ ปีที่ ๖

เมา - เม้าท์

อันเมาเหล้า เข้าsang ก็sangฤทธิ์
ว่าเมาเหล้า เข้าสาย ก็หายไป

เพราะมีคเม้าท์ เซลาจิต คิดว่าใจ
ถึงไม่กิน เหล้ายา ก็ว่าเม้าท์

หนึ่ง พวกบ้า ความคิ นั้นมีจิต

เฝ้าแต่คิ "อวคคิ" ไม่มีsang

มุ่งทำคิ/เฝ้าเคน ไวเป็นทาง

เพื่ออวคคาง ยกตน พนมบุญ

สอง พวกบ้า ความชั่ว ว่าคิธรรม

มีแต่ความ เลวหลาย ร้ายที่สุด

แ กสุรา นารี มีสมมุติ

ว่า"คาวราย" ฤทธิรุทร เลื่อนนักเลง

จะบ้าคิ บ้าชั่ว ก็คิเขา

เขาเมาเหล้า เม้าท์ใจ ไม่สนาเกรง

แต่เม้าจิต ไม่จาง sangโฉน

แต่เม้าใจ นี้ประจำ ทุกคำเข้า

ของทณใหญ่ เก่งกล้า กว่าใครเขา

มีสองเหล่า บ้า"ใหญ่" หัวใจกาง

อันทัวเรา น้อยา คิคบ้าเบง

อย่าอยากเก่ง เหวอย่าง เป็นทางคิ

พ.อ.กาวัน

โอพทศ ฉบับที่ ๑๖ ใต้

อวิชา คือ ความรู้?

อวิชาควรว่า “รู้”
รู้ซึ่งมากยิ่งมี
อยากละอวิชาหนี—
เรียนยิ่งรู้ว่า “ข้า”

โลกีย์”
เรื่องบ้า
ล้นพ-พานญา
นี้แท้ นักรรรม.

—พ. อควัน—

โอพทศ
ฉบับที่ ๕ ใต้

คิด ว่าฉันแท้	นักรรรม
อะ - อี - อี - อิม - อ่า	ท่องได้
ไร ไรได้โทษกรรม	กาก่อน
ดี - ชั่วคิดสิ่งให้	เทพเจ้าดาวดวง.

—พ. อควัน—

พยธรรม

๑. อปมาธรรมะนั้น
ไรชดเคี้ยว, งาม, เผล,
หมั่นกับไรชดเคี้ยว—
สร่อนนอนกอดไว้

มคคม
ธะธาคโค
กรรมก-คานา
ไมชามวดคอ

พ. อควัน

ยังมีนาง !

ถึงสุรยกับ สรรพดา -รการวง

(๑)

แม้มิดวง จิตจันท ไม่สิ้นหวัง

ถึงโลกแตก แหกกลั่น ฟ้าภินทัง

ถ้าชีพยัง คงไซ้ร ช้าไม่ท้อ

เพียงศูนย์รัก, คักคัสส, ลั่นยศเกียรติ

เพียงศูนย์สิน ลั่นหา เหมือนบามบอ

เพียงนิคหวัง คลังคิด ถวายฤทธิ์เฮลา

เอาอย่างกัน พันเผื่อ แบบ"เสือ"ไป

ทำหน้าเครียด ขริมครัน นำชนทนอ

น้ำตาคลอ โศกา ทอคอาลัย

ไข่น้ำเหล้า ล้างทุกข์ ฤาสุขได้ ?

เอาเสียหทัย, เสียคำเป็นตำรา

โอชีวิต นิคหวัง จงฟังก่อน

อย่าใจร้อน หลงเฮลา ฟังเราว่า

เกมพันธุ ญักคิด ชีวิตมา

มากนักรหน้า หรือไร จึงได้ทุกข์ ?

โตตเหมือนโรง/ตำรพณ/อันวิจิตร

ธรรมคา ชีวิต นิ่วคิกกัน

เหมือนพณ เกมกรรม หวังสาสุข

มีไค-เสีย, ขึ้น-จม, ล้มแล้วลุก

เหมือนกันทุก ชีวิต จงคิดดู

โลกเหมือนโรง การพณ อันวิจิตร

ชั่วชีวิต ฐไค ก่าไรพรู

"ทุนชีวิต"ในคลัง ฐยังอยู่

วางชีวิต จิตใจ ใส่เดิมพัน

เอาชีวิตเกมพัน ประชันฐ

พอเสียฐ -เสียใจ ทำไมกัน ?

จงคอฐ ไปใหม่ ให้แข็งขัน

ต้องม้วน ลูกพันคินกำลัง

ถึงสุรยกับ สรรพดา -รการวง

แม้มิดวง จิตจันท อย่าสิ้นหวัง

ถึงโลกแตก แหกกลั่น ฟ้าภินทัง

ถ้าชีพยัง คงอยู่ สู้อยาทอ

ชาวพุทธ

ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๓

[Handwritten signature]

อันความ กรุณา ปราณี

จะมี ใครบังคับ ก็หาไม่

เป็นเหมือนสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ในจิตใจ
หลังไหล ล้นออก มานอกกาย

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

ถ้าโลกไร้ เมตตา ปราณี
โลกจะเป็น เช่นนี้ อย่างหมาย
ทุกนาที มีแต่ ความตาย
วอดวาย แร้นแค้น ทั้งแผ่นดิน

⑦

ถ้าโลกไร้ ศีลธรรม ดังคำว่า

เมตตา เป็นศพ กลับสิ้น

อย่าหวังเลย ว่าใคร จะไถ่ขึ้น

คำตัดสิน นินทา ว่าโลกทราม

[Handwritten signature]

เมื่อ"นายพาล"หลบร้อนไปนอนไฟ

เออ! ถึงเคื่อนมีนา หน้าแล้งนี้
 ในนคร ร้อนเร่า เหมือนเตาไฟ
 ฤๅนี้ ปีกลาย ไปขายหาค
 ไปหลบร้อน อย่างเขา ไค้เก้าวัน
 ถึงปีนี้ มีเงิน อยู่เกินพัน
 กลัวจะเกิด "สองร้อน" ตอนกลับมา
 แต่แล้งนี้ ร้อนกาย ร้ายนักหนา
 จะชวนกัน สัญจร ไปนอนไฟ
 ไม่สิ้นทรัพย์ จีบจ่าย มากมายนัก
 คงไค้สัทว้างต่าง เช่นกวางพาน
 พอถึงป่า หน้าแห้ง แล้งระอุ
 ทั้งหน้าตา หน้าเสือ รุมเหงื่อไคล
 ทุกคืนคำ ย่ำป่า เทียวลาสัตว์
 หนาวน้ำค้าง คางสัน ช้ำหวั่นกลัว
 มาเคื่นเชอ เรือรา ในป่าชฎ
 ก็กินหึ่ง กินขวาง ช่างกระไร
 เห็นฉคหี หนีร้อน มาฉอนพัก
 ร้อนไม่หาย ร้ายเพิ่ม เพิ่มบาปพาล
 เมื่อร้อนกาย วายน้ำ คำหิวเล่น
 เมื่อร้อนกาย ไซ้ธรรม วารี

จะหลบหนี ร้อนรน ไปไหน
 ถนนไทย ฝุ่นคลุ้ม คล้ายสมควัน
 สูดอากาศ สึกขึ้น แสนเห็นหรรษ์
 เงินเคื่อนพัน หายวับ ไปกับตา
 แค้ใจมัน หงอยหงอย ไม่ค่อยกล้า
 เหมือนเมื่อครา แล้งก่อน ค้องร้อนใจ
 จึงคิดหา วิธี หนีร้อนใหม่
 พังน้ำไหล ชูชา ชักผาธาร
 ไม่ต้องชัก เนื้อหา ชื้ออาหาร
 รับประทาน รื่นเริง ประเทิงใจ
 มันร้อนตุ แพบคั้น เหมือนคินไหม
 แผลงไซ้ ขอนกาย เหมือนควายวัว
 คึกสงัก เค็นย่อง สองไปทั่ว
 "เอะ นี่คัว เรามา หรือว่าไจ ?..
 เมื่อยังสัทว นานา เอามาได้
 คุน้ำใจ ร้ายนัก คึงยักขมาร"
 กลับมาคัก ช่าเขา เอาอาหาร
 ร้อนที่มัน คึกว่า ในป่านี้
 ก็ยอมเป็น สรรพางค์ สำอางศรี
 ที่วัดมี มากมาย พกจ่ายเอย

ลพ. พาล .

เมื่อนธรรมเพียบได้ ด้อ/กลือ
 /สพ/ตำตวรคูน/ลือ ไร่ไว
 เพียจช่าลิบจ่าน/ดริ้อ ดงอย
 สุเรพสุจน่าได้ ต้า/ด้อย

คณท้าว ปีหัต

วิพทอ.

ส.ส.ว. ๒๕๕๑

สวัสดี...สวัสดี วันปีใหม่.....

....เอ๊ะ! ปีไหน กันนี้ ? "คิ"อีกหน ?

อ้อ... "คิ"นี้ วิสา-ขมาคล	ประชาชน ชาวพุทธ เชายบุญงาน
ฉลองเฉลิม เริ่มศึก-ราชใหม่	สงบใจ จตุรทิศ พิสุทธิศาสตร์
ชำระล้าง หนทางเหตุ กิเลสสมา	ที่พึ่งพาณ วัฒนา เป็นอาณัติ
ทางพริกพรอม น้อมนำ ขรรคมฤทธิ	มากับพิษ อวิชชา คณธาน
พอกจิตใจ ให้สะอาด ปราศมลทิน	เตรียมเจตนาจิต เพ่งผล กุศลกรรม

สวัสดี...สวัสดี วันปีใหม่.....

...ว่าปีไหน กันหนอ ก็น่าว่า

ถึงสามสี่ "คิ"ไชร์ สงสัยล้ำ	นับหน้า ฝึกแผก ชักแปลกลใจ
เมื่อเคื่อนก่อน สงกรานต์ ที่ผ่านมา	เขาก็ว่า "สวัสดี ขึ้นปีใหม่"
เมื่อเคื่อนโน้น มกรา ประเทศไทย	ต่างดีให้ ไบบัท "สวัสดี"
วันที่หนึ่ง เมษา ประการาชฎ	ก็ดีกว่า ปีใหม่ อย่างเป็นทางการ ?...
จะอย่างไร ใครถาม ก็ตามที	อันวันนี้ วันสุข พุทธชนม์
ทั้งเป็นวัน อุบัติ, ทรสรู้	จงครองคุณ เด็กหนา อยาฉงน
พฤษภา ? มกรา ? เมษายน ?	โหมมาสคน พ.ศ. ไม่ขอชี้

สวัสดี ปีใหม่ เคื่อนไหนแน่...?

ก็แล้วแต่ ใจใคร พอใจนี้

แม้คิใหม่ ทุกวัน นั้นยิ่งคิ

ตลอดชี วิทวาย สมายเอย

พ.อ.กวิน

มีอัน หนึ่งด้วย	หรือใด ?
ตามแต่ หนึ่งใจ	ปลุกขึ้น ?
ที่ลุ่มอยู่ แลใน -	ตามนั้นแล้ว ?
บ้านบ่อนขัวนั้น	ย่อมต้อง กันตาม ?

ฉบับที่ ๕ ปีที่ ๓

พ.อ.อ.อ.

(๒)

ในพระที่นั่งอนันตสมาคม ก็คือในเย็นวันรุ่งขึ้น บ่ายแก่แล้ว ใน
 สอนก็สอนตามมาก ในฤดูหนาว พอเย็นเย็นๆ เมื่อพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว - สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ
 ทูลกระพริบเสิบสาน พระราชทานไปพร้อมกับ พระเครื่องที่ทรงทำ
 ราชไม้มงคล และที่เสด็จไปสอนสมเด็จพระสังฆราช เป็นการศึกษาพระ
 เกือบทุกปี ดังรูปภาพต่างๆ ที่ปรากฏในหนังสือนี้แล้ว
 เกือบสิบปี ซึ่งสิ่งนี้ที่ทรงกระทำ

และแล้ว พอขึ้นปีใหม่ก็ออกตามหา สืบหาคนต่าง ๆ ทั่ว
 ๔๖ ปี ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในรัชกาลของพระองค์ ได้เกิด
 ขึ้นอย่างฉับพลัน ซึ่งทำให้ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐาน บัดนี้
 อาจจะมีอะไรๆ เกิดขึ้น ที่จะทำให้คนเหล่านั้นได้รู้ถึงสิ่งที่
 ที่ทรงทำไป คือ ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในรัชกาลของพระองค์
 ๑. พระองค์ได้เสด็จไปเป็นพระราชาคณะ พระราชาคณะ
 สันสกฤต มีนามว่าว่า วิชาญคณาจารย์ มอญวิจิตร และ
 ไม่ละเลยในการออกตามหา แต่ท่านก็ไม่ย่อท้อ ได้พาตัว
 ๑๐๐ รอดปลอดภัยมาได้ไม่แพ้ สักกะดิษฐาน ที่เกิดปี ๑๙๖๐
 ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานไว้ตั้งแต่ ๖๕ ปีที่แล้วตามด้านใน

"บันทึกแห่งความเปลี่ยนแปลง"

ซึ่งท่านได้บันทึกไว้ ในหนังสือ ๓๐๐๐ ปี เมื่อ ๓๗ ปีมาแล้ว
 ขึ้นรับวิปัสณาภิเษก บัณฑิตที่มีสาระ มีคุณธรรม และความรู้
 เลื่องลือในสังคมไทย. พระครูเสด็จมาพบพระคุณ
 ที่ทรงดูแล ท่านนี้ มีหนังสือธรรมะอีก ๓๓ และอีก ๓
 กษัตริย์ราชินี

อาลัยพ่อ

ทั้งๆที่รู้ดี ว่า ความตาย เป็นของธรรมดา เห็นคนอื่นที่
ไม่ใช่ พ่อแม่ พี่น้อง เราตายก็ เห็นเป็นธรรมดา - ก็ว่า คราวพ่อ
เราทั้งๆที่ ทำใจไว้ แล้ว ก็ อดใจหายไม่ได้ แต่อีกจิตหนึ่ง
ก็ บอกว่า พ่อ สบายแล้ว ไม่ต้อง เจ็บ ไม่ปวด เพราะโรคกระดูก
สึกออกไป เพราะ ทุกครั้ง ที่ พ่อ มีความทุกข์ เรา กลับทุกข์ ยิ่ง
กว่า อดยากให้พ่อหาย แต่ก็ ไม่ สามารถทำได้ นี่ ก็ เป็นอีก
ทุกข์หนึ่งที่รบกวนจิต อยู่ตลอดเวลา... แต่ทุกอย่างก็ ไม่
เที่ยง ต้องพระพุทธรูปองค์ สอนไว้ เมื่อพ่อ สบาย แล้ว ไม่ เจ็บ
ไม่ปวดสึกออกไป ทุกข์ในจิต ของ ลูก ก็ ดับไม่ด้วย เป็นจริง
ทุกประการ.

ขอให้นพอกุศลผลดี.

รักพ่อ สุด,

๒๕๖๖

โจ้ , จูน , แชน , นก , และ เบลนดา

คิดถึงละมิตร์

พ่อ มีคนโทรมาบอกว่า เพื่อนพ่อชื่อ ละมิตร์ที่อยู่ปากช่องนะ ตายแล้ว พ่อจะไปไหม ? ผมไม่ได้ตอบคำถามลูกคิดไปว่าถ้าไปก็คงต้องไปเครื่องบิน เพราะถ้าเอารถไปเองก็ไม่มีคนขับ ไปเครื่องบิน ก็ต้องให้ลูกโทรไปบอกน้องชาย เอารถมารับที่ดอนเมือง และออกจากสนามบินแล้วก็จะเลยไปปากช่องเลย แต่นึกได้พอดี น้องชายผมป่วย นอนพักฟื้นอยู่ที่บ้าน ผมโทรไปถึงเขาวันท่อน เขาบอกว่าค่อยยังชั่วแล้ว ลูกเดินได้แล้ว แต่แน่นอน เขาคงขับรถให้ผมไม่ได้ เลยบอกลูกไปว่า ตอนนี้อย่าไปไม่ได้แน่แต่คิดว่าเขาคงยังไม่เผาลองติดต่อ ถามไปสิว่า เขาจะเผาเมื่อไร

ต่อมาอีกหลายวันจึงได้ข่าวจากปากช่องว่าขอให้ผมเขียนคำไว้อาลัย ละมิตร์ สำหรับหนังสือที่จะแจกในวันงาน ผากไปให้ด้วย

เขียนถึงละมิตร์ ? จะเขียนอะไรล่ะ ? นึกออกแล้ววันที่เราพบกัน ครั้งสุดท้าย คุณกันยังไม่ทันจบเรื่องที่จะคุย วันนั้นละมิตร์ติดตามคณะสมาคม ชาวสวนลำไย ไปประชุมที่บ้านผม หลังการประชุม ก็มีกินเลี้ยง และเล่นดนตรี ละมิตร์นั่งดื่มอยู่กับผมและคุณพร ผมกำลังจะบอกละมิตร์ว่าผมตกลงใจ เรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง บอกให้รู้แล้วละมิตร์คงดีใจ แต่ตอนนั้นเสียงรอบๆ ตัวเรานั้นดังมากพูดคุยกันไม่ค่อยได้ยินเลยยังไม่ได้พูดและต่อมาก็หาโอกาสคุยกันอีก ไม่ได้เลยจนลาจากกันผมคิดว่า ไม่เป็นไรอีกไม่นานผมก็จะมาปากช่อง มาอนบ้านละมิตร์มาลองข่าวดินนั้นให้เต็มที่

แต่.. มาถึงวันนี้ไม่มีละมิตร์แล้ว อย่างไรก็ตามถึงจะไม่มีละมิตร์ ผมก็ต้องบอกเรื่องนี้แก่ละมิตร์ให้ได้ และมันใจว่าถ้าผมบอกโดยวิธีเขียนนี้ ต้องรับรู้ได้แน่นอน ทำไมผมจึงคิดอย่างนั้น ผมมีเหตุผลแปลกประหลาดอย่างหนึ่งจะเล่าให้ฟังก่อน ลองคิดกันดู

คืนวันที่ทราบข่าวว่าสมิทธิ์ตายนั้นผมก็นอนดึกตามเคยของทุกคืน คือประมาณตีสอง คืนนี้มีเรื่องคิดถึงสมิทธิ์มากหน่อย คือคิดย้อนไปถึง สมัยอยู่หอพักที่แม่ใจและบางเขนเลยอยู่ตึกมากขึ้นพอเข้านอนก็หลับสนิทและก็นึกสถานที่ฝันเห็นดูเหมือนจะเป็นที่ในสวนผมเอง ที่สามแยกถนนข้างอ่างเก็บน้ำอากาศดูมืดสลัวคล้ายๆ เข้ามืดหรือใกล้ค่ำ ผมยืนอยู่ตรงหน้าชายคนหนึ่ง ร่างเขาสูงกว่าผม ผมต้องเงยหน้าขึ้นมองดูเขาแต่เห็นไม่ค่อยชัดนึกไม่ออกว่าเป็นใครคิดว่าต้องเป็นเพื่อนเก่าผมแน่ๆ เพื่อนเก่านี้จากกันหลายปี มาพบกันนึกไม่ออกว่าเป็นใครเพราะหน้าตามันเปลี่ยนไปผมก็ทำเป็นว่าผมจำเขาได้และเดาว่าเขาคงเป็นเพื่อนรุ่นเรียนเกษตรแน่ๆ เลยพูดว่า "เออ-นี่ คุณรู้ไหม สมิทธิ์ เพื่อนเราน่ะตายแล้ว"

เขาตอบสั้นๆ สองคำว่า "รู้แล้ว" สำเนียงพูด ท่าทางกิริยาดูเฉยชา ไม่มีอารมณ์ใดๆ เลย แปลกจริงๆ ผมก็พูดต่อไปว่า "ผมเสียใจมากที่ไปใน งานเขาไม่ได้"

ถึงตอนนี้ ผมรู้สึกที่ผมน่าจะตาลอผมกลัวเขาจะเห็นว่าผมร้องไห้ ผมเลยเอียงตัวไปทางขวาซึ่งอยู่ใต้เงาไม้ใหญ่มีดกว่า เพื่อไม่ให้เขาเห็นน้ำตาผมทันทีผมก็ตื่น ตื่นแบบสะดุ้ง ลุกขึ้นนั่งเหลียวไปมองทางซ้ายที่ชายคนนั้นยืนอยู่เหมือนว่าผมก็กำลังยืนอยู่ด้วย มันเป็นความรู้สึกที่ติดพันกันจนผมรู้สึกว่าผมอยู่ที่ในฝันนั้นแต่แท้จริงผมนั่งอยู่บนที่นอนผม และที่ประหลาดที่สุดก็คือว่าตอนที่ผมลุกขึ้นนั่งและหันกลับไปมองดูชายคนนั้น ผมรู้ทันทีว่าชายคนที่พูดว่า "รู้แล้ว" นั่นคือ สมิทธิ์ ! ผมจำได้ทั้งภาพหน้าและเสียงพูด

ผมมาวิเคราะห์ดูถ้าความฝันของผมเป็นเรื่องที่จิตสำนึกผม สร้างขึ้นเองแล้ว ภาพสมิทธิ์ในฝันนั้นผมต้องจำได้แน่นอน แต่นี่ผมกลับจำไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่แท้จริงภาพในฝันนั้นก็คือสมิทธิ์ที่ผมรู้ทันทีที่ตื่นขึ้น

สรุปได้ว่า ภาพในฝันนั้น เป็นภาพละมืตจริง ๆ แต่เป็นภาพที่ผมนำมาสร้างขึ้เองด้วยจิตสำนึกของผม แท้จริงแล้ว น่าจะเป็นภาพที่ละมืตแสดงให้ผมเห็นในฝันและมีเจตนาสะกดไม่ให้ผมจำได้ด้วย เพราะถ้าผมจำได้แล้ว ผมย่อมคิดว่าเป็นภาพที่จิตสำนึกผมสร้างขึ้นเอง ก็หมายความว่าเรื่องนี้อยู่ละมืตมีเจตนาที่จะบอกให้ผมรู้ว่า "นี่ละมืตตัวจริงมาเองนะเพื่อน"

ติดตามเหตุผลที่ว่านี้ก็พอจะเชื่อได้ว่าหลังจากตายแล้วละมืต ไปหาผมได้ ฉะนั้นตอนนี้ก็น่าจะยังมีละมืตอยู่ และความตั้งใจของผมที่จะบอกอะไร แก่ละมืตนั้นก็คงจะทำได้แน่นอน โดยการเขียนนี้แหละ จะว่าไปแล้วผม กับละมืตนี้ ก็ไม่ใช่เพื่อนที่ใกล้ชิดสนิทกันเป็นพิเศษแต่อย่างใด เป็นแค่เพื่อน ที่อยู่หอพักใกล้กัน พบกันทุกวันเดินสวนกันก็ยิ้มทักทายกันตามธรรมดา เพื่อนที่สนิทกว่านี้ ผมมีอีกตั้งหลายคน แต่ความผูกพันทางจิตใจคนอื่น ๆ ไม่เหมือนที่ผมมีต่อละมืต อาจเป็นเพราะผมมีความนิยมชมชอบในความรู้สึกนึกคิด ในทัศนคติ ของละมืต ก็เป็นได้ คือ เรามีความนึกคิดคล้าย ๆ กัน มันค่อนข้าง จะแฝง ๆ ลึกหน่อย สำหรับคนทั่วไป แต่ผมชอบและนับถือละมืตทันที ตั้งแต่เริ่มรู้จักกันที่แม่ใจ ละมืตเป็นรุ่นพี่ของผมเพื่อนรุ่นน้องเรียกเขาว่า พี่มืต ผมนับถือมาก เรียกละมืตว่าคุณละมืตมาตลอด อยากจะเปลี่ยนไปเรียกพี่บ้าง ก็เปลี่ยนไม่ได้ มันเคยปากเสียแล้ว มาเปลี่ยนก็ตอนเขียนนี้แหละ ดัดเอา "คุณ" ออกเสีย รู้สึกว่าเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันมากขึ้น

เราใกล้ชิดกันมากกระยะหนึ่งตอนปิดภาคเรียน ผมอยู่หอพักคอยดูแลพืชผลที่ผมทำวิทยานิพนธ์ และละมืตก็อยู่หอพักด้วยเหตุเดียวกัน ตอนปิดภาคโรงเรียนหอพักปิด ร้านอาหารใกล้หอพักก็ปิดต้องเดินไปกินที่ร้านหน้าประตูมหาวิทยาลัย มันไกลมากขี่เกียจเดิน เราสองคนเลยไปยืมเตาไฟ, หม้อข้าว, กระทะ, จานจากโรงเรียนมาหุงข้าวกินเอง มื้อเย็นบางวันก็เดินไปกินที่ร้านข้างนอก

อาหารที่ง่ายที่สุด สะดวกที่สุดและอร่อยที่สุดคือ ไข่ มีไข่ต้ม, ไข่ดาว, ไข่เจียว, ไข่ตุ๋น และไข่เค็ม กินไข่จนสนิทธแต่งเพลงไข่ได้เพลงหนึ่ง เขาจะร้อง ทุกวันก่อนกินข้าว เป็นเพลงทำนองไทยเดิม เขาจะร้องว่า "ยามจนเราต้องทน กินไข่" ผมถามว่า "แล้วยามรวยละ จะกินอะไร ?" เขาร้องต่อทันทีว่า "ยามรวย เราก็กินสองใบ" เพลงนี้สั้นมากมีแค่สองวรรค สนิทธานจะร้องเพลงนี้ทุกวันก่อนกินข้าว

สนิทธาน เรียนจบก่อนผมสองปีเขาบอกว่าเขาจะไปอยู่ปากช่องตามกลุ่ม หอ ๑ ซึ่งไปทำอะไรที่ปากช่องกันหลายคน เขาถามผมว่าสนใจไหมสนใจก็ตาม ไปดู ผมว่าสนใจสิ เรื่องไปทำอะไร แต่ไปดูก็แค่ไปดู ไม่มีเงินไปซื้อที่ดินจะไปดูทำไม

ต่อจากนั้นมาอีกหลายปี เมื่อเส้นทางกรุงเทพ-เชียงใหม่สะดวกตลอด ผมมากรุงเทพก็ขับรถมาเองได้แะเยี่ยมสนิทธานและเพื่อนๆ ชาวไร่แล้วยังนึกเสียดาย ที่เมื่อก่อนสนิทธานชวนมาดูแล้วไม่มา ถ้ามาดูคราวนั้นผมคงมาเป็นชาวปากช่องแล้ว แต่อะไรๆ ในชีวิตเรานั้นมันก็เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตอนหลังนี้ ผมมากรุงเทพทางรถยนต์ ไม่ได้เสียแล้ว จีนขับรถมาเองก็เข้ากรุงเทพไม่ได้ เข้าไปที่ หลงทาง พอเลิกเดินทางทางรถยนต์ก็เลยไม่ได้แะปากช่องเหมือนเมื่อก่อน

มาถึงตอนวัยชรานี้ เกิดมีความจำเป็นต้องมากรุงเทพบ่อยขึ้น เพราะเพื่อนฝูง, ญาติพี่น้อง ผู้ใหญ่ที่เราเคารพนับถือที่อายุวัยเดียวกับเรา ก็จากเราไปเรื่อยๆ ได้ข่าวก็มาคารวะไว้อาลัยในการที่จากไป ปีหนึ่งเกือบสิบครั้ง ที่จริงมีมากกว่าสิบอีก แต่เราไม่ได้ข่าวหรือขัดข้องที่จะเดินทาง

ครั้งหนึ่งที่ไม่นานนี้เองผมตั้งใจจะมาในงานเพื่อนคนหนึ่ง เป็นเพื่อนรักกันมาตั้งแต่เรียนชั้นประถม ผมพาเจ็บก็ยังมียกเขยกมา น้องชายเห็นเข้าเลยส่งเข้าโรงพยาบาลก่อน เพราะผมบอกเขาว่า ก่อนมานี้ก็ไปให้หมอตรวจแล้ว

หมอก็ยังไม่รู้แน่ว่าเป็นอะไร ผมนอนโรงพยาบาลคืนหนึ่งแล้วรุ่งขึ้นเลยขอลาหมอ บอกว่าที่มาที่นี่ ตั้งใจจะไปงานศพเพื่อนยังงี้ๆ วันนี้ก็ต้องไปในงานให้ได้ พรุ่งนี้ผมจะกลับมาใหม่ ที่ในงานผมนั่งคุยกับเพื่อนรุ่นเดียวกันสองสามคนพูดกันว่า อายุขนาดพวกเรานี้ คิดดูแล้วคงจะอยู่ไปได้อีกไม่เกินสิบปี ลองไล่รายชื่อไอ้ที่จากไปแล้วมากกว่าครึ่ง ไอ้พวกที่ยังเหลืออยู่เนี่ยน่าจะไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกันให้บ่อยขึ้นนะ ดึกกว่ารอให้ป่วย แล้วไปเยี่ยม ตายแล้วไปเผา

ผมว่า "ทำอะไรได้ล่ะ เราอยู่ไกลแค่มาเฉพาะงานศพปีหนึ่งก็เกือบ สิบ ครั้งแล้ว ค่าใช้จ่ายครั้งละเป็นหมื่น"

เพื่อนคนหนึ่งพูดขึ้นอย่างขมิ้มๆ ว่า "ข้าว่าเอ็งน่าจะถึงเวลาที่จะกลับมามันได้แล้ว"

ผมนึกในใจว่า "จริงสินะ ถึงเวลาที่ผมควรจะกลับมามันเกิดได้แล้ว"

เพื่อนอีกคนว่า "แล้วนี่เอ็งจะกลับไปเชียงใหม่เมื่อไหร่ ?"

ผมว่า "ไม่รู้ซีเพราะจะต้องไปโรงพยาบาล ให้หมอดูก่อนอาจจะต้องอยู่อีกสักวัน - สองวัน"

เพื่อนว่า "เอ็งควรอยู่อีกสักอาทิตย์หนึ่ง เพราะว่าเพื่อนเรายังอีกคนกำลังนอนผางๆ อยู่ คิดว่าคงไม่เกินเจ็ดวันนี้นะ"

ผมว่า "อยู่บ้านหรือโรงพยาบาล ? พรุ่งนี้พาไปเยี่ยมมันหน่อยซี"

เพื่อนคนนั้นว่า "ไม่ต้องไปหรอก มันไม่รู้เรื่องอะไรแล้วไปเยี่ยมมันเห็นมันแล้วเราใจไม่ค่อยดี เพราะสงสารมัน"

กลับมาถึงบ้านคืนนั้น มีโทรศัพท์จากเชียงใหม่บอกว่า "สุขุมตายแล้ว" เป็นอันว่าพรุ่งนี้กลับเชียงใหม่ไม่ไปโรงพยาบาลแล้ว ให้น้องไปรับรายงานการที่หมอพูดเนื้อที่แผลไปเลี้ยงเชื้อ ดูว่าเป็นเชื้ออะไรนั้นเอาไปให้หมอที่เชียงใหม่รักษาต่อ

โยยกเขยกไปในงานศพสุ่มจนเสร็จงานแปลที่ขาเก้ดีขึ้นและหายดี ในอีกหลายวันต่อมา มันหายเองโดยไม่ได้รักษา รายงานเรื่องการเลี้ยงเชื้อก็ไม่ได้รับเข้าใจว่าน้องคงจะลืมไปเอา

ต่อมาอีกไม่กี่วัน หลานเขยผม เขาทำสวนผลไม้อยู่ทางอำเภอแม่แตง โทรศัพท์มาบอกว่า ญาติผมคนหนึ่งที่กรุงเทพฯ ตายเข้านัดจะเอารถมารับผม ไปด้วยกัน ก็ไปแน่นอนเพราะเป็นญาติใกล้ชิดกันมาก

หลังจากงานศพ น้องชายบอกว่าจะพาไปดูที่ดินที่เขาซื้อไว้สามแห่งที่ปากช่อง ไปดูว่าชอบใจผืนไหนก็เลือกเอาผืนนั้น ส่วนที่เหลือก็ขายไป น้องเขาคิดว่าเขาจะมาปลูกบ้านและทำสวน ปลูกต้นไม้ที่เขาชอบ เอาไว้กินไว้ใช้เอง บ้านสวนนี้ก็จะเป็นที่พักผ่อนเมื่อว่างงานทางกรุงเทพฯ ผมเสนอตัวทันทีว่าผมจะมาเป็นคนทำสวนและเฝ้าบ้านให้เขาเอง

วันที่ไปดูนั้นผมกะว่า ดูที่เสร็จแล้ว ขากลับจะขอแวะเยี่ยมสมิทธิ์หน่อย จะบอกว่าผมจะมาอยู่ปากช่องอย่างที่ได้คิดไว้แน่แล้ว เรื่องนี้สมิทธิ์ก็ยังไม่รู้ วันก่อนที่พบกันที่เชียงใหม่ ผมจะบอกแต่ไม่มีโอกาส คราวนี้จะคุยให้ฟังอย่างละเอียด ว่าผมมีเหตุผลอย่างไรที่คิดจะมาอยู่ที่นี่

วันนั้นเราเดินทางไปตามสบาย น้องไม่ทราบที่ผมจะมาแวะบ้านสมิทธิ์ พอกลับออกมาถึงถนนใหญ่ก็โกลั้วๆ เลยเปลี่ยนใจคิดว่าอย่างไรก็ตาม ผมต้องกลับมาดูที่นี่อีกที เพื่อหารายละเอียดเรื่องแหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ และคิดว่าอาจจะขอให้สมิทธิ์ไปช่วยดูด้วย เห็นที่ดินของน้องแล้วผมชอบมาก โดยเฉพาะผืนที่โกลั้วเขาใหญ่ บรรยากาศตลอดเส้นทางที่ผ่านเข้าไปก็ยอดเยี่ยม น่าอยู่มาก กลับเชียงใหม่คราวนี้ผมจะเร่งเรื่องขายที่ดินให้ได้เร็วที่สุด เรื่องขายนี้ความจริงเสนอขายมานานแล้ว แต่ไม่สำเร็จ เพราะผมมีข้อข้องเรื่องหนึ่ง คือขอให้ผู้มาซื้อ ทำการเกษตรแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ อย่าใช้สารพิษกับพืช อย่าทำลาย

ชีวิตสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น ขั้วขอร้องอันนี้คงไม่มีใครรับได้ เราจึงขายไม่ได้
ทีนี้ถ้าเราเปลี่ยนใจใหม่คิดว่าเราขายไปแล้วเจ้าของใหม่ เขาจะทำอะไรมันก็เรื่องของ
เขา คิดดูแล้วเรื่องนี้ถึงผมจะอยู่ต่อไปจนตาย ผมก็ไม่สามารถ อนุรักษ์สิ่ง
แวดล้อมได้อย่างที่ผมนึก

ถึงวันนี้ผมรู้สึกตัวแล้วว่า เวลาของผมหมดแล้ว เลิกคิด เลิกเป็นห่วงอะไร
เอาเวลาสิบปีก่อนตายไปหาความสุขสงบดีกว่า เขียนมาถึงตอนนี้ถ้า สมบัติ กำลัง
อ่านอยู่จะสงสัยสงสัยว่าผมคิดอะไร? และเป็นห่วงอะไร?

ต้องเล่าถึงสภาพของสวนผมก่อน เมื่อคุณไปที่สวนผมนั้นผมไม่เคยพา
คุณไปดูให้ทั่วแค้นคุณกันก็หมดเวลาแล้ว ความตั้งใจเดิมของผมเมื่อห้าสิบปีก่อน
นั้นผมต้องการทำการเกษตรแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย สิ่งแวดล้อม ที่ว่านี่กล่าว
โดยย่อก็คือ "ชีวิต" ทั้งพืชและสัตว์ที่มันมีอยู่ที่นี่นั้นมาก่อนเราไปอยู่ ให้มีอยู่ต่อไป
เป็นปกติตามธรรมชาติของมัน

ที่ดินนั้นเป็นที่นาหุบเขาเป็นที่ราบในช่องเขา ซึ่งคนเคยใช้ทำการเพาะ
ปลูกมานานแล้ว ความยาวของที่ประมาณ ๓ ก.ม. สองข้างที่ดินเป็นแนวเขา
ยาวลาดต่ำลงมา รูปร่างเหมือนคนเอาแขนโอบรอบที่นั่นไว้ ที่แรกผมจะตั้งชื่อว่า
"อ้อมแขนเขา" แล้วมีคนคิดว่ามันโรแมนติกเกินไปเลยไม่เอา

หลายปีต่อมาผมจำเป็นต้องขอเช่าป่าสองข้างสวน อาณาเขตที่เช่าจาก
ดินเขาไปจดสันเขาทั้งสองข้างเป็นเนื้อที่เท่าๆ กับที่สวน คือประมาณ ๕๐๐ ไร่
แจ้งทางกรมป่าไม้ว่าเช่าเพื่ออนุรักษ์ป่า จุดประสงค์ที่สำคัญคือ จะป้องกันไฟป่า
ถ้าไม่เช่าไว้ ฤดูแล้งไฟที่ไหม้ป่านี้ก็จะลุกลามมาไหม้สวนด้วย เมื่อเราเช่าแล้วเราก็มีสิทธิ์
ไปทำแนวกันไฟได้ และป่าตรงไหนว่างเราก็จะปลูกไม้เพิ่มเติมให้เต็ม

ในที่ดินของผม ผมทำอ่างเก็บน้ำเรียงรายกันถึง ๖ อ่างใหญ่ และบ่อ
น้อยๆ ขนาดบ่อ ๑-๒ ไร่ อีกหลายบ่อ เนื้อที่อ่างน้ำและบ่อน้ำทั้งหมด ประมาณ

๓๐ ไร่ เป็นอ่างที่อยู่ในเขตเช่าประมาณ 30 ไร่ นอกนั้นอยู่ในเขตสวน อ่างน้ำทั้งหมดจุน้ำเกือบล้านลูกบาศก์เมตร ในฤดูแล้งที่สวนของเรามองจากบนอากาศลงมา (ผมเคยขึ้น ฮ. บินผ่าน) เห็นที่สวนเหมือน โอเอซิส กลางทะเลทราย มั่นดูเขียวชะอุ่มชุ่มไปด้วยน้ำอยู่ท่ามกลางความแห้งแล้ง

เมื่อสร้างเสร็จใหม่ๆ ผมภูมิใจในผลงานนี้มาก ที่ภูมิใจที่สุดก็คือ งานทั้งหมดนี้ผมทำคนเดียว ตั้งแต่การวาง, ปรับที่, ทำทาง, ทำอ่างเก็บน้ำสำหรับเก็บน้ำ อ่างหลังสุดเป็นอ่างใหญ่ใช้ดินมาก ต้องใช้รถขุดจึงใช้คนช่วยอีกสองคน สรุปลแล้วผมขับรถดินตะขาบ ขนาด D.50 เป็นเวลารวมทั้งหมดกว่าห้าหมื่นชั่วโมง เพื่อนผมเป็นวิศวกรทั้งกรมทางและ กรมชลประทาน เขาไม่ยอมเชื่อว่าทั้งหมดผมทำคนเดียว

แน่นอนที่สุดอย่างที่ผมคิดไว้ สัตว์ทั้งหลายรอบบริเวณนั้นจะพากันมาอาศัยอยู่ใกล้น้ำเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ทำลายพืชผลของเรามาก เราก็ปลูกไม้ที่สัตว์ชอบกิน เช่น กล้วย มะละกอ ฝรั่งรายไว้ตามข้างสวน และในลำห้วยลึกเข้าไปในหุบเขา ที่นั่นยังมีลิงฝูงใหญ่อยู่จนถึงเดี๋ยวนี้ เมื่อก่อนมันเคยลงมาหากินในสวน พอเราไปปลูกกล้วยให้มัน มันก็ลงมาแค่แนวกล้วยริมสวนเท่านั้น ขณะนี้เคยมีมาก แต่ถูกยิงไปหมดแล้ว สัตว์ใหญ่ขนาด เก้ง, กวาง, หมูป่า เมื่อมาอยู่ใหม่ ๆ เคยพบใกล้ ๆ เสมอ ไม่ก็ปีนหักไปหมด สัตว์ที่ฉลาดเอาตัวรอดเก่งอย่าง หมาจิ้งจอกก็ไม่เคยได้ยินเสียงมาหลายปีแล้วตอนนี้เห็นมีนกกและไก่ป่า ที่มันหนีมานอนในสวนเท่านั้นที่รอดอยู่ได้. แต่ก็ไม่แน่เหมือนกัน ไข่ตัวที่มานอนอยู่ข้างบ้าน เสียงเสียงไปหลายวันแล้ว

อย่างไรก็ตามผมดู ผลงานของตัวเองแล้ว ก็น่าภูมิใจอยู่ที่เราทำไว้นั้น เหมือนเราสร้างสวรรค์ให้สัตว์เหล่านั้นแม้เราจะคุมกันมันไม่ได้หมด ไข่ตัวที่มาอยู่ใกล้ ๆ เรามันก็รอดได้..? รอดหรือ?" ผิดแล้ว! ผมคิดผิด

ความขุ่นขึ้น ความเขียวชะอุ่มทำให้สัตว์มาอาศัยอยู่มากนั่นจริง สวนเราก็เลยกลายเป็นสวนสัตว์ไป พวกนักล่าสัตว์ก็ชอบใจเพราะสัตว์มาอยู่รวมกันรอบๆ สวนให้ล่าได้อย่างสบายมาก ตอนกลางคืนจะเห็นไฟส่อง วับ ๆ แวม ๆ ไปทั่วป่า ตามด้วยเสียงปืนติดต่อกันไป กลางวันก็ยังมาล่าโดยทำข่มกำบังนั่งซุ่มรอแถวที่เห็นขี้มันตามพื้น พอไก่เดินมาใกล้ก็ได้ยิง

สิบกว่าปีหลังยิ่งแย่มาก ขลประทานมาสร้างอ่างเก็บน้ำในหุบเขาติดกับหุบเขาสวนผมเป็นโครงการในพระราชดำริ ช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับแจกที่ดินให้น้ำใช้ทำการเพาะปลูก มีอ่างเก็บน้ำเนื้อที่อ่างกว้างสัก 200 ไร่ ถนนสายเดิมของผมทางการก็มาสร้างใหม่เป็นถนนมาตรฐานราดยาง อ่างเก็บน้ำนั้น ก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีร้านขายอาหารเครื่องดื่มหลายร้านคนก็นิยมมากิน มาเที่ยวมานั่งพักผ่อนชมธรรมชาติ เพราะอยู่ห่างจากตลาดไม่ถึงสิบกิโลเมตร มีคนมาสนุกกับกีฬาตกปลาตามสมัยนิยม ผมเรียกว่ากีฬาตามสมัยนิยม ก็เพราะว่าคนเบ็ดที่เขาใช้นั้นราคาแพงหลายพันบาท บางคันราคาเป็นหมื่นก็มี คนมีเงินเหล่านี้เขาไม่ได้ตกปลาเพื่อหาอาหารกินหรอก เขามาเล่นกีฬาแข่งขัน เอาชนะกันว่าใครจะเก่งกว่า

ป่ารอบอ่างเก็บน้ำนี้มีเนื้อที่หลายร้อยไร่ เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาไว้ดี ไม่ให้ใคร ไปทำลาย เดิมนั้นไม้เจริญเติบโตร่มครึ้ม จะคิดว่าตรงนี้เป็นสวนสวรรค์แห่งใหม่ของสัตว์บริเวณนี้ได้ แต่จริงๆ แล้วคือสวรรค์ลงของพวกมันเพราะมันไม่รู้หรอกว่า ที่นี่คือสวรรค์ที่ล่อให้มันมาตาย นักกีฬาล่าสัตว์ที่อยู่ไกลๆ ก็ขับรถมาแข่งขันการล่าได้อย่างสะดวก

ป่ารอบสวนผมก็ติดกับป่ารอบอ่างน้ำของหลวง แค่ถนนกันเท่านั้น ข้างขวาเป็นป่าเขาของผม ข้างซ้ายเป็นป่ารอบอ่างน้ำของหลวง ของผมเป็นป่าเขา ผมจึงทำรั้วกันและติดป้ายบอกแต่ไม่รั้วก็ถูกตัดหลายแห่งจนเราไม่คิดว่ามัน

เป็นรื้อแล้วไปซ่อมอีกก็ตัดอีก กลางคืนพวกพรานล่านกไปส่งนกส่งไก่ป่า ตาม
ต้นไม้ รื้ออ่างเก็บน้ำ พอพบมันแล้ว เขาก็จะยิงมันด้วยความตื่นเต้นดีใจ ไม่มีใคร
คิดหรอกว่า ต่อจากนกไปนั้นมันคืออะไร มันคือสวน คือบ้านคน ที่ ๆ เขาเดิน
ส่งนกนั้น มันเป็นที่ลาดเอียงดินเขา การส่งไฟ ยิ่งที่ถนัด ผู้ส่งจะต้องอยู่ที่สูง
ส่งไปที่ต้นไม้มือที่อยู่ต่ำกว่า จึงจะเห็นชัดและยิงถนัด บ้านผม สวนผม อยู่ข้างล่าง
มันก็เป็นที่ รับลูกหลงแทบทุกลูก

เมื่อก่อนนี้ เมื่อถนนยังไม่ดีอ่างน้ำยังไม่สร้าง คนที่มาล่านก ล่าไก่ ล่า
กระต่าย ก็เป็นพวกชาวบ้านใกล้ ๆ นั้นรู้จักกันดีเราแจ้งไปทางกำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้ช่วย
ดักเตือนขอร้องว่าอย่ายิงแบบนี้เพราะมีบ้านคนอยู่ใกล้ ๆ ส่วนมากคนเหล่านั้น
ก็เชื่อฟัง แต่มาตอนนี้คนยังเป็นใครไม่มีใครรู้เลย จะไปบอกกล่าวเตือนใคร ขอร้องใคร
ได้ ถ้าคนของเราถูกลูกหลงตาย ตำรวจไม่อาจสืบหาคนยิงได้เลยเพราะ เป็น
การยิงที่ไม่มีสาเหตุ จะเอาอะไรไปสืบและคนที่มากก็เป็นคนที่ไหนก็ไม่รู้ ถ้าจะไข
วิธี ไปขอร้องเมื่อเห็นคนมาส่งไฟ เข้าไปหาเขาโดยให้เสียง ให้แสงให้เขารู้สึกตัว
เขาจะหลบไปทันที หรือไม่ก็อาจนั่งเงียบทำให้เราไม่กล้าค้นหา ถ้าเราเห็นแสงไฟ
เขาแล้ว เราย่อมเข้าไปเงียบ ๆ เพื่อประชิดตัวทันทีไม่ให้เขาหนี วิธีนี้อันตราย เราต้อง
ใส่เสื้อเกราะกันปืนไปด้วย เพราะเขาอาจตกใจยิงเราได้

สรุปแล้วปัญหาเรื่องนี้แก้ยาก ยิ่งถ้าใช้วิธีรุนแรงยิ่งแย่ เช่นเมื่อเห็นแสงไฟ
ส่งสัตว์ที่ไหน ก็ยิงชู่หรือยิงไล่ไปเลย วิธีนี้เหมือนตะโกนด่าทักทายโดยไม่เห็นตัว
เป็นการเพิ่มศัตรูลับขึ้นทุกวัน ต่อไปเราจะต้องมีหน่วย ร.ป.ภ. เดินยามกัน ตลอด
วันตลอดคืน จะเดินทางออกจากบ้านไปไหนก็ต้องมีรถคุ้มกันนำหน้า ตามหลัง
แบบผู้ยิ่งใหญ่หรือมหาเศรษฐี ซึ่งเราก็ไม่ได้เป็นทั้งสองอย่าง ถามตัวเองว่า จะแก้
ปัญหานี้ได้อย่างไร ? คำตอบก็คือ ปัญหาที่แก้ไม่ได้ จะไปแก้มันทำไม ชีวิตเราจะ
อยู่ต่อไปได้อีกสักกี่ปี ถ้าเรามัวคิดแก้ปัญหาก็ต้องแก้ไปจนตาย วิธีที่ดีที่สุดคือ

ไปอยู่ที่อื่นดีกว่า แม้ว่าเราจะสร้างที่นี้ขึ้นมาด้วยมือของเราเอง แต่สุดท้ายเราไม่มีกำลังที่จะดูแลรักษา เหมือนประเทศที่แพ้สงครามก็ต้องรู้จักยอมแพ้เอาตัวรอดไว้ก่อน ไปหาที่อยู่ใหม่ที่ไหนก็ได้ที่มันสงบๆ มีเพื่อนบ้านที่ดีเราก็จะมีความสุข

ที่ดินของผมนี่ ผมมั่นใจว่าจะขายได้ไม่ยากเพราะมันเป็นที่เหมาะจะทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เป็นที่พักนักท่องเที่ยว และทราบว่าเส้นทางข้างสวนนี้ต่อไปจะเป็นเส้นทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นเส้นทางลัด ลระยะทางลงน้อยกว่าเส้นเก่าร้อยละ ก.ม. ผู้มาซื้อที่ดินนี้ถ้ามาทำธุรกิจสมบูรณ์ตามรูปแบบที่ย่อมอยู่ได้โดยไม่มีปัญหา ส่วนลูกชายผมนั้น หลายปีมานี้เขาโชคดี ทำอุตสาหกรรมน้ำดื่มได้สำเร็จ ผมก็กันที่ดินไว้ให้เขาส่วนหนึ่งเขา ก็จะดำเนินงานของเขาต่อไปได้

ตอนนี้ก็ถึงตอนที่ผมจะสรุปบอกสมิทธิ์ว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงนะ ผมจะมาอยู่ปากช่องใกล้ ๆ กับสมิทธิ์ ที่ที่ดินของน้องผม ผมจะมาสร้างบ้าน สร้างสวนเล็กๆ ที่มีทั้งดอกไม้และผลไม้ให้กิน ให้ผึ้งมันมาหากินกัน อย่างมีความสุข

จำได้ไหม ผมเคยบอกสมิทธิ์ว่า ใกล้ๆ ไร่ของคุณ ผมมีเพื่อนคนหนึ่งเดิมเขาทำสวนลำไยอยู่เชียงใหม่ เขาขายสวนย้ายมาอยู่ปากช่องนี้หลายปีแล้ว เมื่อก่อนผมเคยแวะมาเยี่ยมเขาพร้อมๆ กับมาเยี่ยมสมิทธิ์ เห็นว่ากิจการของเขา ก็เจริญดี ตอนหลังนี้ผมไม่ได้พบเขาหลายปีแล้ว คิดว่าเขาก็คงยังอยู่ เขาชื่อ ม.ล.ธนู สนิทวงศ์ ผมคิดว่าสมิทธิ์คงจะรู้จัก แล้วยังมีเพื่อนผมอีกคนหนึ่ง หลังจากเขาเกษียณอายุจากงานแล้ว เขามาซื้อที่อยู่ที่นี่ที่ปากช่องนี้ ทราบว่าเขาจะมาทำสวนกุหลาบ ช่วงที่เขาอยู่ที่นี่ ผมไม่มีโอกาสมาเยี่ยมเลย ตอนมาดูที่ของน้องผมบอกว่า อยากจะไปไร่กุหลาบเพื่อนคนนี้ น้องผมว่า เขาตายแล้ว พี่ไม่รู้หรือ ? คิดมาถึงตอนนี้ก็รู้สึกวังเวงใจขึ้นมาแล้ว สงสัยว่าไ้การที่ผมคิดจะมาอยู่ปากช่องนี้ จะกลายเป็นว่าผมมาโดดเดี่ยว แต่ผู้เดียวเสียก็ไมรู้ ก็แล้วจะเขียนมาทำไม ? เขียนให้ใครอ่าน ? ..ก็ไม่รู้ซี สมิทธิ์ อาจจะได้อ่านก็ได้ ไม่เขียนตอนนี้ก็ไมรู้จะไป

เล่าให้ใครฟัง.. เออ ! แล้วก็ยังมีอีกเรื่องหนึ่งนะเรื่องน่าสนใจคือผมคิดว่า พอมาอยู่ที่
 นี้แล้ว ผมจะเอาเงินไปลงทุนกับบริษัทของน้องชายน้องผม เขามีบริษัทน่าเที่ยว
 ทั่วโลก ตัวเขากับเมียเป็นไคต์เองเลย ผมเคยลองไปกับเขาครั้งหนึ่ง ก็รู้สึกว่่าเข้าที่
 คนที่ไปกันกลุ่มนั้น ก็เป็นกลุ่มเกษตรบางเขนของเราแน่ละ พวกสูงอายุทั้งนั้น
 พวกที่ไปกัน สมบัติก็รู้จักทุกคน ยังคิดว่าต่อไปนี้ เราก็จะคอยดูว่า รายการไหน
 ไปได้ เราก็จะเอากลุ่มปากช่อง ของเราสมทบไปด้วย น่าสนุกนะอ่านแล้วขออย่าคิดว่า
 นี่ผมกำลังเขียนไปแล้วนะ เพราะที่คิดนี้ ผมคิดไว้ก่อนสมบัติตาย ไม่เขียนอย่างนี้
 ก็ไม่รู้จะระบายให้ฟังได้อย่างไร

สุดท้ายนี้ ผมขอสรุปละนะสมบัติ ผมคิดว่าผมคงจะมาอยู่ที่นี้ของน้อง
 แน่ ๆ ถ้าคุณยังไม่ไปไหน? เราคงได้เจอกัน

อยากรู้จริงๆ อยากรู้นานแล้วว่าคุณตายแล้วไปไหน? มีสุขหรือ
 ทุกข์อย่างไร? รู้แล้วจะได้สบายใจ เมื่อถึงเวลานั้นของตัวเอง

หวังว่าคงจะได้พบกัน

พันธุเลิศ

พันธุเลิศ บุรณะศิลป์

รายนามผู้นำพวงหรีดมางานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์พันธุ์เลิศ บุรณศิลป์

เลขที่	นาม
1	นายอมรพันธุ์ นิมนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และภริยา
2	พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ สำนักพระราชวัง
3	รศ. ดร. เทพ พงษ์พานิช อธิการบดี ม.แม่โจ้
4	ท่านทูตวัชชัย – เนตรชนก ทวีศรี
5	ท่านผู้หิองอรอรอล อิศรางกูร ณ อยุธยา
6	จิรายุ ท่านผู้หิองอรณูช อิศรางกูร ณ อยุธยา
7	มยุรพันธุ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และครอบครัว
8	กลุ่มลูกหลานสืบสายตระกูลเจ้าเจ็ดคน
9	กลุ่มลูกหลานสืบสายสกุลเจ้าเจ็ดคน (เชียงราย)
10	ประพัฒน์ – โสภา สิทธิสังข์
11	ธวัช – พิกุล ทะพิงค์แก
12	ครอบครัวเลิศพฤกษ์ และรัตนะมโน
13	พล.ต.ต. ชัยวรรณ ชาศริยรัตน์
14	นวลททัย ศรีโชติ
15	ครอบครัวโลหะโชติ
16	คิษฐกร – ภคินี พันธภา
17	พ.ต.ท. สมเดช – รศ. ทพ.ญ. วัชรารณณ์ ทศพร
18	เจริญ สุขอนันตพงศ์และภรรยา
19	คุณหญิงบุพพัทธ์ นิมนานเหมินท์
20	นพ. ธงชัย – ศรีสกุล เติมประสิทธิ์
21	ดร. อำนวย ชศสุข นายกสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้
22	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
23	สมาคมศิษย์เก่าแม่โจ้
24	แม่โจ้รุ่น 26

25	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้
26	คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
27	คณะเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
28	แม่โจ้รุ่น 15 – เทคนิคเกษตร
29	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
30	สมาคมนักศึกษาเก่า คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
31	ห้องวิจัยสรีรวิทยาหลังการเก็บเกี่ยว ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มช.
32	คณะเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
33	สมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ภาคเหนือ
34	ภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
35	ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
36	ชมรมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ ภาคเหนือ
37	สุภาพร เนตรงาม สวนวังน้ำค้าง
38	สวนส้ม ช.เจริญ ฝาง
39	หจก. ลานนาผลิตค วอเตอร์ เวอค
40	PRC. Confidant' 76
41	บริษัท วี แอนด์ เอ โซลคิง จำกัด สวนวังน้ำค้าง
42	จิตรา วิจิตรศิลป์ – ม่วงมัน ปุย บ้านสวนสลัดแม่โจ้
43	ประทุม ปิยพันธ์โอภาส นายกเทศมนตรี ต. แม่วาง
44	วิชัย-เอมอร รัชศรีอักษร King Power
45	ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาสันป่าตอง
46	สวนส้มธาร
47	บมจ. ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาคณะแพทยศาสตร์ เชียงใหม่
48	วรสารเคหการเกษตร
49	สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย
50	ชมรมชาวสวนส้มฝางแม่อาวไชยปราการ
51	ดำ น้ำหยด จันทบุรี

